سەركردایەتی كورد خەریكی
دادۆشینی كوردستانن

د.كامەران مەنتك

باشور

ژمارە (12) سالا 2012

باشور؛ دوازدە سالێن ڤەشارتی ل ژیانا مەسعود بارزانی ئاشكەرا دكەت

زێباری: ئەم گەلەك دلتەنگین ب ڤەشارتنا خزمەتا مە بو وی

مەحمیدە ئاغایێ زێباری ژبەر مەسعود بارزانی ئێكەم خاندنگەه برییە گوندێ نپاخێ

مستەشارەكێ جاش، نها راوێژكارێ مسعود بارزانی یە ل دهوكێ و بو پەرتوكەكێ دبێژیت

"بلا ئەو دوژمن باش بزانیت كو قادسییا سەدامی دێ عراقا سەروكێ قوماندار سەرفراز كەت"

باشور

گوڤارەکا سیاسی هەیڤانەیە
ژمارە (12)
سالا دووێ- مەها دوازدە

مولەتا ژمارە (475) هەیە
ژ سەندیکا رۆژنامەڤانێن کوردستانێ

خودی ئیمتیاز و سەرنڤیسکار
شێروان شێروانی

کارگێری
موحەمەد عەزیز

سەرپەرشتێ بەهدینان
دلۆڤان ڕەمەزان

نڤیسینگەهـ
زاخو:بەرەڤان ئەحمەد
ئاکرێ:سیروان ڕەمەزان
قەندیل:دانا ڕەزگەیی
دهوک: سیوف محمد

دیزاینەر
هاوار خۆشناو

Mob: 0750 720 00 75
facebook: bashurpress
E_mail: bashurpress@yahoo.com

پرانیا بابەتێن باشور ل مالپەرێ:
www.malame.info
بخوینە

بها (1500) دینار

گوڤارا باشور بەرهەڤە بو بەلاڤکرنا هەمی
ریکلامێن بازرگانی

بەردەرەش قەزایەکی بێ ناونیشان

چارەنڤیسێ ٣٠٠٠ سەرەخێزانا دناڤبەرا ئیدارا
کوردی و یا موسل شەپرزەبوویە

رۆژهەلات:هەرێما یاساغ

باشور؛ دوازدە سالێن ڤەشارتنی ل ژیانا مەسعود بارزانی ئاشکەرا دکەت

زێباری: ئەم گەلەک دلٚتەنگین ب ڤەشارتنا خزمەتا مە بو وی

مەحمیدە ئاغایێ زێباری ژبەر مەسعود بارزانی ئێکەم خاندنگەه بریبە گوندێ نپاخێ

دیڤداچوون| گوڤارا باشور

هشیار زیباری.رضا زیباری.سیداد بارزانی.نیهاد بارزانی

مەحمیدە ئاغایێ زێباری

مەسعود بارزانی ل سالا 1946 ل روژهەلاتێ ئیرانێ ژ دایک بوویە، پشتی چەند هەیڤەکا ڤەگەریانەڤ هەرێما کوردستانا باشور دگەل عەشیرەتا خو، حکومەتا عراقێ ل نێزیک قەزا سوران کومەلگەهەکێ زورەملێ دناڤ پەرچانەکێ سیم ئاکنجی کرن. وی دەمی ژی مەلا مستەفا بارزانی وچەند کوردێن دیتر قەستا روسیا کربوون، ئەوێت ماین ژی کەتنە دناڤبەرا ئەو سیمێ حکومەتێ ب زورەملی بو دانای.

ئێک ژکەسێن مالباتا بارزانی ل دور هویرکاریێن ڤێ بویەرێ تایبەت بو باشور پێزانینا ددەت ودبێژیت "مللەتێ مەیێ بارزان پشتی کو ل ئیرانێ زڤرین گەلەک بنەخوشیا مردن ونەوێت ماین ونەچوینە روسیا ژی هەمی دناڤ وی سیمی دابوون، ورۆژەکێ ل سالا 1946 بو 1947ێ بوو، مە دیت تەبیب وتەتەر ئاغاێێن زێباری کو برایێت حەمایلێ بوون، هاتن مەسعود وحەمایل دناڤ سیمەیدا برن بو دەڤەرا زێبار وئیدی مە نەدیتن هەتاکو سالا 1958".

هەرچەند مەلا مستەفایێ بارزانی ب فەرمی سێ ژن هەبوون، ول هەر ژنەکێش هندەک زاروک هەبوون، ل یا ئێکێ عەبەیدوللا ولوقمان ول یا دوویێ ئدریس ول یا سێیێ مەسعود ونیهاد ودلشاد وسیهاد وسیداد و وەجیە هەبوون کو هەمی نەڤیێت مەحمیدە ئاغایێ زێبارینە.

ب حوکمێ وێ یەکێ کو مەسعود بارزانی نها سەروکێ هەرێمێ یە و دملەکێدیتردا کو سەروکێ حزبەکێ یە و هەم دیسان ژی کو خو ب سەروکێ عەشیرەتەکێ ژی ددەتە نیاسکرن، ئاسایی یە ئەم ژیانا وی بکەینە دوسیەکا روژنامەڤانی وب هویر لسەر راوەستنین.

ئەوا جهێ تێبینی وئاشکراکرنێ یە، مەسعود بارزانی چ جاران ب تێرو هویرکاری بەحسا زاروکینیا خوّ ل دیوەخانا باپیرێ خوّ نەکریە نەخاسمە کو باپیرێ وی ژئالیێ دایکێڤە ئێکە ژمەزنترین ئاغاێێت دەڤەرا زێبار ودەسهەلێ حکومەتا ئاڤەند کو ئەویش مەحمیدە ئاغایی زێباری یە کو دبیتە بابێ حەمایلێ.

هەتا دبەرسڤا کەنالەکێ جیهانی ژیدا مەسعود بارزانی خوّ ل بەرسڤا ڤێ پسیارێ ڤەشاردیە وباسی هویرکاریێن ژیانا زاروکینیا خوّ نەکرییە، ئەڤێ ژی عەشیرەتا زێبار دلتەنگ کرییە، نەخاسمە کو هوشیار زێباری خالێ وییە وتێتە گوتن کو ئەڤ گلەیە ژێ کرییە.

ژی بێ زاروکینێ دبیڤهانەیێن سایکولوجی وسوسیولوجیدا گرنگترین وهەستیارترین ویستگەهێ بو ئاڤابوونا کەسایەتیا مروڤی، لەو ئەیوب بارزانی دپەرتوکا خودا ئیماژێ ب وێ یەکێ ددەت کو دپەروەردا مەسعود بارزانی دا، هەیمەنەتا باپیرێ وی، مەحمیدە ئاغایێ زێباری لسەر یا زاڵە.

بارزانی دگەلەک چاڤکانیاندا بەحسێ هویرکاریێن چاوانیا پەیوەندیێن خوّ دکەت بو پێشمەرگایەتیێ وشورشێ کریە، بێی کو هویرکاریێن ژیانا زاروکینیا خوّ دیار بکەت، وب بوونا 50 ساڵیا پێشمەرگاتیێ ل مالپەرێ خوّ یێ فەرمی، ئەڤە نڤیسییە" لە رێکەوتی ٢٠ی ئاباری ١٩٦٢ لە گەلیی بێخمە پەیوەندیم بە بارەگای بارزانیی ئەمر کرد و بەفەرمی چوومە ریزی پێشمەرگە. دۆخی سیاسیی پێش شۆرش و کەشی دوای شۆرش، بارێکی هەڵخستبوو کە باوکمان زۆربەی کات دوور لە ماڵ و خێزان بێت، بۆیە داواکاریی خۆم بۆ پەیوەندی بە ریزەکانی شۆرشەوە بە هۆی نامەوە بۆ باوکم نارد، وێرای رەزامەندیی باوکم بە هەولێکی زۆر رەزامەندیی ئیدریسی برام و شێخ بابۆی مامم؛دوای هەموو ئەمانە دەبوایە رەزامەندی گەورەمان شێخ ئەحمەد بارزانی وەربگرم. وردەکاریی چۆنیەتی پەیوەندیکردنم بە شۆرشی ئەیلول و ریزەکانی پێشمەرگە لە بەرگی سێیەمی کتێبی بارزانی و بزووتنەوەی رزگاریخوازی کورددا لە بەشی شۆرشی ئەیلولدا باس کردووە-تا ئێستاش بیرهاتنی سات بەساتی چۆنیەتی رۆیشتنم بەرەو بەرەی پێشمەرگە و بارەگای بارزانی بۆ من خۆشی بەخشە و بەشێکە لە یادەوەرییە هەرەخۆشەکانی ژیانم".

ل سالێت ناڤبەرا 1946 بو 1958 مەسعود بارزانی ل دیتنا بابێ خوّ بێ بەهر بویە ود دیوەخانا زێبارییادا مەزن بویە، دگەل دایکا خوّ حەماییل خانێ، ئێک ژکەسایەتیێن گوندێ نپاخێ بو باشور ئاشکرادکەت کو مەحمید ئاغایێ زێباری لبەر مەسعود بارزانی قوتابخانە ئینا گوندێ نپاخێ کو گوندی مەحمیدە ئاغایێ زێباری بوو ل دەڤەرا زێبار.

مەسعود بارزانی هەتا کو شەشێ سەرەتایی ل گوندێ نپاخێ خواندیە وبو دەمەکێ ژی ل گوندی بانیێ ژیایە، هەردوو زێرەڤانێت وی یێن تایبەت ژی خەلکێ وێ دەڤەرێ بوون بناڤێن (خورشید بانی ونەحمەد حەسو).

ئێکەم خورتبوونا پەیوەندیا دناڤبەرا زێبار و بارزان دروست بووی ل سەر دەمێ تەکیا بارزان بوو، کو شێخێ بارزان دەعوا شێخایەتیێ وبەیعەتێ ل خەلکێ دی دکر، شێخ ئەحمەدێ بارزانی بو ڤێ مەرەمێ قەستا دەڤەرا زێبار کریە وهاتیە ئێک فارس ئاغایێ زێباری برایێ مەزنێ مەحمید ونەحمەد وحەجی یە ئاغای بوو، وداخازا بەیعەتێ لێکریە بو تەکیا بارزان لەو فارس ئاغا دبیتە ئێک ژمریدێن تەکیا بارزان، ئەڤە ژی پشکەک ژ عەشیرا زێبار تورە دکەت، هەرچەندە دەڤەرا بەروژییان هەتا کو بارزان ل وی دەمی تابعێ زێبار بوون.

پشتی کو فارس ئاغا وەغەرکری، مەحمیدە ئاغای جهێ وی ڤەدگریت وبو هەرسێ برایێت خوّ ژی دەڤەرا زێبار دابەش دکەن لسەر خوّ (مەحمید ئاغا:گوندێن: بانی ونپاخێ وسرانێ. خالد ئاغا: گوندێن:هلوراوخاستێ، سەروکانی وبیاڤێ. ئەحمەد ئاغای ژی: گوندێن: هویکێ وهنار وچاریووت وچالێ وخوشانا وبازێ. حەجی یە ئاغا :گوندێن:بیراکەپرا وسەڤت ودەربوتک).

بحیکمەتا خوّ مەحمیدە ئاغایێ زێباری شیای کچا خوّ (حەمایلێ) بدەتە مەلا مستەفایێ بارزانی وناڤبەرا وان خوش دبیت، لێ ئەحمەد ئاغایێ برایێ وی بڤێ چەندێ دلتەنگ دبیت وکێشە دناڤبەرا وی و بارزانیادا دروست دبیت هەتا نها ژی ئەو کێشە یا بەردەوامە وئاگری وێ ڤەنەمرییە.

ئێک ژکەسایەتیێن گوندێ بانێ بو باشور وی ئاشکرا دکەت کو بەردەوام ئەحمەد ئاغایێ بابێ لەتیف و ئەرشەد زێباری نەرازیبوونا خوّ ل پەروەردەکرنا مەسعود بارزانی دەربرییە ل دیوەخانا مەحمید ئاغایێ زێباری.

ئاغایەکێ زێبارییا کو چەندین زانیاری دانە باشور ل سەر ڤ کەیسەی دبێژێت "مخابن مە مەسعود بارزانی مەزن وپەروەردەکر ل دەڤەرا زێبار لێ نها وەها دیارە کو بێ حاشایێ لێ دکەت وچو سەرەدان وخزمەتگوزاری ژی بو دەڤەرا زێبار نەکرینە".

نها عەشیرەتا زێبار دناڤ حزبا مەسعود بارزانیدا پلەو پوستێن جوربجورهەنە لێ ژبلی خالێ وی هشیار زێباری کو نها وەزیرێ دەرڤەیێ عراقێ یە، چو کەسێن دیتر پوستێن مەزن نینە ژبلی ئاغایەتی وهندەک فەوج وهێزێن ئەمنی.

لێ وەکی پشتگیرییا ماددی دیوەخانێت ئاغایێت زێبارییا بێ بەهر نەبینە ژ بودجە وگاز وخزمەتگوزارییان، لێ ئەڤە وێ دلتەنگییا زێبارییان کێم ناکەت ژبەرکو مەسعود بارزانی پشکەکا مەزن ژخلمەتا زێبارییان ڤەشاردیە وئاشکرا نەکرییە.

جاش پەروەرێن دوهی وکورد پەروەرێن نهو

باشور تورا کەڤنە جاش ومستەشارێن بەهدینان بەلاڤەدکەت

(لەزگین هەمزانی، موحەمەد کەلحێ رێکانی، ئیبراهیم عەلی مزیری، موحەمەد سەلیم شوشی)

تایبەت بو باشور | بەشێ دووێ

لەزگین هەمزانی

" بلا ئەو دوژمن باش بزانیت کو قادسییا سەدامی دێ عراقا سەروکێ قوماندار سەرفراز کەت "

د گەرەما شەرێ عیراق -ئیرانێ ل 1980- 1988 ب دەهان سەروک عەشیر و کەسایەتێن کوردێن دەڤەرا بەهدینان سەرکێشیا بەروکێن شەری دکرن دژی شورشێن کوردی، ملبملێ رژێما بەعس، پشکداربوون دهەوا ئەنفالێدا دکرن ودقلدسیەژیدا پەز وپارە دیاری بو رژێمێ دبەخشین، و نها ژی پشکەک ژوان هەر ئاغاو میریت بەرێ نە ول پلانێکێ دهێن ل رێز وحورمەتیێ ل جەم سەرکردایەتیا هەردوو حزبێن دەسهەلاتدار.

پشتی راپەرینێ، ل سالا 1991 بەرێ کوردستانی کو پێک هاتبوو ل تەڤایا پارتێن کوردی ل باشور، بریارا لێبورینا گشتی دەرکر بو وان مستەشار وجاشان کو ڤەگەرێنەڤ باوەشێ هەرێمێ، لێ پشتی هەرفینا رژێما بەعس، دادگەها بلندا تاوانێن بەغدا ناڤێ پتر ژ 250 کەڤنە جاش ومستەشارێن رژێما بەعس بو حکومەتا هەرێمێ هناردینە بمەرەما دەستە سەرکرنێ، لێ ئەوا حێبەتی تا نهو خو ئێک ژوان رادەستی دادگەهێ نەکریە وپرانیا وان وکورێن وان ژی پوستدارن.

عەلی بەندی، سەروکێ سەنتەرێ ئەنفالان ل دهوکێ، دهەڤپەیڤینەکا تایبەتدا بو باشور، گوتبوو "هندەک سەروک جاش نها ل هەرێمێ نە وگەڤا ژمە دکەن".

"قارەمانێن بەهدینان" یان قارەمانێن شەرێ قادسیە ئەو کەسەنە یێن کو پرانیا وان نها (حاشاتی ژ قارەمانەتیا خوە دکن و نها شورەشگێر و نە شورەشگێر ب جاش و خوە فروش ل ڤەلەم ددن).

"قارەمانێن بەهدینان" ئەو کەسن یێن ژلایێ سەروکێ رژێما روخای یا عێراقێ سەدام حسین ڤە ب مەدالیاێن قارەمانی و شانازیێ هاتینە خەلات کرن.

گەلەک ژ وان ژی ژ لایێ حکومەتا هەرێمێ و هەردوو پارتێن دەستهەلاتدار ڤە بوینە خوەدان پوست و بودجەکێ تایبەت بو کوچک ودیوەخانێت وان تەرخانکرینە وهەرئێکی ژی پتر ل بیست هەتا پێنجی مروڤێت خو وەکی زێرەڤانێن کوچکێ دامەزراندینە وموچێ خو هەنە و گەلەک ژ وان "قارەمانا" دەست د ئەنفالێن 1988ی دا ژی هەبوون یێن کو پتر ژ 182 هزار کەس دەربەدەر و شەهید بوین.

پەرتوکا (قارەمانێن بەهدینان) ژلایێ عزت بریفکانی ڤە هاتیە چابکرن ل 1988ێ و ژمارا سپاردنێ (1353) ژ پەرتوکخانا نیشتمانیێ یا بەغدا وەرگرتیە، گوڤارا باشور دێ ب زنجیر ناڤێت وان مستەشار وجاشان بێ دەستکاری بەلاڤکەت وهەر ئێک ژوان ژی ناڤێت چەندێن شەرکەرێن خو ئینانە وهەر ئێکی ژی دروشمەک گوتیە وکریە مانشێت ومە ژی ئەو دروشم ئێخستینە دناڤ بەرا دوو کەڤانادا وەک خو وئەم بتنێ دێ دیڤچوونێ لسەر پوستێن نها یێن وان کەین.

نڤیسەری بو دروستکرنا ڤێ پەرتوکێ سەرەدانا هەمێ راوێژکارێن سەدام حسین ل دەڤەرا بەهدینان کریە.

نڤیسەر د پێشەکیێ دا دبێژیت"ل هەمی دیوانا و هەمی دەما مللەت دێ شانازی ب ڤان قارەمانا کەت".

پشتی سەرهلدانا 1991ێ

ئەڤ پەرتوک ل پرانیا پەرتوکخانا و ناڤەندێن رەوشەنبیری هەتا ل مالا ژی هاتە کومکرن و ژ ناڤبرن ژ لایێ قارەمانافە! گوڤارا باشور دانەکا وێ پەرتوکێ یا بدەست خوەڤە ئینای و دێ ب زەنجیرە بەلاڤ کەتن، داکو ئەو پەرتوک جارەکا دی روناهیێ ببینت.

گوڤارا باشور، دیڤداچونەک بو ڤان کەڤنە مستەشارا کر دەکەت کو هندەک ژوان نەماینە ژوان ژی (چیا دیوالی دوسکی، صابر سورچی، فارس سلێڤانەیی) لێ هەر ئێک ژڤانە کور ونەڤی هەنە وهنەک ژ وان ژی پوستێن حکومی وحزبی ل حکومەتا پارتی وەرگرتینە.

-1محمد کەلحێ ریکانی، مستەشاری بەتالیونا (7)

موحەمەد کەلحێ راوێژکارێ بەتەلیونا (7) و جێگرێ وی فارس تاهرە.و ئەو ئاغایێ عەشیرەتا ریکانیا، ل دەڤەرا وێڤەی ئامێدیێ بلند دەستن، بابێ وی (کەلحێ) وەکی نڤیسەری خویاکریە، ل گوندێ رەزگە هاتیە سەردونیایێ ل قەزا ئامێدیێ.

ل سالا 1936 کەلحێ ئاغا هاتیە خەلاتکرن ب دیاریا (سام الرافدین) ژێلا چارێ، و ل سالا 1945دیسان هاتیەڤ خەلاتکرن ب چار جاران خەلاتێ مێرخاسیێ وەرگرتەی (نوت الشجاعە).

نڤیسەر ددەتە دیارکرن کو موحەمەد کەلحێ ل سالا 1983 دوو کیلوبێت زێری دگەل شێست هزار دینارا تەبەرع کرینە بو شورشا صەدامی.

ریکانی بو نڤیسەری پەسنا شەرکەرێن خۆ دکەت ودبێژیت "شەرکەرێت بەتالیونا من گەلەک دەرسێت ئیشا عەجەما داین و ملیمل دگەل چەکدارێن رژێمێ مە شەربێت کری ل هەر ئێک ل ڤان دەڤەرا (پێنجوێن،چیایێ مەزن، چوارتە، ماوەت، وسیدەکان)، وئەز وشەرکەرێت خو سوز و پەیمانا ددەینە سەروکێ قوماندا (سدام حسێن) کو هەمی گافا دخزمەتا ولاتیدا دحازرین وسەربازێت وەفادارین بو شورشێ ...".

محمد کەلحێ ئاغای ریکانی، ل سالا 1940 ل گوندێ رەزگەی سەر ب ئامێدیێ هاتیە سەر دونیایێ، کو وی دەمی بابێ وی سەرکێشیا عەشیرەتا ریکانیا دکر.

نڤیسەر دبێژیت کو هەر ل سالا 1961 هەتا نها چەکێ شەرەڤی هەلگرتیە دگەل کورێت عەشیرەتا خۆ، و شەهید ل دیف شەهیدی داینە بو سەرفرازییا ولاتێ عراقێ.

ل دەورا ئێکێ یا سالا 1974 محمد ئاغێ ریکانی هاتە هەلبژادن بو جڤاتا یاسا دانانێ ل دەڤەرا کوردستانا ئوتونوم، بو دوو دەورا تا نوکە هاتە هەلبژاردن دئەندامێ جڤاتا نشتیمانیدا.

ل دور پێزانینێن گوڤارا باشور، نها موحەمەد کەلحێ پارتیە، وبەری چەند سالەکا مەسعود بارزانی خانییەک وەکو دیاری داییێ، ونێزیک 50 زێرەڤان ژی بو دانان و دگەلێ موچەکێ تایبەت. ئێک ژکەسێن عەشیرەتا وی بو باشور ئاشکرا دکەت کو ل دەمێ هەلبژاردنێن بوری ل شێلادزێ و دەڤەرا ریکان مال ب مالێ دگەریا بۆ کومکرنا دەنگا بو پارتی.

نها ئەو یێ قەسرەکێ ل شێلادزێ دروست دکەت و لبەرە ب ئێک جارێ کوچکا خۆ ڤەگوهازێت بو وێ دەرێ، درێژاتییێ بدەتە ئاغایەتییا خۆ.

نها ژبلی موچێ وی و زێرەڤانێت وی، دوو کورێت وی پلا رائید هەنە ل فەرماندا دهوک وئێک ژوان ناڤێ وێ کەلحێ یە وبناڤێ باپیرێ خۆ ناڤکرییە. و ئەو ئێکە ژ داخازکارێن دادگەها بلندا عراقێ.

نڤیسەر ئاشکرا دکەت کو عەشیرەتا ریکان د شەرێ قادسیەدا تەخسیری نەکریەو شەرەکێ بەردەوام کریە و ئەڤێن خارێ ژی ناڤێت سەرکێشێت سریانە ئەڤێت دگەل ئاغای بووینە:

(ئەیوب تەیار، عبید زبێر، محمد زیاب، بکر قورتاس، شابندر نتر، احسان مراد، خالد فتاح، شلیمون ماروکی، ×بری سفر، حسین حامد، میکائیل تەمەر، شائوول نتوس، شکری حجی، عیسی رشید، مسیما سلتان، شێخو عومەر، خزانی رەجەب، سلێمان فارس، سدقی شریف، حیدر هادی، ئەمین کازم، موحەمەد روستو،فیزی محمد، عمر بالندی،ئەحمەد مەم، باقی غفور، سدیق شێخو، رحمن موسی، کریم محمەد، یوسف اوراها،موحەمەد تەمەر، سالح جود، عوسمان عومەر، میرزا شوکری، حەسەن حسێن، سعید بەلو، بشار شاهو، علی حسێن .... هتد)

-2موحەمەد سلیم شوشی (مستەشارێ بەتالیونا17)

ل سالا 1929 ل گوندێ شوش سەر بە قەزا ئاکرێ ڤە هاتیە سەر دونیایێ و ئێکە ژ ئاغایێت عەشیرەتا زێبار، ل سالا 1961 بو 1970 سەروکێ (جاشا) فرسانا بوو، وپشکداری دگەلەک شەراندا کریە.

هەتا نهو ژی ئاغایەتیا گوندێن شوش و دەوروبەر ددەستێ واندا یە، هەرچەندە موحەمەد سەلیم شوشی نەمایە لێ کورێ عەبدولکەریم موحەمەد سلیم شوشی ل جهێ وییە.

بابێ وی قادر ئاغا ئێک ژ ئاغایێت هەرە مەزنێت عەشیرەتا زێباریا بوو، نڤیسەر بەحسا شەرێ قادر ئاغایێ بابێ موحەمەد سەلیم شوشی دکەت دگەل هێزێن ئنگلیز ل بەسرا کو تووشی شەرەکێ گران بوویە دگەل وان.

ل سالا 1983 فەرمان وەرگرتیە ب دروستکرنا بەتالیونا (17) دگەل مروڤێت خوینێت عەشیرەتا زێبار.

عەبدولکەریمێ کورێ وی نها دژیاندا مایە وئاغایێ گوندێ شوشە سەر ب قەزا ئاکرێ ڤە، وئێکە ژتومەتبارێن داخازکری بودادگەها بلندا عراقێ ودبیتە زاڤایێ مەحمیدە ئاغایێ زێباری و هەڤزاڤایێ مەلا مستەفا بارزانی ژی.

وەکی نڤیسەر ددەتە خویا کرن کو موحەمەد سلیم شوشی دژی رژێما ئیرانی شەربێت (ماوەت، چوارتە وسیدەکان) کریە وهندەک ژ مێرخاسێن وی هاتینە خەلات کرن ژ ئالیێ قوماندارێ (سدام حسێن) ی، ب خەلاتێ مێرخاسیێ، ژوان ژی :

(یوسف عزت موحەمەد سەلیم شوشی، عەبدەالکەریم موحەمەد سەلیم شوشی، حسێن عەلی، موحەمەد عەلی، سدیق عەبدولستار، تەها حەمید، موحەمەد شوکر، رەشید مەحمود، مەحەمەد مستەفا، عسمەت حەسەن، یابەکر مستەفا، عەبد زێد چێچو. میرخان مەحمود،

سەلام عەلی، مستەفا موحەمەد ئەمین، موحەمەد تاە ربراهیم).

-3لەزگین فریق ئاغایێ دوسکی (لەزگین هەمزانی)

ئێکە ژ ئاغایێت عەشیرەتا دوسکیا، مستەشارێ بەتالیونا (27) بوویە، وەکی ئەو دیار دکەت دبەرسڤا پسیارەکا وی پەرتوکێدا، ئەندازیاربوویە ل شارەداریا دهوکێ ودبێژیت "بەرایێ ئەز ئەندازیار بووم ل شارەوانیا دهوکێ، لێ ئەڤروو ولات پێتڤی ب من وکورێت عەشیرەتا من هەیە کو ئەم چەکی هەلگرین وبینە شەرکەر دچەپەرێت بەرەڤانیێ دا، وهیڤیا مە ئەوە سەرکەفتن ببیتە بارا عراقێ وسەرفارزی بو قوماندارێ سەروک سەدام حسێن، خودێ وی بهێلیت...".

دیرگەکادیدا لەزگین هەمزانی پەسنا باپیرێ خۆ دکەت کو شەرێ ئنگلیزێ کریە دگەل هەرێنێک ل بنەمالا حجی شەعبان ئامێدی ورەشید بەگێ بەرواری وبەحسا شەرێت سالێت شێستان دکەت ودوژمنێت خۆ و دبێژیت "بلا ئەو دوژمن باش بزانیت کو قادسییا سەدامی دێ عراقا سەروکێ قوماندار سەرفراز کەت".

لەزگین هەمزانی ناڤێ چار کەسان تینیت کو خەلاتێن مێرخاسیێ وەرگرتینە، ئەوژی هەر ئێک ل (موحەمەد عەلی عەزو، سەگڤان موحەمەد عەلی، عەبدولرەحمان موحەمەد، نایف سەعید قادر).

نها ل دهوکێ لەزگین هەمزانی ژهەمی ئاغایا دەسهەلتر و بیهاترە لجەم حزبا پارتی ودیوانەکا تایبەت ل ئاخێ دیاری هەیە و گەلەک کارێن بازرگانی ددەستێ ویدانە وپوستێ حزبی ژی هەیە کو مستەشارێ مەسعود بارزانی یە ل دهوکێ.

-4 ئیبراهیم عەلی حاج مەلو مستەشارێ بەتالیونا (20)

ل سالا 1948 ل گوندێ (پێدە) ل دەڤەرا مزیریا هاتیە سەردونیایێ، و ل سالا 1983 فەرمان وەرگرتیە بو دروستکرنا بەتالیونا ژمارە (20).

هەژمارەکا سوپاسی و رێزگرتنەکا ەرگرتینە ژلایێ حکومەتا بەعس،و وەکی نڤیسەر دیاردکەت کۆ ئیبراهیم مزیری، دشەرێت هەر ئێک ژ (ماوەت، قەلا دزی، چوارتە وئەزمین) پشکداربویە، وخەلاتێ مێرخاسیێ دگەل چەند شەرکەرێن خۆ وەرگرتینە، وەکی:

(شەعبان موحەمەد تەها، کمال ئیبراهیم، عومەر ئەحمەد، میرزا شێخ حەسەن، عبدالله زکری، حجی الیاس، سالح موحەمەد، ئەحمەد حسین، سالح جەمیل، عزت موحەمەد، لقمان کەریم، عزیز موحەمەد، عابد ئیتوتی، حسین مامزینی، امین عابد، ئیبراهیم ئەحمەد، حسین ئەحمەد، موحەمەد حجی).

نها ل دەرڤەی ولاتی ودناڤ ولاتیدا دژیت، ئێک ژمروڤێت وی (شێروان عبدالواحد مەلو)، سەروکێ شارەداریا دهوکێ بی، لێ نها ل ماڵ روینشتیە وپوستێ ئیداری ژێوەرگرتییە.

ئیبراهیم عەلی، دسالێت نەوەتاندا دوەشانێت پەکەکێدا دیاردکەت لەو پارتی گەلەک نەخوشی بو چێکرن، ل دور پێزانینێن مە بەرپرسەکێ پارتی ل دهوکێ زەڤیێت وان دەستەسەرکرن.

محمد کەلحێ ئاغای رێکانی،هەر ل سالا ١٩٦١ هەتا نها چەکێ شەرەڤی هەلگرتیە دگەل کورێت عەشیرەتا خۆ، و شەهید ل دیف شەهیدی داینە بو سەرفرازییا ولاتێ عراقێ.

ل دەورا ئێکی یا سالا ١٩٧٤ محمد ئاغیێ رێکانی هاتە هەلبژادن بو جڤاتا یاسا دانانێ ل دەڤەرا کوردستانا ئوتونوم، بو دوو دەورا تا نوکە هاتە هەلبژاردن دنەندامێ جڤاتا نشتیمانیدا.

ل دور پێزانینێن گوڤارا باشور، نها موحەمەد کەلحێ پارتیە، وبەری چەند سالەکا مەسعود بارزانی خانییەک وەکو دیاری دایێ، ونێزیک ٥٠ زێرەڤان ژێ بو دانان و دگەل موچەکێ تایبەت. ئێک ژکەسێن عەشیرەتا وی بو باشور ئاشکرا دکەت کۆ ل دەمێ هەلبژاردنێن بوری ل شێلادزێ و دەڤەرا رێکان مال ب مال دگەرییا بۆ کومکرنا دەنگا بو پارتی.

دسالڤەگەرا خوەدا

گۆڤارا باشور ئێکەم کونفرانسا میدیایا ئازاد ل بەهدینان سازدکەت

باشور

باشور بەلاغا دوماهیکێ بەلاڤکەت

ب هەلکەفتا سالڤەگەرا وەشاندنا ئێکەم ژمارا خوەدا ویێ ئێکەم جار ل دەڤەرا بەهدینان، گۆڤارا باشور کونفراسەک ل ژێر ناڤ ونیشانێ (خورتکرنا میدیایا ئازاد ل بەهدینان)ل رۆژا پێنج شەمبی رێکەفتی 14-6-2012 ل هولا سەنتەرێ رەوشەنبیری وجڤاکی ل زانینگەها دهۆک گێرا. بمەرەما خورتکرن میدیایا ئازاد وشرۆڤەکرنا ئەو رێ وجهێن کو پێتڤینە بهێنە بنەجهکرن داکو میدیایەک ئازاد وسەربەخۆ ب ساخلەمترین شێوە پەیداببیت، هەروەک ئەڤ کونفرانسە بنەجهکرنا وێ سوزێ بوو ئەوا گۆڤارا باشوردا دئێکەم پێنگاڤا خوەدا دابوو کو ببیتە کومکەرا دەنگ ورەنگ وحەزێکەرو ئازادیخوازێن دەڤەرا بەهدینان، ئەڤ کونفرانسە ب بەرهەڤبینا ژمارەیەکا زاف یا نڤیسەرو رۆژنامەنڤیس وراگەهاندنکار وسازیێن راگەهاندنێ وشەهرەزایێن بیاڤێ زمانی و مامۆستایێن زانینگەهێ برێڤەچوو.

کونفرانسێ ب پەیڤەکا سەرنڤیسکارێ گۆڤارا باشور دەستپێکر ل ژێر ناڤ ونیشانێ (باشور ومەرەم ومیدیا) وتێدا مەرەما ستافێ گۆڤارێ ل دەرکرنا گۆڤارەکا بێ تەرزەی رۆنڤەکر وئیماژە ب کاریگەرییا میدیا ئەهلی و ئازاد کر دگورەپانێن سیاسیدا ولاوازبوونا میدیایا حزبی، دیڤدا گوتارەک ژ ئالیێ مامۆستایێن زانینگەها دهوک، دکتور کامیران بەرواری هاتە پێشکێشکرن ل ژێر ناڤ ونیشانێ (گرنگیا میدیایا ئازاد)، پاشان دوو راپۆرت هاتنە پێشکێش کرن کو ژئالیێ ستافێ گۆڤارا باشورڤە هاتبوونە بەرهەڤکرن،راپۆرتا ئێکێ ل دور ئاستەنگ وریگرییێن بەردەم گۆڤارێ وئەو باجێن تا نها ل پێناڤی گەهاندنا پەیاما خوە داین وب ڤێ تەرزێ خارێ ئەو بنپێکرن وریگرییێن دژ گۆڤارێ هاتینە ئەنجامدان هاتنە خالبەندکرن:

باشور وباجدان:

-1 گەفێن کوشتنێ ل سەرنڤیسکارێ گۆڤارا باشور (شێروان شێروانی) ب رێیا تێلەفونێ هاتینە کرن.

-2 گرتنا نەیاسایی یا سەرنڤیسکارێ گۆڤارا باشور (شێروان شێروانی) ومانەڤا وی دناڤ زیندانێدا بۆ دەمێ شەش رۆژان هەر ژ رۆژا 20-4-2012 هەتا رۆژا 26-4-2012 وڤەگوهاستنا دناڤبەرا چوار زینداناندا.

-3رێگریکرن ل بەلاڤکرنا گۆڤارا باشور ل چەندین پەرتوکخانە ونڤیسینگەهێن فرۆشتنا گۆڤارێ ورێگریکرن ل بەلاڤکرنا ژمارە (11) یا گۆڤارێ ل قەزا زاخۆ.

-4گەفەکرن ل وان کۆمپانیایێن کو ریکلام بۆ دهاتەکرن ل گۆڤارا باشوردا ونەڤەژی رێگریکرنە ل ژێدەرێ دارایی یێ گۆڤارێ.

-5 پێکولکرن بۆ هنارتنا سیخوران بۆ ناڤا ستافێ گۆڤارا باشور

-6زیندانیکرنا پەیامنێرێ گۆڤارا باشور ل زاخۆ (بەرەڤان ئەحمەد) ل مەها 12 یا سالا 2011.

-7 رێکنەدان ب داپۆشینا چەندین بویەران ونەهێلان ب گەهشتنە ژێدەرێن پێزانینان.

-8 سەرەدەریا سەندیکا رۆژنامەنڤیسێن کوردستانێ لقێ دهوک هەمبەر گۆڤارا باشور یا بەرپرسانە نیەو هەست ب جوداهیکرنەکا بەرچاڤ دهێتە کرن ژئالیێ سەندیکایێڤە دناڤبەرا گۆڤارا باشور وسازیێن دیترێن راگەهاندنێ ب تایبەت ئەوێن سەر ب دەسەلاتێڤە.

-9چەندین جاران گەفە ل پەیامنێرێ مە ل دهۆکێ (دلۆڤان زێباری) هاتینە کرن.

-10 ل رێکەفتی 12-3-2012 ل دەمێ وێنەگرتنا بارەگایێ شەوتاندیێ مەلبەندا (3) یا یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان ل دهۆکێ دگەل ژمارەکا دیترا رۆژنامەنڤیسان تەڤە ب سەرپەیامنێرێ باشوردا هاتیە کرن ژئالیێ هێزێن ئەولەهیێڤە.

-11 دژایەتیا گۆڤارێ ژئالیێ دەسەلاتێڤە هاتیەکرن ب دروستکرنا چەندین تومەتێن بێ شەنگستە ب تایبەت تومەتا ئالیگریکرن بۆ لایەنەکێ سیاسی.

-12 هەول دان بو نەچارکرنا پەیامنێرێ باشور ل زاخو کو دەست ژباشور بەردەت بەرامبەر ئالیکارییا ماددی.

-13 دەستەسەرکرنا پەیامنێرێ باشور ل زاخو (بەرەڤان ئەحمەد) بو دەمێ دوو کاتژمێران ژئالیێ هێزێن ئەمنی ڤە، بهیجەتا روماکرنا بویەرێن سالا بوری ل زاخو.

-14لیدانا پەیامنێرێ باشور ل قەندیل (دانا رەزگەیی) ل دەمێ رومالکرنا خونیشاندانەکا جەماوەری ل بنارێ قەندیل و راتیە

....

راپۆرتا دوویێ یا ستافێ گۆڤارا باشور ل گور سالوخەتێن نوچە وراپۆرت وریپۆرتاژ وچاڤپێکەفتنێن گۆڤارا باشور بوون کو ب نەرینا مە باشور کاریە چەندین سالوخەتێن نەباش ل میدیایێن دیتردا بشکێنیت وپێشەنگیێ بدەستڤەبینیت، ئەو سالوخەت ژی ب ڤی تەرزەی هاتینە خالبەندکرن:

-1 داپۆشینا هەمی دەڤەرا دراپۆرتێن خوەدا هەر ژ شنگار هەتا دەڤەرا بارزان.

-2 رومالکرنا بابەتێن هێلا گشتی تایبەت ب باروکاودانێن کوردستانێ.

-3 سەرخوبوونا پەیامێ باشور وەڤسەنگی یا نڤیسێ و ئالیگری بۆ هیچ کەس وئالیەکی نەبوویە.

-4 ل سەر ئاستێ کوردستانا مەزن (رۆژهەلات وباکور ورۆژئاڤا) راپورت وبابەتێن خوە هەبووینە.

-5 ئێکەم گۆڤارە ب هەردوو زاراڤێن کرمانجی وسورانی دنڤیسیت.

-6 ئێکەم گۆڤارا کرمانجی یە کو خاندەڤانێن وێ ل هەولێرا پایتەخت وسلیمانیێ هەتا حەلەبجەیا شەهید هەبیت وفرۆشا وێ ل هەولێر ل پێشیا گەلەک گۆڤارێن سورانی بهێت وب بەردەوامی رێژا فرۆشتنێ ل هەولێرێ ل (150 -200)دانەیا بوویە.

-7 ل سەر ئاستێ جیهانی ودرێیا مالپەرێ (www.malame.info) ل دەرڤەی وەلاتی خاندەڤان بۆ خوە پەیداکرینە.

-8 ئێکەم گۆڤارە درێیا پەیجا خوە ل تورا جڤاکی یافەیس بوکێ (https://www.facebook.com/bashur.press) ل هەر هژمارەکێ بابەتەکی ب ئازرینیت و نەرینا ولاتیان وەربگریت ب شێوەیەکێ ڤەکری ئازادانەو وەک خۆ نەرین وهزروبیرێن وان ل گۆڤارێ دابەزینیت بێ دەستکاری وب بەرچاڤگرتنا پرەنسیپێن ئەخلاقی.

-9 باشور کاری ب وێرەکانە وب پیشەییانە دەست وەربدەتە هن کەیسان کو سازیێت دیترێن راگەهاندنێ نەکارینە بچنە دناڤدا.

-10 گەلەک ژ راپۆرتێن گۆڤارا باشور بوینە کەیس وئالیێن پەیوەندیدار کار ل سەر کریە وهن ژوان کەیسان نها ل بەردەستێ دادگەهێنە.

-11 گەلەک راپۆرتێن باشور ل دەرڤەی هەرێمێ پشت پێهاتیە گرێدان ول سەر ئاستێ گەلەک بلند یێ سیاسی ئاماژە پێهاتینەکرن.

دیڤدا ئامارا (تلیتێکست) سالەکێ یا (11) هژمارێن گۆڤارا باشور یا راپۆرت وریپۆرتاژ ونوچە وچاڤپێکەفتن وشیعرو بابەتێن هاتینە بەلاڤکرن دگۆڤارێدا هاتە راگەهاندن کو بڤی تەرزێ خارێ بوو:

نووچە : 16، راپۆرت : 58، ریپۆرتاژ : 16، چاڤپێکەفتن :51، شیعر : 9، گوتار : 41

برگا دیڤدا هەڤجڤینەکا ڤەکری بوو ل گور (ئارێشا زمانی دمیدیایا کوردیدا) کو رۆژنامەنڤیس (سەلام بالایی) ب پشکداریا گەرما بەرهەڤبییان پێشکێش کر وشیان دەست پێخنە سەر چەندین کێماسیان وتێدا ئەویەک تەکەزکرەڤە کو پێتڤیە زمانەکێ هەڤپشک بهێتە بەرهەمنینان کو هەمی سازیێن میری ومیدیایی بکاربینن.

....

برگا دوماهیکێ بریتی بوو ل وورشۆپەکێ کو میکانیزمەکە پێکهاتبوو ل دابەشبینا بەرهەڤبییان ب سەر چوار گرۆپان وهەر ئێک ژوان بابەتەکێ گرنگ وهەستیار گەنگەشەکرن ول دوماهیکێ هەرئێک ژوان گرۆپان راسپاردێن خوە بۆ بەرهەڤبیان شرۆڤەکرن وگۆڤارا باشور ژی ب پێتڤی زانی ئەوان راسپاردان وەک خۆ بەلاڤبکەت ب مەرەما گەهشتنە جهێن پەیوەندیدار داکو ئەوا پەیوەندی ب وانڤە هەیە ب گرنگی وەربگرن ومفا لێ بهێنە وەرگرتن بۆ چارەکرنا ئەوان پرس وبابەتان:

گرۆپێ 1 : "خورتکرنا میدیایا ئازاد"

ژبۆ خورتکرنا میدیایا ئازاد گەهشتینە ئەوێ یەکێ کو هەر سازییەکا راگەهاندنێ یا ئازاد پێتڤی ب ڤان خالان هەیە:

أ- ستاف : ژبلی ستافەکێ کارا پێتڤیە ئەڤی ستافی هن سالوخەتێن دیتر هەبن ژوان : ستافەکێ ئازادبیت، ستافەکێ خۆبەخش بیت وچاڤەرێ پاداشتی نەبیت ،ستافەکێ بێ لایەن بیت وسەر ب چ ئالیێن سیاسیڤە نەبیت ، هەروەک ستافەکێ وێرەک بیت وب هێجەتا ترسێ خوە ژ کەیسان

لانەدەت.

ب- ئارمانج : ئەڤێ سازیێن هن ئارمانجێن ڕوون وئەشکەرا هەبن وئەو ئارمانج ژی بریتی بن ل :دروستکرنا جڤاکەکێ ساخلەم ،چەسپاندنا پرنسیپێن دیموکراسیەتێ ،پاراستنا بەرژەوەندیێن گشتی وجڤاکی ، کومکرنا گەنجان ل دەردورێن خوە.

ت- کارکرن : سازیێن ئازاد دڤێت خوەدی ئەڤان پرەنسیپێن رەوشتیێن کارێ رۆژنامەڤانیێ بیت :ویژدان دکارکرنێدا ،راستگۆیی ل بەلاڤکرنێدا ، پشت گرێدان ب بەلگێن تمام.

پ-دروستکرن وموکمکرنا پەیوەندیان : بۆ پتر خوە نێزیکرن ل ژێدەرێن نوچە وپێزانینان پێتڤی یە ستافێ سازیێن ئازاد خوەدی پەیوەندیێن باش بن دگەل رێکخراوێن جڤاکێ سڤیل وئالیێن پێتڤی بۆ پشتەڤانیکرنا کارێ خوە .

ج-هوشیارکرنا کەرتێ تایبەت بۆ پشتەڤانیکرنا میدیایا ئازاد وئەکتیف کرنا یاسایێن دبەرژەوەندیا کەرتێ تایبەدا وکێمکرنا باجان ل سەر وان داکو پتر بکارن پشتەڤانیا میدیایا ئازادبکەن

ح-پێگەهاندنا رۆژنامەڤانەکێ چەلەنگ ووێرەک وپیشەیی.

خ-ڤەکرنا کولیژان ل زانینگەهان بۆ پێگەهاندنا کادرێن پیشەیی وئەکادیمی یێن میدیایی.

گرۆپێ 2: "ئاریشا زمانی دمیدیایا کوردیدا"

گرۆپێ مەگەهشتنە ئەوێ یەکێ کو زمانێ میدیایی دئاریشەکا راستەقینەدا دژیت وئەوێ ئاریشێ ژی ژێدەرێن جودا هەنە، ئەڤێن خارێ ژی ب ئەرینا گرۆپێ مە ژێدەرێن وێ ئاریشێنە :

أ- هەبوونا چەند رێنڤیسان نێکە ژ ئاریشێن سەرەکیێن نەبینا ئەلف بێیەکا ستاندەرد.

ب- نەبوونا کیانەکێ سەربەخۆ

ت- نەبوونا زمانەکێ ستاندەرد.

پ- نەبوونا ناڤەندەکا بهێزو سەربەخۆ پرۆفیشینالێ وئەکتیڤا بریارێ بۆ زمانێ کوردی.

ج- نەبوونا فەرهەنگەکا نەتەوەیی کو هەمی زاراڤێن کوردی ل خۆ بگریت.

ح- نەبوونا لیژنەیەکا تایبەت وپسپور ژبۆ هەلسەنگاندنا زاراڤان ب تایبەت زاراڤێن نوی ئەگەر دئەکادیمی ژی نەبن لێ دپیشەیی وخوەدی ئەزمون بن.

خ- دانانا سازیێن تایبەت ب زمان ومیدیاییڤە دور ژسانسورێن سیاسی.

د- سەرنڤیسکار کەسەکێ ئەکادیمی بیت وخوە دیر بگریت ژ ئاوچەگەرێتیێ.

ژ- پێڤییە ئەوێن دمیدیایاندا کاردکەن هەردوو زاراڤێن کرمانجی وسورانی بزانیت.

گرۆپێ 3: "پێشنیارێن یاسایی بۆ سەرەدەریێ دگەل میدیا ئازاد"

ب ئەرینا گرۆپێ مە بۆ سەرەدەریەکا ساخلەم دگەل میدیایا ئازاد پێتڤی ب چەند گورانکاری وداهێنانان دبیاڤێ یاساییدا هەیە ،ئەڤێن خارێ ژی هن پێشنیارێن بۆ وێ چەندێ :

أ-سەرراستگرنەڤا یاسایا رۆژنامەگەریێ یا ژمارە (35) سالا (2007) ب مەرجەکی کو پشکداری و ورازیبوونا سازیێن راگەهاندنا ئازاد ل سەربیت.

ب- دروستکرنا گفاشتنەکا خورت ل سەر پەرلەمانێ کوردستانێ ژبۆ راکرنا ئەو سانسورێن سەر سازیێن راگەهاندنێ هەین ب ئاوایەکێ گشتی.

د-درۆستکرنا سەندیکایەکا خورت وئازاد بۆ پشتەڤانیکرن وسەرەدەیکرنەکا ساخلەما میدیا ورۆژنامەنڤیسان ب تایبەت میدیایا ئازاد.

ژ- تەوقیف کرنا رۆژنامەنڤیسان ژئالیێ سازیێن ئەولەهیێڤە بهێتە راگرتن.

ح- رۆژنامەڤان ل رۆژێن بهێنڤەدان نەهێتە دەستەسەرکرن.

خ- ڤەکرنا خولێن سەرەدەریێ دگەل کەیسێن رۆژنامەڤانا بو هێزێن ئەمنی.

گرۆپێ 4 : "سەرەدەریا رۆژنامەڤانی دگەل کەیسێن میدیایی"

گرۆپێ مە ب فەرزانی دئەڤان چەند خالێن خوارێ دە بەرچاڤ رونیەکێ بدەتە رۆژنامەڤان ومیدیایان بۆ چەوانیا ل خۆگرتنا بابەتێن هەمەجۆر وکونترۆلگرنا پرانیا بابەتێن سیاسی وجڤاکی وکولتوری...هتد:

أ-زیندیکرنا کەیسەکێ کو ل سەردەمێن گەڤن هاتبینە رویدان.

ب- خالبەندکرنا گرۆپێن داتا و پێزانینا بو مفا وەرگرتنێ ژ بوی کەیسێن میدیایی

ت-رۆنامەڤان پیشەیی بیت دا مافێن خوە وبێن بەرامبەر بزانیت وبنپێنەکەت وتویشی چ هەلەیێن پیشەیی نەبیت.

پ-رۆنامەڤان بێ وێرەک بیت وخوە ل هەمی کەیسان بکەتە خۆدان.

ج-ل دەمێ داپۆشینا بویەرەکێ دگەل ئالیێن پەیوەندیدار ب پەیڤیت وئەرینا وان ل سەر وەربگریت .

ح-دگەل دادگەهێ ئەرینا بگوهریت داکو تویشی چ هەلەیێن یاسایی نەبیت.

خ-دگەل زەرەمەندێن وێ کەیسێ ب ئاخفیت ئەوا دیڤچوونێ بۆ دکەت.

د-دگەل کەسێ دهێتە گونەهبارکرن دوێ کەیسا دیڤچوون بۆ دهێتەکرن ب پەیڤیت وئەرینا وی ل سەر وێ کەیسێ وەربگریت.

ژ-ئەنجام وپێشنیار بۆ هەر کەیسەکێ کار بۆ بهێتەکرن دیاربکەت ئەگەر پێتڤی بیت.

ی- هەماهەنگی دگەل سازیێن ئوپوزسیونێ بو دانا زانیارییان بو رۆژنامەڤانان.

رۆژهەلات؛هەرێما یاساغ

هەرچی تشتەک قەدەغەیە ل ور پەیدا دبیت

قاچاخچییەکانی مەی

شێروان شێروانی | رۆژهەلاتێ کوردستانێ

دروخساردا ولاتەکێ ئیسلامی یە، لێ دجەوهەر دا ب ئەورووپایەکا علمانیدا دچیت؛ ئەڤە دێ بیتە بناغەک بو باوەرییا هەر رێڤینگەکی کو بو جارا ئێکێ فەستا ولاتێ ئیرانێ بکەت.

دیمەنێن : ریهدرێژێن مەلایی و جلک رەشێن فیدایی و لەش پوشێن خانمانی .. هتد، ب تەڤاڤی ل ور دیمەنێن وندا ونەبەرچاڤن وبتنێ مانشێتێن مەدیایا کومارا

ئیسلامیبا ئیرانێ نە.

دروژەڤێدە تشتەک جودایە، دەرسوکا نیڤە رووت ومودێن پرچێ وسنێلێن ئیمو و هیمایێن ئنگلیزی وگەعدێن نەرگیلە وتریاکێ دیمەنێن زالن بسەر جڤاکێ ئیرانی.

ددەستوورێ پەرلەمانی و جڤاتێن شورا وروحانیدە، قورئان وسونەت سەروکانیایا هەمی یاسایانە، هەمی تشت دابەش بوویە بو حەرام وحەلالی، ژبلی پولیسێن هاتن وچونێ وژینگەهی وتاوانا، پولیسێن ئەخلاقی ژی هەنە. وئەرکێ وان چاڤدێرییا سەرپێچیێن ئەخلاقی یە مینا مەی ڤەخوارن وپرچ بەردانا کەچکان و یەکتر ماچکرنا خورتان و.. هتد.

لێ حێبەتی ئەوە کو ئەڤ هەمی کوت وبەندە نەبوینە رێگر لبەر دەم شەپولا مودەرنیزما جیهانی ل جڤاکێ ئیرانی نەخاسمە دناڤ تەخا هونەرمەند وگەنجاندا.

ل جهێن کوردنشین (روژهەلات) چونکو گڤاشتن بێترە، لەو هێش حەزا قەدەغەکرییان مەزنتر بوویە، تو هەر تشتەکێ بخازی وێ بزویترین دەم بدەست بکەڤە. مینا مەی، دولار، بالە، تریاک، سەتەلایەت، .. هتد.

ل دەڤەرێن توخیبێن وەکی بانە ومەریوان وسەردەشت وخانێ تو هەر تشتەکی بخوازی هەیە وهەمی تشتێن قاچاغ بەرهەڤیا خۆ هەیە.

ل دویف گوتنا هەڤالەکی، ئی سالێ دەولەتا ئیرانێ مەفرەزەکا تایبەت ب پولیسان هناردە سەر گوندەکێ کورد نشین بمەرەما یاساغکرن وگرتنا سێتێێن سەتەلایەتان لسەر بانان، لێ ئەو دەرەقەت خەلکی گوندی نەهاتن ونەچار کرن بدەست ڤالایی ڤەگەرن، ئەڤ سوحبەتە ل وی دەمی دروست بوو کو مە بهەڤرا ل کەنالێ ئاسمانیێ نەوروز دنێری کۆ کەنالەکێ کوردی روژهەلاتی یە ل ولاتێ سوێد، ئو یێ نێزیکە ل پارتی ژیانی ئازادی کوردستان (پژاک).

دەزگەهێ ئیتلاعاتا ئیرانێ ئی سالێ بو هەر دەرەکا پر مروڤ دناڤ بازێریدا دوربین کامیرەکا مەزن چەڤاندییە، هەڤالەکێ دیتر گوت: بەری چەند روژەکا مە هەمییا خۆ لێکدا وئەم چووینە بارەگایێ سوپایێ ئیتلاعات ولەشکەری ومە ژێرا گوت چما وە ئەڤ دوربینە هنداڤی مالێت مە بلند هەلواسییە؟! .. وان ژی گوت ببورن مە بتەنێ ژبوی روژا نەوروزێ دانایە وهەلاویستیە ..!!

ل روژهەلاتێ ئیرانێ بتنێ تو سیاسی نەبە هەر تشتەکێ ببی ببە، ئاخاسمە دهەردوو فورمێن جڤاکی و ئابوری، کورد تەڤ ئازادن، ل پرانییا بازێرێن کوردان جل وبەرگێن کوردان لبەر خو دکەن و هەتا بو روژا نەوروزێ ژی ئاهەنگ وسەرەخوشییان دگێرن وکەچکێن وان ژی دنازادن ب هاژوشتنا ئوتومبێل وماتوران، لێ نابە کەسەک ناڤێ زاروکێ خوە ژی بکەتە ناڤێ رێبەرەکێ کوردان یان شورشەکا کوردی مینا (د.قاسملو ، قازی موحەمەد، پێشەوا، ئەحمەدی موفتی زادە ... هتد).

خورتێن وێ دەری فێری مەی ڤەخوارنێ بوینە، نەخاسمە ل بازێرێ موهابادێ ل دویف ئامارەکێ ل سەدا چل گەنجێن کوردان مەی خورن، ول هن دوکانان مەی تی فروتن وهن جاران ب ماتور فون تو چ جوری مەی بخوازی وێ ژبویتە ئامادەبە.

لێ دهەمبەر دا ژی شیپەلەکا ئیسلامیبا کوردی هەیە بناڤێ گروپا (مەکتەب قورئان) کۆ ئەڤگەرەکا ئیخوانی یا کوردی یە وگەلەک گەنجێن کوردان پەیوەندی پێرا هەنە ودژی مەی ڤەخوارنی وهن دیاردان کار دکن.

دەمێ ئەز دناڤبەرا خانێ بو سەردەشت دچووم من دیت کاروانەکی سیارا کۆ نێزیک چل

خورتێن وێ دەری فێری مەی ڤەخوارنێ بوینە، نەخاسمە ل بازێرێ موهابادێ ل دویف ئامارەکێ ل سەدا چل گەنجێن کوردان مەی خورن، ول هن دوکانان مەی تی فروتن وهن جاران ب ماتور فون تو چ جوری مەی بخوازی وێ ژبویتە ئامادەبە.

هەسپێن خورت ڤێ بوون وبارێ مەی هلگردبی و ل جادێ ڤەدپەرین بو موهابادی دبرن، لێ من ڤیێم کر کۆ ئەڤ کارە هەم داهاتەکێ باش تێدە هەیە و هەم مرن وکوشتن ژی تێدە هەیە.

مەی ل مهاباد ب هەشت هزار تومەنە و ل کوردستانا باشور ب یەک هزار تێ تەخمین کرن، نها ئەو پرترین بهایە ل جەم کاروانێن قاچاخچییان، لێ پرەنسیپەک ژی بو خەلکی ویدەرێ ژی هەیە کو ؛ هەر تشتەک قەدەغە بیت وێ خوشکەربیت".

شیرزاد زادە،موعتاد بوویە ژمەی دبێژیت" مروڤێن دەولەتێ دەما کو بخو ڤەدخون چما دی کارن یاساغ بکەن".

زادە، بخو ژی خویا دکەت کۆ دەما ئەو هەوجە ببیت مەی بتێلەفونەک دێ ماتورسیارەک ئینیت بەر دەری.

دئامارەکێدە دەزگەهی میهرێ وەشانی ل تەهرانی بەلاڤ کربوو، کو نێزیک دوو ملیون مالبات تریاک وحەشیشی بکار دئینن.

لێ خوشبەختانە بازێرێن کوردان ژبەر ترس وتولا جڤاکی کێمترین خورت لبەر کەتینە. ل بازێرێ سنە، دڤان نێزیکاندا نێزیک سەد چاپچانە هاتن گرتن ژبەرکو نەرگیلە بو کەچکان ددانان.

حەبکا ترامادول مینا حەشیشێ سیکا خۆ ل ئیرانێ هەیە، ئەو حەبکا کو ل باشوری کوردستانێ ب رێکا توخیبێن قاچاغ دەرباس دبیت.

قاچاغی پیشێ شێست دەر سەد ل ئاکنجیبووییێن توخیبان پێک دئینیت، لێ هەفتا نەژی نێزیک دەه کوردێن قاچاغ بدەستێن (نیروی)یێن سوپایێ ئیرانێ تێن گرتن یان ئوتومبێلێن وان تێن دەستەسەرکرن.

د.كامەران مەنتك: سەركردايەتی كورد خەریكی دادۆشینی كوردستانن

تاڵەبانی وبارزانی لە مالكی مەترسیدارتن بۆ مەسەلەی كوردو بە پێشوەچوونی ئەزموونی كوردستان

دیدار: شێروان شێروانی

باشور: فاروق رەفیق دەڵێ" لەكوردستان سیاسەت لە چەمیك دەچێ مەلەی تیا ناكرێت"، تا چەند لە گەل ئەو ووتەیە هاورایت؟

د.كامەران مەنتك: من پێم وانییە لە كوردستان سیاسەت ناكرێت، بەڵام لەكوردستان ئاستەنگە كردارو پرۆسە سیاسیەكان بەوردی ببیترێ و خوێندنەوەی بۆ بكرێت، لەراستیدا بەشێكی زۆر لەو رەفتارانەی كە بە سیاسەتكردن دەژمێردرێن ناكەونە خانەی سیاسەتەوە، بۆیە سیاسەتكردن بە چەمكە زانستییەكەی لەكوردستان ئاستەنگە.

ئەوە چ پەیوەندی بە سیاسەتكردنەوە هەیە كە تۆ چەك لە توركیا وەربگری و گەریلاكانی پ.ك.ك یاخود پێشمەرگەكانی رۆژهەلاتی كوردستانی پێ بكوژی، ئەمە بۆ كورد خیانەت و بەكرێگیراوییەو بۆ توركیاش

نە تاڵەبانی ونە بارزانی کەسانی سیاسی نین، لە گرنگی ئەو قۆناغە تێنەگەیشتوون، بۆیە ئەوان خۆیان لەکاتی ئێستادا لە مالکی مەترسیدارتن بۆ سەر مەسەلەی کورد و بە پێشوەچوونی ئەزموونی کوردستان

سیاسەتکردنە، یاخود بەرامبەر رۆژنامەنووسێکی تورک دابنیشی و بە زەرەخەنەیەکی پڕ شەرمەزارییەوە بڵێی دەوڵەتی کوردی خەونی شاعیرانەیە، گوایا کار بۆ ئەوە دەکا تورکیا فرێو دەدات بۆ ئەوەی ترسی لەمەترسی دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی برەوێنێتەوە، ئەمە رەفتارێکی هێند پڕ شەرمەزارانەیە کە منداڵێکی کوردیش باوەڕی پێ ناکات!

لە راستیدا ئەم رەفتارە دەکەوێتە خانەی نەخۆشییەکی دەروونیەوە، کە پێی دەگوترێت؛ دوونیەت، یاخود خۆ بەکەم زانایین، بچووک بوونەوە بەرامبەر دوژمنان و بەعەنتەر بوون بەرامبەر خەڵکە بێدەسەڵاتەکەی خۆت. بازرگانی شەڕ،خیانەت و نەتەوە فرۆشتن لە کوردستان بە سیاسەت لەقەڵەم دراوە، پارتی دیموکراتی کوردستان کاتێک کوردەکانی ئێرانی دەکوشت و شان بە شانی پاسدارەکان لە گوندو شارەکانی کوردستان حەملەی پاکسازی ئەنجام دەداو بەرامبەر پارە گەنجی کوردی دەکوشت و تەسلیم بەئێرانی دەکرد، ئەمە ناکەوێتە خانەی سیاسەت کردنەوە، ئەمە خیانەتی نیشتمانییە، هاوکات هێنانەوەی درندەترین رژێم هاوکاری کردن لەگەڵ درندەترین سوپا لە 31ئاب، ئەمە خیات و سەفقەیەکی بازرگانییە، بە پێچەوانەوە بۆ دەوڵەتی عیراق سیاسەت بوو چونکە لەلایەک کوردی وەکو داردەستێک بەکارهێنا، لە لایەکی تر مەسەلەی کوردی سووک کرد ، ئێستاش بەئەو کردارانەی یەکێتی نیشتمانیش کردی لە دەستگرتنی هێنانی ئێران هێنانی بۆ سەرکوردستان دەکەوێتە هەمان خانەی خیانەتی نیشتمانییەوە، تۆ بەپێش سوپای پاسداران بکەوی و بیانهێنییە سەر بارەگای حزبێکی رۆژهەڵاتی کوردستان کەی دەکەوێتە خانەی سیاسەت کردنەوە، بۆیە بە هۆی ئەم نا روونییەوە، وبەهۆی بوونی ئەو هەموو بازرگانە گەورەی شەڕ لەکوردستان، سیاسەت کردن ئاسان نییە، دەبێت چەمکی سیاسەت کردن لێرە سەر لەنوێ پێناسەی خۆی بۆ بکرێتەوە.

باشور: مەودای نێوان سەرکردایەتی کورد و خواستی کورد لە باشوری کوردستان چەندە بەینیان هەیە بە تایبەت لە رووی سیاسەتیان لە گەڵ بەغدا؟

د.کامەران مەنتک: سەرکردایەتی کورد لە قۆناغی ئێستادا، نەرەنگدانەوەی ئارەزوی خەڵکی کوردستانە، ونە ئاستی سەردەم و ئەرکە سەختەکانی ئەم قۆناغەدایە، بە ئاسانی ئەوە دەرکەوتوە کە هیچ پەیوەندیەکیان بە نیشتمان ومەسەلە نیشتمانییەکان نەماوە، ئەوان خەریکی کاسبی خۆیان و دادۆشینی کوردستانن، هیچ ستراتیژیەتێکی نەتەوەیی لە ئارادانییە، کەسیان بە تەنگ ئاسایشی نەتەوەییەوە نین، لە زۆر حالەتیشدا دەست لەناو دەستی دوژمنەکانی ئەم میللەتەن لە پێناو قازانج وبەرژەوەندییەکانی خۆیان.

دەربارەی پەیوەندیان لەگەڵ بەغدا، گوتارێکی یەکگرتوویی کوردی نییە، لە راستیدا سەرکردایەتی کورد ستراتیژیەتێکی نیە بەرامبەر بەغدا، ئەوان سیاسەتی رۆژ دەکەن، خەریکی هێنان ولادانی نوری مالیکیەکانن، ئەمەش بۆتە هۆی شکستهێنانی پەیوەندیەکان ومەسەلەی کوردیش رۆژ بە رۆژ بچووکتر دەبێتەوە، بە پێچەوانەی ئەوەی کە بانگەشەی بۆ دەکەن، ئەمەش ئەوە روون دەکاتەوە کە سەرکردەکانی کورد سیاسەتمەدار نین، بە پانتۆڵ و بۆینباخ بەستن نییە، نە تاڵەبانی ونە بارزانی کەسانی سیاسی نین، لە گرنگی ئەو قۆناغە تێنەگەیشتوون، بۆیە ئەوان خۆیان لەکاتی ئێستادا لە مالکی مەترسیدارتن بۆ سەر مەسەلەی کورد و بە پێشوەچوونی ئەزموونی کوردستان.

باشور: چ پێناسەیەکت بو بوهاری کوردی هەیە، یان بە رووتتر بلێێن بوهاری کوردی لە چیدا دەبینیەوە؟

د.کامەران مەنتک: من، بۆچوونم بۆ بەهاری کوردی رەنگ بێت جیاواز بێت، ئەو شۆڕشە رۆشنبیرییەی لە کوردستان دەستی پێکردوە و رۆژانە گۆرانکاری گەورەو هێمن لەگەڵ خۆی دێنێت، بە بەهاری کوردی دەزانم، کە مۆرکی تایبەت بە خۆی هەیە، دەبێت ئێمە هەوڵ بدەین نەکەوینە ژێر کاریگەری هەموو شتێکی دەوروبەر، دەبێت باشەکان وەربگرین و خراپەکان دوور خەینەوە، لەبەر ئەوەی پێگەو بارودۆخی ئێمە لە دەوروبەر جیایە.

تووڕەبوون لە کوردستاندا هەیە، بە ستایلێک دەسەڵات لەم هەرێمە بەڕێوە دەچێت کە زەمەنی بەسەر چووە، دەم و چاوی دەسەڵاتدارەکان سواوەو دزێو بوە لای خەڵک، کە ئەمە ئاماژەیە بۆ کۆتاهاتنی قۆناغێک و دەستپێکردنی قۆناغێکی نوێ.

ئەوەی لە 17 شوباتی پار ساڵ روویدا دەرئەنجامی تووڕەیەکی پیرۆز بوو، بەڵام لاسایکردنەوە خنکاندی، ئۆپۆزسیۆنیش لە ئاستی ئیدارەکردنێکی ستراتیژیانەی رووداوەکاندا نەبوو، بۆیە ئەو

دەستکەوتانەی کە لێیەوە بەدەست هاتن، زۆر کەمتر بوو لەوەی دەکرا لێیەوە بەدەست بێن !

ئەو توورەبوونەی لە کوردستان هەیە، تورە بوونێکی زۆر مەترسیدارە، دەکرێت ببێتە هێزێکی وێرانکەر، ئەگەر بە شێوەیەکی ناتەندروست ئاراستە بکرێت، بەداخەوە دەسەڵاتدارانی ئەم هەرێمە تا ئێستا لە قووڵی ئەو مەترسیانە نەگەیشتوون، ئەو تورەییە دەبێت بە شێوەیەکی وریاو ئەقڵمەندانە مامەڵەی لەگەڵ بکرێت بۆ ئەوەی توورەیەکە ببێتە هێزی بنیاتنان نەک تێکدان.

باشور: هەست بە گەورەبوونی هەیمەنەتی تورکیا وئێران ناکەی لە باشور؟ بەتایبەتی لە مەجالی ئابوری وسیاسی چ کاریگەری لە پێگەی کورد دروست دەکات؟

د.کامەران مەنتک: دوای 31 ئاب ، واتە لە ساڵی 1996 ، بە شێوەیەکی فعلی نەخشەی نفوزی ئێران و تورکیا لە هەرێم کێشرا، ناوچەی سەوز کەوتە ژێر نفوزی ئێران و زەردیش نفوزی تورکیایە، ئەمە دوای کارەساتی شەڕی ناوخۆ هات، دیارە شەڕی ناوخۆش خۆی لەخۆیدا شەڕێک بوو پارتی و یەکێتی بە وەکالەتی ئێران و تورکیا دەیانکرد، ئێستاش ئەگەر بە وردی تەماشا بکەیت ، ناوچەی سەوز کۆلۆنیایەکی ئێرانی و ناوچەی زەردیش کۆلۆنیایەکی تورکییە، تەنانەت گەورەترین بنکەی داگیرکاری تورکیا، بۆ هێنانەدی خەونە ئیمپراتورییایەکەی عوسمانییە نوێیەکان، لە هەولێرە، واتە فڕۆکەخانەی نێودەوڵەتی هەولێرە، کە لەلایەن کۆمپانییەکی تورکی دروست کراو لە لایەن ئەردۆغانیش کرایەوە، لەدواجاردا تورکیا هەڕەشەی داخستنی ئەو فڕۆکەخانەیەی کرد، بە بیانووی ئەوەی پ.ک.ک سوودی لێدەبینێت! ئەگەر ئەو فڕۆکەخانە بنکەی ئەوان نەبێت، چۆن دەتوانن بەو شێوەیە رەفتار بکەن، ئەمە ئەگەر باڵا دەستی تورکیا نەنوێنێ چی دەنوێنێت!؟

باشور: بە دووبارەوە بوونەوەی بەڵێنی چاکسازی لە لایەک ودروست بوونی قەیرانە یەک بە دوای یەکەکان، هەرێمی کوردستان چاوەڕێ چ ئایندەیەک دەکات؟

د.کامەران مەنتک: کوردستان قۆناغی چاکسازی تێپەڕاندوە، کوردستان پێویستی بە گۆڕانکاری قووڵ هەیە، کە لە توانای ئەو دەسەڵاتەی ئێستادا نییە، بۆیە دەبێت دەسەڵات لە کوردستان بگۆڕێت، ئەو هاوسەنگی هێزەی لەکوردستان هەیە خزمەتی مەسەلەی کورد ناکات، پڕوپاگەندەکردن بۆ چاکسازی تەنیا بۆ فریودان و چاوبەستە کردنی خەڵکە، فەرموو بەناو پرۆژە چاکسازییەکانی سەرۆکی هەرێم، باڵاترین دەسەڵاتی جێبەجێکردن لەم هەرێمە ببینە تووشی چ شکستێک بوو، ئەمەش واتای ئەوەیە ئەو دەسەڵاتە ناتوانێت بچووکترین چاکسازیش ئەنجام بدات.

باشور: ئاراستەیەک هەیە دەڵێ راگەیاندنی دەولەتی کوردی لە ئێستادا بێ دەست و قاچ دەبێت، بۆچوونت لەو بارەیەوە چییە؟

د.کامەران مەنتک: دەوڵەتی کوردی لەکاتێکدا باس دەکرێت کە کێشەکان لەگەڵ مەرکەز قووڵتر بۆتەوە، کەواتە ئەو مەسەلەیە تەنیا وەکو کارتێکی فشاری ستۆک بەکاردەهێنرێت، کە هیچ بەهایەکی نییە ، بۆیە بینیمان نە لەبەغدا نە لەدەوڵەتە هەرێمییەکانەوە بە جدی وەرنەگیرا.

تەنانەت سەرۆکی هەرێم خۆی، دوای ئەوەی ئەو هەرایە نرایەوە بۆ دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی وخەڵک چاوەڕێی موژدەی ئەورۆژی دەکرد کە دەوڵەت رابگەیەنرێت !!، لە چاوپێکەوتنی لەگەڵ رۆژنامەنووسەکان پرسیاری ئەوەی کرد کە کاتەکە بۆ سەربەخۆ بوون لەبارە؟ ئەمە چ مەعزەلەیەکە ؟! بەر لەوکاتە ئەوەی رایەکی پێچەوانەی هەبوایە، بەوە تاوانبار دەکرا کە دژی دامەزراندنی دەوڵەتی کوردیە.

پاشان ئەو دەوڵەتە لەکوێ رادەگەیەنن، ئەگەر مەبەستیان تەنیا ئەو سێ شارەیە، ئەوە راگەیاندنی دەوڵەت واتای تەنازول کردن لە سێیەکی خاکی باشوری کوردستان، واز هێنانە لە مادەی 140 ودان نان و تەسلیم بوونە بە دۆڕاندن!

ئەگەر گریمانی ئەوە بکەین تورکیا پاڵپشتیان دەکات، ئەمەش واتای گەڕاندنەوەی (ولایەتی موسڵ) بۆ تورکیا، کە خەونی هەشتا ساڵەی تورکیایە، ئەمەش واتای تەسلیم کردنەوەی هەرێمە بە داگیرکەرێکی تر! یاخود هەڵتانەوەی شەڕێکی کوردی – عەرەبی لەو ناوچانە، کە من ئەو ئیرادە سیاسیە لەو سەرکردایەتییەکی ئێستای کورد نابینم ، بۆیە من پێم وایە بۆ هەر ئەرکێکی نەتەوەیی ، دەبێت گۆڕانکاری لەدەسەڵاتی سیاسی بکرێت ، ئەو دەسەڵاتەی ئێستا بەو پاشخانە مێژووییە گڵاوە ، ناتوانێت ئەرکێکی وا جێبەجێ بکات !!!ئەم پڕوپاگەندانە زیاتر بۆ فریودانی رای گشتی ناوخۆی کوردستان و دوورخستنەوەیانە لەمەسەلە بنەڕەتییەکان!

باشور: خوێندنەوەت بو رووداوەکانی هەولێری ئەم دوایە چیە؟

د.کامەران مەنتک: رووداوەکانی هەولێر ئەوەیان سەلماند ، کەخەڵکی هەولێر بێدەنگ نییە وەک ئەوەی باس دەکرێت ، وێناکردنی هەولێر بەشارێکی ئارام بۆ دەسەڵات خوێندنەوەیەکی ناواقیعیە، خۆپیشاندانەکانی ئەم دواییەی هەولێر رادەی توورەی خەڵکی هەولێری نیشان دا ،هاوکات ئەوەشی رونکردەوە ، کە ئەگەر ئەو توورەییەیە بە شێوەیەکی ئەقلانی مامەڵەی لەگەڵ نەکرێت و ئیدارەیەکی تەندروست نەکرێت، چ هێزێکی وێرانکەری لێدەردەچێت، ئەگەر ئەو هێزە لە لایەن باڵە نەتەوەییەکانەوە بەکار نەهێنرێت ، ئەگەری زۆری ئەوە هەیە لە لایەن دوژمنانی کوردەوە بقۆزرێتەوە ، بۆیە دەبێت ئەو رووداوانەی هەولێر زۆر بە هەند وەرگیرێن !

پروفیل:

د.کامەران ئەحمد موحەمەد ئەمین (کامەران مەنتک)

- لە ساڵی ١٩٦٣ لە شاری هەولێر لە دایک بووە .
- ئامادەیی پیشەسازی لە هەولێر لە ساڵی ١٩٨٢ تەواو کردوە .
- ساڵی ١٩٩٧ بەکالۆریۆسی لە مێژوو ، لە کۆلیژی ئەدەبیاتی زانکۆی سەلاحەدین بە دەست هێناوە .
- ماستەر لە مێژوو ، هەر لە هەمان کۆلیژو زانکۆدا ، ٢٠٠٠ساڵی.
- دکتورا لە فەلسەفەی مێژوو ، زانکۆی موسل ٢٠٠٧
بەکالۆریۆس لە یاسا ، کۆلیژی یاسا ، زانکۆی سەلاحەدین ،٢٠٠٠
- لە ٢٠٠١-٢٠٠٤ لە کۆلیژی مافی زانکۆی سەحەدین وانەی گوتوەتەوە
- وەک وانە بێژێک لە بەشی راگەیاندنی پەیمانگای تەکنیکی هەولێر وانەی گوتوەتەوە .
- ئێستا مامۆستایە لە بەشی رامیاری لە کۆلیژی یاساو رامیاری لە زانکۆی سەلاحەدین

ئەو کەسێن حبرێ تلا وان زوو ژێ دچت

هاوەلاتییەکێ خائین:((ڤێ جارێ من ١٣ جارا دەنگێ خوە دا...))

عیسا تاهر ئیسماعیل

ئەڤێ جارێ ژی، ئەدوورە ، وەکوو هەر جار، هەلبژارتنێن دنێن بێن جڤاتێن پارێزگەهان، بێ تەزویر و ساختەکاری دەربازنەبن. هێشتا یەک هەلبژارتن ب تنێ ژی، بێ تەزویر تێنەپەرییە. بگرە ژ یەکەمین هەلبژارتنێن پەرلەمانێ کوردستانێ و هەتا داوی هەلبژارتنێن پەرلەمانێ عیراقێ. بەلکوو ئەڤ ئێشە، خوە گەهشتییە هەلبژارتنێن ل سەر ئاستێ گەلەک رێکخراو وسەندیکا وسەنتەرێن رەوشەنبیری و بێن حزبی ژی. تەزویر ل ئەڤی وەلاتی بووییە نەریت وب تایبەت ل دەڤ پارتێن دەستهەلاتدار، ئەز دوور نابینم خولێن فێرکرنێ ژی بۆ تەزویرێ هەبن.

تەزویرکرن وەک بەختیار عەلی، دبێژت: ڤەشارتن و تەزویرکرنا حەقیقەتا کۆمەلگاییە، تێکدان وبەرەڤاژیکرنا راستییانە. تەزویکرن د جیهانا پارتییێن تەزویرچیدا، کریارەکا رەوایە و هەژی ستایشتییە. د جیهانا واندا، خوە رامانا پەیڤان ژی دنێتە تەزویرکرن. د نەرینا واندا، کەسێ تەزویرێ دکت، کەسێ دهێلت تەزویر بێتەکرن، کەسێ هاریکار بۆ تەزویرێ، خوەشمرۆڤە، زیرەکە. بەرەڤاژی وێ چەندێ، کەسێ تەزویرێ نەکت و هاریکارنەبت ونەهێلت تەزویر بێتەکرن، ل دەڤ وان کەسەکێ خەراب و نەخوەشمرۆڤە. ئەڤە ژی راستییا ئاخفتنا نیچەیی بەرچاڤ دکت دەمێ دبێژت: واتا و رامانا هەر دیاردەیەکێ دنێتە گوهۆرین ل پەی وێ هێزا خوە ب سەردادت. ئانکۆ ئەڤ هێزێن دەستهەلاتدار،کارینە خوە رامانا تەزویرێ تزویر بکن. دەمێ تەزویر کار دکت هەر تشتەکێ دی ل دەوروبەرێ خوە تەزویر دکت و رامانێن بەرەڤاژ ددتێ. ب پەیڤەک دی، تەزویرکرن دبتە خوەدان هێزەک کو دکارت خەرابیێ بکتە باشی وباشییێ بکتە خەرابی. ترس ئەوە، ئەڤ دیاردە، وەکی گەلەک دیاردەیێن دی (گەندەلی) ژ تەزویرچییان بگەهتە هەموو جڤاکێ و باشی گەلەک ب زەحمەت بت ئەم خوە ژێ خلاس بکن. دەستهەلاتدار دبێژن: ل دنیایێ هەموویێ تەزویر هەیە و بەئاقل نینە ئەم ب شەڤ و رۆژەکێ ببنە سویسرا. هەلبەت ژ بلی کو ئەڤ گۆتنە دانپێدانەکا ئاشکەرایە کو کریارا تەزویرێ دنێتەکرن، د هەمان دەمیدا بەهانەیەکا ئاشکەرایە بۆ کریارا تەزویرێ و شەرعییەتدانە بۆ ڤێ کریارێ. ئەو هێزێن تەزویرێ دکن ترسا وێ یەکێ هەیە کو واقع ئەوەسا بت وەکوو ئەڤا د سەرێ واندا. تەزویر ل دەڤ وان تنێ فۆرمەکێ ئێکانە هەیە، ئەو ژی پێکهاتییە ژدانا دەنگی پتر ژ جارەکێ یان دەنگدان پێش کەسەکێڤە یان هاڤێتنا هندەک فۆرمێن دەنگدانێ د سندۆقا دەنگدانێدا... لێ گەفکرن و چاڤسۆرکرن ل خەلکێ کو دەنگێ خوە بدنە ئالییەکێ ئەو ژی تەزویرە. دانا دەفتەرێن دۆلاری ژ سامانێ میللەتی، بەلاڤکرنا پارچەیێن ئەردی بۆ کرینا دەنگدان، ئەو ژی تەزویرە،خاپاندنا خەلکێ ب درووشمێن ئەبستەیسۆک و بەرنامەیێن کو ئێک ژ سەدێ ب جهـ نائێنت، ئەو ژی تەزویرە. هەر کریارەک و هەر گڤاشتنەک و بزاڤەک بێتە ئەگەرێ گوهارتنا دەنگێ دەنگدارێ بێ حەزا خوە، ئەو ژی تەزویرە.

پاندۆرا تەزویرێ ل سەر جڤاکێ: کریارا دەنگدانێ، پرۆسەیەکە بۆ گوهۆرینێ، گوهۆرینەک ب رێیەکا ئاشتی و مەدەنی، دوور ژ توندوتیژیێ وخوینرێتنێ. دەمێ جڤاکەک بگەهتە وێ ئاستێ شارستانی کو ببینت باشترین رێ بۆ گوهۆرینێ سندۆقا دەنگدانێیە، وپشتی چەندین جاران چ بکتە د سندۆقێدا تشتەکێ دی دەردکەڤت، ئێدی رۆژ بۆ رۆژێ باوەری ب سندۆقێ نامینت و دێ رێکێن دی ئێنە هەلبژارتن. هەر چەندە زهۆ دیتنێن هۆ هەنە کو رێکا گوهۆرینێ تنێ دێ ب شۆرەشێ بت. ئەو کەسە دبینن کو مافیا د ناڤ هەردو حزباندا جێبوویە و ئێدی ب چو رێکێن ئاشتی و سەردەمانە ئامادە نینن دەست ژ دەستهەلاتێ بەردن. هەروەسا تەزویر ئاکەکەسەکێ بەرهەم دئینت کو بێ بێهیڤی بت، باوەری ب گوهۆرینێ نەبت، چونکی دزانت گەرا بێت ژی یا هەلبژارتنان دێ هەمان ئەنجام هەبن. ب کورتی تو دێ خوەدان جڤاکەکێ نەساز بی کو مەترسیدارترین نیشانێن وێ، پەنابرنە بۆ توندوتیژیێ ژ بۆ ب جهـئینانا گوهۆرینێ.

ئەرکێن هەمبەر ئۆپۆزسیۆنێ: ب دیتنا من، گرنگترین ئەرک هەمبەر ئۆپۆزسیۆنێ ئەوە بکارت رێ ل تەزویرکرنێ بگرت. ئەڤ ئەرکە ژ هەموو ئەرکێن دی یێن ئۆپۆزسیۆنێ پێدڤیتر و گرنگترە. ئەنجامنەدانا ئەڤی ئەرکی، دێ بەرێ مە ددتە ئالۆزییان و نەئارامییا جڤاکی، پشتی هینگێ هاوار وقیژین و خوەنیشاندانان بها و مفایێن خوە نابت و ئەدوورە جڤاکێ مە بەر ب گرژین و توندوتیژییێڤە بچت.

ئەمێ چاوا رێکێ ل تەزویرکرنێ بگرن؟ رێکا ژ هەموویان کاریگەرتر ئەوە، ئۆپۆزسیۆن جەختێ ل سەر ب کارئینانا دەنگدانا ئەلکترۆنی بکت و ب چو ئاوایان رازی نەبت ئێدی ب رێیا ب کارئینانا حبری دەنگدان بێتە ئەنجامدان. دەنگدانا ئەلکترۆنی ناهێلت ب سەدەهان مری ژ گۆرێن خوە رابن وبێن دەنگێ خوە بدن، دەنگدانا ئەلکترۆنی ناهێلت کەسەکێ تەزویرچی پتر ژ جارەکێ حبری ژێ ببت و بێت دەنگێ خوە بدت..

هەکەر ژ بەر هەر ئەگەرەکا هەبت، دەنگدانا ئەلکترۆنی ب جهـ نەهات، دڤێت ئۆپۆزسیۆن بزاڤێن راستەقینە بکت دا قانوونەکێ ژ پەرلەمانێ دەربێخت، تایبەت بت ب مژارا تەزویرێڤە. د ڤێ قانوونێدا:

1- پێـرابوونێـن جدی و قانوونی د گەل کەس و ئالییێن تەزویرچیدا بێتەکرن و خائین بێنە هەژمارتن.

2- کەسێ تەزویرێ بکت یان بزاڤا تەزویرێ بکت بێتە زیندانیکرن و هەکەر کارمەندێ حوکمەتێ بت، بێتە دوورخستن.

3- ئەنجامێن هەلبژارتنان ب چ ئاوایێ هەبت نەئێنە قەبوولکرن و هەوڵ بێتەدان جادە بێتە لڤاندن دژی ئەنجامان.

4- سکالا ل دادگەهێن نیڤدەلەتی بێنە تۆمارکرن دا کو گڤاشتنێن دژوار هەبن.

رەوشا کوردستانێ ئەحەمولا 5-6 سالێن دی بێن ڤێ بێسەرەوبەری و گەندەلییێ ناکت، رۆژ هات، کەسێن حەکیم و ئاقلدار ئەڤی میللەتی ب رێڤە بین و ئەڤ کلێشخانەیا هەردو حزبان دورستکری بێتە پاککرن.

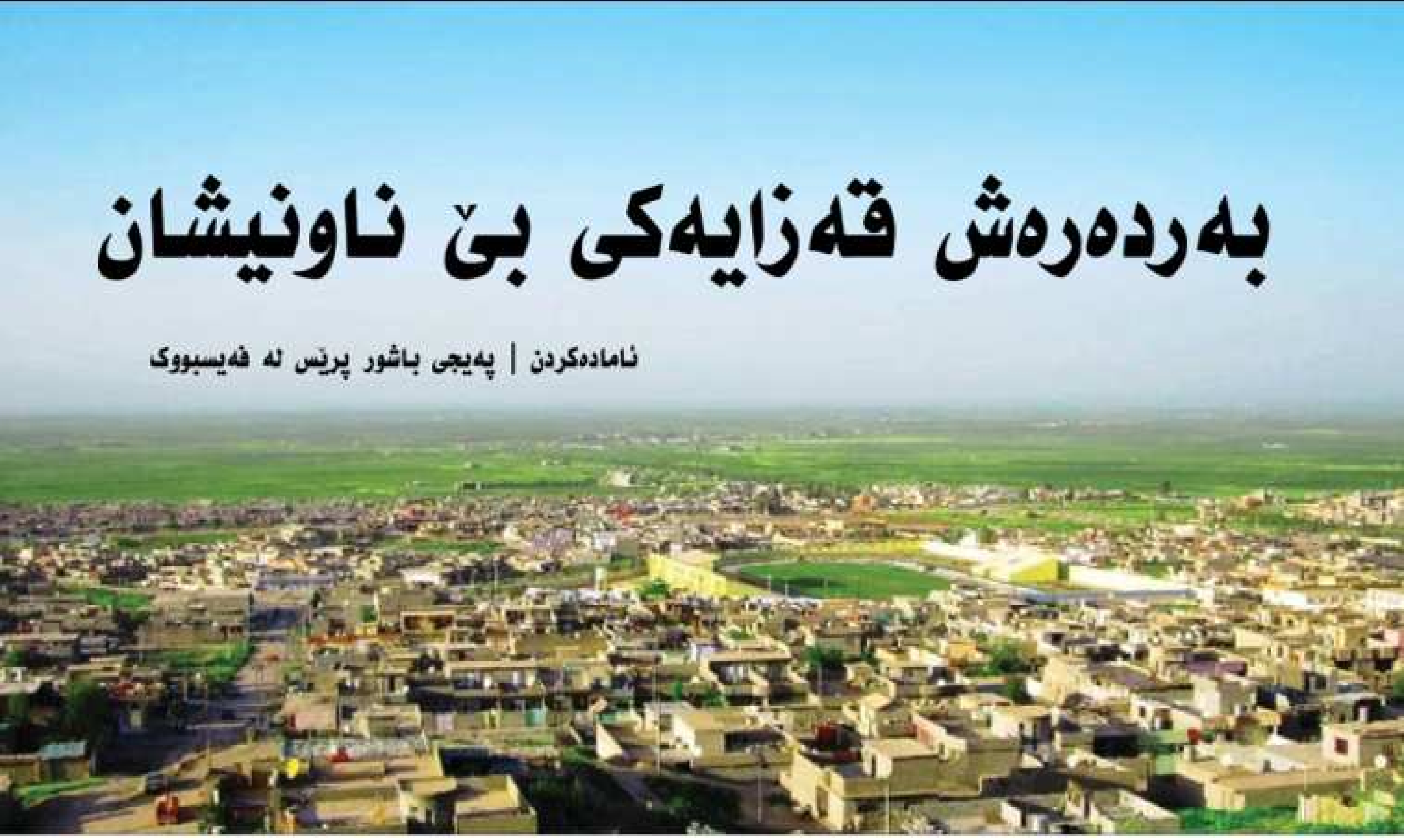

بەردەرەش قەزایەکی بێ ناونیشان

ئامادەکردن | پەیجی باشور پرێس لە فەیسبووک

رۆژنامەڤانێکی دەڤەرەکە: ئەمە چەند ساڵە بووە بە قەزا بەلام تا ئێستا وەک ناحیەیەکی سەربە قەزای ئاکرێ حیسابی بۆ دەکرێت

پەیجی گوڤاری باشور لە توری کومەلایەتی فەیس بووک بو هەر ژمارەیەکی لەگوڤار، پرس وبابەتەکی گەرم لە سەر دەڤەرەکێ دەووروژێنێت وبەبێ دەستکاری هەموو کومەنت و راو وبووچونی بەشداربوویان دەگوازێتەوە بوسەر لاپەرەکانی گوڤاری باشور. لەم جارەشدا پرسی بێ خزمەتی وتەبوونی سیما شاری وپەراوێزخستنی قەزای بەردەرەش دەخینە بەرباس..

ئەگەر بەراوردیەک بکەین لە نێوان هەریەک لە قەزاکانی ئاکرێ و ئامێدیێ وزاخو لە گەل بەردەرەش، جیاوازییێکی زور هەیە ومخابن دەخوازین کە بەرەرەش بویتە قەزا بەبێ ئەو مەرجانەی کە بو قەزابوون هەن.

پسیارەکان زورن بو بەردەرەشیەکان: بوچی شارەکەتان روقعەی نیە؟ کوا نێ هولی شایی وقاوەخانەی ئینتەرنێتەکان وحەمای گشتی و هولی پرسە و یانە روشنبیری و کلتوریەکان و رازاندنەوەی شار و هتد.؟!

ئایا تا ئێستا وەزیرێک یان بەرپرسێکی پایە بلندی وەکو سەروکایەتی هەرێم وسەروک کومار وسەروک حکومەت بو پیاسەیەکیان نەکردوە بو قەزای بەردەرەش؟!

ئەی سەروکی هەرێم مزگێنی بە قەزەکانی زاخو وئاکرێ نەیدا ئەی کوا پشکەکەی بەردەرەش و کامەی ستایش شایەتی خەلکی بەردەرەشن کە دەبوو بکردانە وەک ئەوەی زاخو ؟!

ئاستی خزمەتگوزاری لە بەردەرەش لە کام ئاست دایە وکوانێ کێرڤی مەعریفی لەو دەڤەرەی کە رێژەی تەلاق و نەخوێندەواری لە لوتکەیەکی هەرە بەرز دان؟!

خالد تەلعەت، رۆژنامەنووس:

زۆر سوپاسی گۆڤاری باشور دەکەین بۆ ئەم گرنگیەی بە قەزای بەردرەش هیوادارم گۆڤاری باشور هەر تەمەن درێژ بێت و ببێتە دەرگایەک بۆ پەرەپێدانی دیموکراتی و گەیاندنی بیرو رای جیاواز، سەبارەت بە پرسیارەکانتان من بە خاڵ ولامی گشت پرسیارەکان دەدەمەوە :

1- سەبارەت بە نەبونی روقعە و ناوی قەزای بەردەرەش کە شوێنێکی زۆر ئیستراتیجی هەیە بە هۆی ئەوەی رێگای سەرەکی هەولێر دهۆکی لەسەرە، بەلام کەس بەردرەش ناناسێت ئەویش بەهۆی حیساب بۆ نەکردنیەتی لە لایەن حکومەتی هەرێمەوە، ئەمە چەند ساله بووە بە قەزا بەلام تا ئێستا وەک ناحیەیەکی سەربە قەزای ئاکرێ حیسابی بۆ دەکرێت ، هەروەها خەلکی بەردرەش لە عەشیرەتی گۆرانە بەلام کەسێک نەهاتووە ببێتە قایمقام ونوێنەرایەتی راستەقینەی خەلکی بەردرەش بکات بۆیە هەردەم بەرپرسەکان لە لایەن دهۆکەوە دەستنیشاندەکرێن ئەمانە هۆی سەرەکین بۆ پاشکەوتنی دەنەچوونی قەزای بەردرەش هەروەها ئەو کەسانەی

له خه‌لكی به‌رده‌ره‌شن وده‌بن به به‌رپرس له ده‌ڤه‌ره‌كه به هیچ شێوه‌یه‌ك خه‌مخۆری شاره‌كه نیین به‌ڵكو بێپلانن یان پلانی خه‌لكی سه‌رویخۆیان جێبه‌جێ ده‌كه‌ن ئه‌مه‌ش ئه‌گه‌ر خۆت خه‌م له خۆت نه‌خۆی به‌ته‌ما نه‌به خه‌لك خه‌مت لێ بخوات .

-2 به‌رده‌رش بۆ هۆڵ و قاوه‌خانه‌ی نییه ، ئه‌مه‌ش ده‌گه‌رێته‌وه بۆ وڵامی پرسیاری یه‌كه‌م به‌هیچ شێوه‌یه‌ك به‌رپرسان خه‌می پێشكه‌وتنی به‌رده‌ره‌ش ناخۆن و ده‌ڤه‌ره‌كه‌ش به هۆی ئه‌وه‌ی كه تا ئێستا سه‌ربه قه‌زای ئاكرێیه كه‌س نوێنه‌رایه‌تی راسته‌قینه‌ی به‌رده‌ره‌ش ناكات نه‌ك له پارێزگای دهۆك نه له په‌رله‌مانی كوردستان نه‌ك له په‌رله‌مانی عیراق تا پرۆژه بهێنێته به‌رده‌ره‌ش هه‌بێتیش ته‌نها به‌ناوه .

-3 بۆچی به‌رپرس سه‌ردانی به‌رده‌ره‌ش ناكه‌ن؟ من ده‌ڵێم خه‌ڵكی به‌رده‌ره‌ش خه‌تاباره له به‌ر ئه‌وه‌ی هیچ ده‌نگی ناره‌زای لێ به‌رز نابێته‌وه خه‌لك ده‌ستی به كلاوی خۆی گرتووه تا با نه‌یبات ئینجا حكومه‌تیش پێی وایه ئه‌م شاره هه‌موو شتێكی بۆ كراوه ، به‌لام له لایه‌كی تر ده‌بینی هیچ خزمه‌تگوزاری بۆ نه‌كراوه و له كاتی هه‌لبژاردنیش حیزبی ده‌سه‌لات له به‌رده‌ره‌ش زۆرینه‌ی ده‌نگ به ده‌ست دێنێت ئینجا به‌رپرسان ده‌زانن ده‌نگیان مسۆگه‌ره له به‌رده‌ره‌ش بۆیه هه‌ر ئه‌م شاره‌یان له بیرنایێته‌وه .

-4 مزگێنیه‌كانی سه‌رۆكی هه‌رێم بۆ شاره‌كانی ئاكرێ و زاخۆ بۆ ئاگاته به‌رده‌ره‌ش ، ئه‌مه‌ش هۆیه‌كه‌ی ئه‌وه‌یه قه‌زایی ئاكرێ گرنگی به به‌رده‌ره‌ش نادات و به‌رده‌رشیش هیچ نوێنه‌ری نییه له پارێزگای دهۆك وه‌ك گوێتم حیسابی بیانی بۆ به‌رده‌ره‌ش ده‌كرێت له‌گه‌ل ئه‌وه‌ش ئێستا شاره‌كه خاوه‌نی چه‌ندین بیری نه‌وته به‌لام بێبه‌شه له رێژه‌ی بترۆدۆلار ته‌نها بیره نه‌وتیه‌كان زه‌ره‌ری بۆ خه‌لكی به‌رده‌ره‌شه كه ده‌بینین كه‌نجانی شاره‌كه بێبه‌شن له كاركردن له كۆپانیاكانی نه‌وتی ده‌ڤه‌ره‌كه ئه‌مه‌ش هه‌مووی ده‌گه‌رێته‌وه بۆ نه‌بوونی خه‌مخۆر له قه‌زای به‌رده‌ره‌ش و ده‌ستبه‌سه‌رداگرتنی له لایه‌ن چه‌ند كه‌سێك .

-5 ئاستی خزمه‌تگوزاری له به‌ردره‌ش زۆر خراپه هیچی بۆ نه‌كراوه ئێستا له سه‌ده‌ی 21 ده‌ژین به‌رده‌ره‌ش شه‌قامه‌كانی هێشتا قیرتاو نه‌كراوه هیچ پاركێكی جوانی نییه بۆ ئه‌وه‌ی گه‌نج دلی پێ خۆش بحه‌سێته‌وه له ناوی دا تا ئێستا ئه‌و شاره كتێبخانه‌ی نییه شوێنه‌كانی گه‌نجان هه‌موویان له لایه‌ن حیزبه‌كان ده‌ستی به‌سه‌ر داگیراوه پرۆژه‌كانی نیشته‌جێبوون له به‌رده‌ره‌ش له‌به‌ر به‌رپرسان به‌ر كه‌نج وفه‌قیر ناكه‌وێت هه‌ر به‌رپرسێك چه‌ندین خانووی له پرۆژه‌كان كڕیوه ئه‌مه به‌ناوی پرۆژه‌ی گه‌نجان دروست كراوه هیچیش بۆ گه‌نج نییه .

-6 ئاستی مه‌عریفی له به‌رده‌ره‌ش زۆر نزمه له‌به‌ر نه‌بوونی رێكخراوه‌كانی كۆمه‌ڵگه‌ی مه‌ده‌نی له شاره‌كه تا ئێستا بردەره‌ش بیری عه‌شائیری زاله به‌سه‌ری دا نه‌بوونی شوێنێكی گشتی وه‌ك هۆل یان قاوه‌خانه بۆ تاوتوێكردنی كێشه‌كانی به‌رده‌ره‌ش ، هه‌روه‌ها كۆچكردن ده‌رچوونی رۆژنامه‌نوسان و رۆشنبیران له به‌رده‌ره‌ش به هۆی گرنگی پێنه‌دانیان و فشارخستنه سه‌ریان هه‌روه‌ها نه‌بوونی راگه‌یاندن له ده‌ڤه‌ره‌كه هۆیه‌كی سه‌ره‌كیه بۆ پاشكه‌وتنی مه‌عریفی له به‌رده‌ره‌ش .

ئه‌مانه چه‌ند كێشه‌و گرفتێكی قه‌زای به‌رده‌ره‌ش به تێروانینی خۆم وه‌ك رۆژنامه‌نوسێكی ده‌ڤه‌ره‌كه هیوادارم به‌رپرسانی به‌رده‌ره‌ش به چاوێكی به‌رپرسانه بڕوانه كێشه‌كان و پلانیان هه‌بێت بۆ چاره‌سه‌ركردنی گشت كه‌م و كورتیه‌كان .

مه‌سعود ع. گوران،

خه‌لكی ده‌ڤه‌ره‌كه‌یه به‌نامه ئه‌و تێكسته‌ی بو یه‌یجی باشور ناردووه:

چونكه به‌رده‌ره‌ش پشتی له شاخ نیه وه‌كو ئاكرێ وئامێدی وزاخو وشێخان،ئه‌مه‌ش كاریگه‌ری ده‌روتی ومه‌عنه‌وی خۆی هه‌یه، بویه هه‌میشه پشتی شكاوه وده‌سه‌لاتداران زو به زوو كونترولی خه‌لكه‌كه‌یان كردووه، وپه‌راوێزیان خستووه.

عدنان خالد، چاودێری سیاسی:

زوربه‌یان راسته له وه‌ش زیاتر پاشان باس ده‌كه‌ین .... به‌رده‌ره‌ش له زور شتی وا ساده‌و ساكار وگرنك بۆ ده‌ڤه‌ره‌كه مه‌حروم كراوه، سه‌ره‌تا تائیستا هولێكی گشتی لێ نیه كه هه‌موو كه‌س وه‌كو یه‌ك سوودی لێ وه‌رگرێت بۆ كورو كوبوونه‌وسیمیناری تایبه‌ت ته‌نها هولی په‌روه‌رده نه‌بێت ئه‌ویش ئه‌وه‌نده‌ی حیزبیه په‌روه‌رده‌یی نیه، بو نموونه چه‌ندین جار له‌لایه‌ن یه‌ككرتوو داواكراوه ته‌نها یه‌ك جار موله‌ت درا؟؟! .. سه‌باره‌ت به هۆڵی روشنبیری ئه‌ویش له به‌ر منافه‌سه‌ی حیزبی (به شاهیدی هه‌موو گه‌نجی ده‌ڤه‌ره‌كه) وه‌ك ئه‌وی پێشترباسمان كرد له به‌ر من من و هی خومه هی خومه ده‌رفه‌ت نه‌دراوه كه‌سی باش و شیاو خۆیان لێ ببیننه‌وه ...!! سه‌باره‌ت به‌رازاندنه‌وه‌ی ناو شاری به‌رده‌ره‌ش ته‌نها له بونه حیزبیه‌كان به زه‌ردی ده‌رده‌كه‌ویت ئه‌ویش به یارمه‌تی براده‌ران و خزمه‌تكوزاره‌كانی شاره‌وانی به‌رده‌ره‌ش ...!! سه‌باره‌ت به سه‌ردانكردنی به‌رپرسه بالاكان من بچووك بوم وتیان سه‌روك دێت بو به‌رده‌رش ئیستاش نازانم هات یا نا چونكه له فه‌رهه‌نكی حزبی ده‌سه‌لات به‌رده‌ره‌ش هی خۆمانه‌و بێ بییه‌كان حساب كراوه به‌لام چه‌ندین جار به به‌رده‌ره‌ش تێپه‌ریوه (سه‌روك یا كوره‌كه‌ی یا.. هتد) سه‌ردانی هه‌موو بادینانی كردووه به‌تایبه‌ت له كاتی (ته‌نگانه) ئنتخابات ...؟؟ هه‌روه‌ها چه‌ند خالێكی تر ده‌مه‌وێت عه‌رزی به‌رێزتان بكه‌م له دوایین هه‌لبژاردن دوو كه‌س پالێوراوبوون بو په‌رله‌مانی عیراق یه‌كیان حیزب پالپشتی بوو و به‌رپرسی ناوچه‌ش بوو خه‌لكی ده‌ره‌وه‌ی به‌رده‌ره‌ش بوو و ئه‌وه‌ی تریان كه‌سێكی روشه‌نبیر وماموستای زانكو بوو و عه‌شیره‌تی گوران بوو به لام ده‌ر نه‌چوو (چونكه حیزب له پشتی نه‌بوو)...؟؟هه‌روه‌ها زورێك له خه‌لك وا حالیبوونه كه به‌رپرسێك هه‌یه به ناوی (خه‌سرۆ كوران) كه به‌ربرسی ده‌زگای هه‌لبژاردنی پارتی دیموكراتی كوردستانه هه‌موو شتیكی بو به‌رده‌ره‌ش كردووه به‌لام له كوشتن و شه‌هیدكردی چه‌ند گه‌نجیكی پاسه‌وانه‌كانی خۆی به ده‌ستی تیرۆریستان هیچی ترمان نه‌بینیوه وكه خانووه‌كه‌ی و ماله‌كه‌ی له سه‌نته‌ری ناو شار زور دوره...!! ئیتر چۆن وه‌زعه خۆشه‌كه‌ی ناو شاری لێ دیاره ...؟! خالێكی تر ئه‌وه‌یه كه ماموستاو فه‌رمانبه‌رانی بێزاركردوو نه‌بوونی داینكه‌ی حكومی و ئه‌هلییه له‌و ده‌ڤه‌ره ..؟؟ خالیكی تری گرنك ئه‌وه‌یه كه هه‌موو شاره‌كانی تری كوردستان پێوه ده‌ینالێنن ئه‌ویش ئه‌وه‌یه كه‌به‌رده‌ره‌ش به ده‌ستی چه‌ند بازركانێكی به‌رپرس ده‌نالێنێت ... هه‌روه‌ها تا ئیستاشی له گه‌ل دابێت چه‌ندین به‌ربرسی فه‌رمانكه‌كان خه‌لكی به‌رده‌ره‌ش نین وه‌كو بانك... كشتوكال ...ته‌ندروستی... كاره‌با ...ره‌گه‌زنامه ...گابۆ.... هتد. ئه‌مانه‌ش له‌وانه‌یه هۆیه‌ك بن.

فەیسبووک؛ شەرێ ڤەشارتی دکەت

سەرەرای حاشاییکرنا وان، سازیێت ئەمنی ئالیکاریێ لێ دکەن

دیڤداچوون: سیروان رەمەزان

پشتی کو تورا جڤاکیا فەیس بوکێ کاری رۆلەکێ بەرچاڤبگێریت ل هەلکرنا شورشێن بوهارا عەرەبی ودرێژەپێدانا وان، ل کوردستانێ ژی هاولاتی بگشتی وحزب وئالیێن سیاسی بتایبەتی ملێ خۆ دایە بەر، پارتێن کوردستانێ ب چالاکانە ئەندام وئالیگرێن خوە هاندان بۆ بکارئینانا تورا جڤاکیا فەیس بوکێ وهەر پارتەکێ ب رێیا ئەندام وسازیێن خوەڤە چەندان پەیج داهێنان، هن جاران ژی شەرێن دناڤبەرا خوەدا ب رێیا وان پەیجان ئەنجامداینە، هەر چەندە پرانیا پارتێن سیاسی خوە ژ گەلەک وان پەیجان دور دگرن وحاشایێ ژێ دکەن، لێ ل گور ئیماژان پرانیا وان پەیجان ب هایداری وپشتەڤانیا پارتێن وان وب ئالیکاریا دەزگەهێن ئەمنی ڤە دهێنە برێڤەبرن.

کەنالێ ئاسمانیێ گەلێ کوردستان، بەری کۆ حاشایێ ژڤان پەیجان بکەت راپورتەکا بتێرو تەسەل لسەر خورتبوونا پەیجێن سەر بئێکەتیێ لێدا، و وەکی دەستکەفتیەک ددا خویاکرن کو ئالیگرێن ئێکەتی ب خۆرت وچەلەنگی خۆە ژ پەیجێن سەر ب

لاینگرانی پارتی
رتی وبارزانی لە فەیس بووک

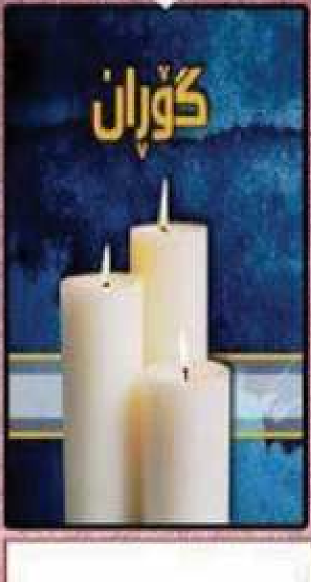

ئەنجوومەنی بزووتنەوەی
گۆران لەفەیس بووک

من یەکیتی خوینم
سەوزە

گەنجانی یەکگرتوی
ئیسلامی لە فەیس بووک

کۆمەلی ئیسلامی
کوردستان

ئێکەتی خودی دەرکەتینە.

دەمەبەر ژێدا، پارتی دچەندین رێورەسمانندا ئەو روژنامەڤان خەلاتکرینە کو ل پشت وان پەیجین سەر ب وانڤەنە، وەەتا گەشتین دەرڤەی وولاتی بو رێکخستینە وئالیکاریا ماددی ژی بو کرییە.

ئێکەتی پارتی : هەڤپەیمانێن سەرڤەیی

پرانیا پارتێن کوردستانی ب سەرڤەییڤە سیاسەتەکێ پەیرەو دکەن لێ دناڤەرۆکدا کاودانەکێ دیترێ بەروڤاژی وێ سیاسەتێ دگوزەریت، بتەنێ ل دەمێ قەیرانان هن دوبەرەکیێن دناڤبەرا واندا دەردکەڤن ب ئێکسەری ل سەر زارێ بەرپرسان ول دەمێن دیتر بەردەوام مژیلی موجامەلە کردنێنە بۆ هەڤدۆ، هەرئێک ژوان خوە ب پشتەڤان ودلسوزێ ئەوێ دیتر دادنێت، پشتی دەرکەفتنا فەیس بوکێ وپشکدارییا ژمارەکا زۆرا وڵاتیان دوێ تورێدا راستیا جەماوەری وسەرکردایەتیا پارتان دەرکەفت ل هەمبەر هەڤدۆ، ئەوا ل فەیس بوکێدا رویددەت وێ یەکێ دەردئێخیت کو نە رێککەفتنا ستراتیژیا دناڤبەرا پارتی وئێکەتی دەربرینێ ل ئەرینا جەماوەرێ هەردوو پارتان دکەت ونە ناڤنجیبینا یەککرتووین یا رادیکالی وتەڤگرە ونە نێزیکیا گوران ل پارتی وئێکەتی وتەنانەت پارتێن ئوپوزسیونێ ژی یا راست وساخلەمە.

شەرێ دناڤبەرا پارتی وئێکەتیدا تنها ل سەر تورا جڤاکی یا فەیس بوکێ مایەڤە وژبەرکو هەردوو پارت نکارن ل سەر ئاستێ سەرکردایەتیێ ب راشکاوی دژایەتیا خوە بۆ هەڤدۆ دەرببڕن ودینەرەتژێدا دوویەرەکیێن دناڤبەرا واندا بهژمارناهێن، لەورا هەردوو ئالیان بۆ دەربرینا ئەرینێن خوە هەمبەر هەڤدۆ پەنا بۆ فەیس بوکێ ڤەگوهاستیە ب رێیا دانان چەندین پەیجان مینا (من یەکێتیم خوێنم سەوزە ، من یەکێتی نیشتیمانی کوردستانم ، گەنجانی پارتی دیموکراتی کوردستان ، رێبازی بارزانی، لایەنگرانی پارتی وبارزانی.. هتد) چەندان پەیجێن دیتر، ئەڤان پەیجان چەندین جاران کارینە بەرپرسێن خوە ل سەر ئاستێن بلند مژویلی هن مژاران بکەن ووان ژی بپەیڤینن ونەچار بکەن بدەربرینا هەلویستێ خوە.

ل دەما لێککوهارتنا پۆستێن حکومەتێ دناڤبەرا پارتی وئێکەتیدا ب رێیا تورا جڤاکیا فەیس بوکێدا شەرەکێ توندێ راگەهاندنێ دناڤبەرا ئالیگرێن هەردوو پارتاندا دروست بوو، ب نەچاری سەرۆکێ هەرێمێ پەیامەک ئاراستەی وان کر وداخازکر کو وی شەری رابگرن وزمانێ زڤر بکارنەئینن، دبەرسڤدا ئالیگرێن ئێکەتی ب توندی بەرسڤا سەرۆکێ هەرێمێ داڤە ونەڤێ یەکێ ژی ئالیگرێن پارتی دیموکراتی تورەکرن ونەوان ژی ب توندترین شێوەبەرسڤا ئێکەتی بگشتی داڤە چونکی هەست کر کونەڤە پاڵدانا ئێکەتی یە بۆ وان.

پشتی کو ئەڤێ شەرێ سارێ دناڤبەرا هەردووئالیاندا دەنگڤەدانێن زۆر دمیدیایا کوردیدا لێکەفتی هەرئێک ژوان پێکولێن خوە بۆ هێمن کرنەڤا کاودانی دانەکاری، ئێکەتێ ب رێیا (مەلا بەختیار) کارگێرێ مەکتەبا سیاسی یا ئێکەتی نیشتیمانی کوردستان پەیامەک ئاراستەکر وداخواز ل تەڤایا ئالیگرێن ئێکەتی کرن دفەیس بوکێدا کو خوە ژشەرێ فەیس بوکی ودژایەتیکرنا هەڤدۆ ب دویربگرن، پارتی ژی ژئالیێ خوەڤە کومبینەک دناڤبەرا ئەدمینێن پەیجێن پارتی دیموکراتی و (جەعفەر ئیبراهیم ئیمێنکی) پەیڤدارێ مەکتەبا سیاسی یا پارتی دیموکراتی سازکرن وتێدا سەربارێ بلندنرخاندنا کارۆبزاڤ وروڵێ وان پەیج ونەدمینان ئەو یەک ژی راگەهاند کو"پارتی ب هیچ تەرزەکی دگەل وێ یەکێدا نینە زمانێ زڤر بهێتە ب کارئینان" ، پەیڤدارێ پارتی دگەل رێڤەبەرێن ئەدیمینێن پەیجێن پارتی ئینکارێ ل کارێ رابورێ نەکر وئیمازە ب وێ یەکێ کر کو "تەماما کارێ رابوری یا پەیج ونەدمینێن پارتی ل خەمخوری وپەرۆشی یا ئەندامێن پارتی بیە وهیچ مەرەمەکا دیتر نەبوویە".

یەککرتوو : ناڤبەرا ناڤنجیا ڤیادێ وتوندیا ڤاعیدێ

یەککرتووی ئیسلامی کوردستان پشتی دانانەڤا مەکتەبا راگەهاندنا خوە ل پشتی داوی هاتنا کونگرا شەشێ ئێکەم پەیاما خوە ل گور پەیجێن فەیس بوکێ بەلاڤکر وراگەهاند کو بتەنێ یەککرتوو بەرپرسیارە ل پەیجێن سازیێن فەرمیێن حزبێ چو پەیوەندی ب پەیجێن دیترڤەنینە ولێ بەرپرسیارنیە، لێ چاڤدێرێن تورێن جڤاکی وێ یەکێ خویادکەن کو ئەو پێزانینێن دپەیجێن ئالیگرێن پارتاندا بگشتی ویەککرتووین بتایبەتی بەلاڤدبن ئیمازەن بۆ وێ یەکێ کو گەلەک ژوان پەیجان ب هایداری سەرکردایەتی یان ژی هن بەرپرسێن وان بریڤەدچن، چونکی ل گور گوتنا چاڤدێرێن تورێن فەیس بوکێ گەلەک پێزانێن هویر ل وان پەیجاندا بەلاڤدبن کو ب دەست هێزترین سازیا راگەهاندنێ ناکەڤن.

هن گرنگترین ئەو پەیجێن کو گومان هەنە سەر ب یەککرتووڤەبن ونەوژی رەتدکەت بریتینە ل (گەنجانی یەککرتووی ئیسلامی کوردستان ، گەنجانی یەککرتووی هەولێر ، شەقام ... هتد).

ل دەما بویەرێن 2011/12/2 وشەوتاندنا بارەگایێن یەککرتووی ئیسلامی کوردستان ل بادینان ئەڤان پەیجان بتایبەت پەیجێ شەقام ژمارەکا زۆرا گرتەیێن ڤیدیویی ووێنێن شەوتاندەرا بەلاڤکرن کو چ سازییەکا راگەهاندنێ تەنانەت یێن یەککرتووین ل بەهدینان ژلا نەدکاری ب دەستخوڤەبێخن، دەستکەفتنا ئەوان بەلگەهێن گرنگ بتەنێ ل شیانێن پارتاندایە لەوما گومان ل پشتەڤانیا یەککرتووین هەیە بۆ وان پەیجان، هەروەک ل گورپێزانێن باشور د چەندان ئامێن خوەدا کو ئەمیندارێ بەرێ یێ یەککرتووی ئیسلامی *صلاح الدین محمد بهاوالدین بتایبەتی بۆ ئەندامێن یەککرتووین دوەشاندن تێکەزی ل سەر پشکدارییێ وبکارئینانا فەیس بوکێ کریەڤە ژئالیێ ئەندام وئالیگرێن یەککرتووین وتێدا داخوازکر کو هانا تەڤایا ئەندامێن یەککرتوو بدەن بۆ بکارئینانا فەیس بوکێ.

دروویێ دیترڤە چەندان سالە ئەندام وئالیگرێن یەککرتوو ل سەرتاسەری کوردستانێ دستەملێکری بوون ول هەمبەر وان ستەمان ژی نەکارینە کەربا خۆدارێژن ژئالیەکێ ژبەر گرتن وئازاردانا وان ب دەستێ پارتێن دەسەلاتدارڤە وژئالیەکێ دیترژی ژبەر رێگرتنا وان ژئالیێ بەرپرسێن وانڤە ،لەورا دەما فەیس بوک پەیدابووی ئێک ژئەکتیڤترین ئەندامێن پارتان دفەیس بوکێدا ئەندامێن یەککرتوو بووینە چونکی ب تاکە رێ بۆ دارێتنا کەربا خوە دبینن ئەڤێ ژی دیارکر کو ناڤنجیبینا یەککرتووین ژبەر نەشیانا وانە ل دەربرینا ئەرینێن خوە ئەگەر نەل دژواری وتوندپەیڤینێ دبێ پشک نینە.

گوران : موجامەلا سەرکردان ونەگوریا ئالیگران

بزاڤا گوران ل سەر ئاستێ سەرکردایەتیا خوە نەرمیەک پێڤەدەرکەتیە ئەوژی پشتی کو پەیوەندیێن وان دگەل ئێکەتی ژئالیەکیڤە ودگەل پارتی ژئالیەکی دیترڤە بەرەڤ پێشچوون بخوڤەدیتین ونەو سەرەدانێن دناڤبەرا گوران وهەردوو پارتێن دەسەلاتدار هاتینەئەنجامدان کار ل گوتارا گورانێ کریە ووەک ئاڤەکا سار ب سەرداکریە وگەرماتیا خوە ژدەستدایە، لێ دپەیجێن ئالیگرێن وێ بزاڤێ دا گوران هێش گوڕانا 7/25 ە وبەردەوام دبەرەیێ شەریدایە دگەل پارتێن دەسەلاتداردا،ئەو پەیجێن کو گومانا رێڤەبەرنا وان ژئالیێ گورانێڤە دهێتە برن بریتینە ل (ئەنجومەنی بزوتنەوەی گوران لە فیسبووک، راپەرینی کوردستان، مەکوی سەرەکی گوڕان ..هتد).

موزەفەر دێرکی: ئەز دگەل مالا بارزانم خۆ ئەگەر پارتی ژی نەبم

هەڤپەیڤین | سیوف محمد

موزەفەر تاهر یونس یێ بەرنیاس ب موزەفەر دێرکی ژ دایکبووین سالا 1958 ل گوندێ دێرکێ هاتیە سەر دونیایێ ل قەزا شێخان خواندنا خوە یا سەرەتایی بدوماهیک ئینایە و خواندنا ناڤنجی و دواناڤنجی ل دهوکێ تمام کریە و کولێجا شەریعێ ل بەغدا خواندیە، ل سالا 1974 خۆ گەهاندیە ریزێن شورشێ..

دێرکی، دبێژیت "ل سالا 1975 دگەل حسو میرخان ل قەزا شێخان مە دەست ب شۆرشێ کر تا سالا 1980 پشتی شورش تێکچووی رژێمێ ئەم ژبو چەند دەڤەرەکا تەرحیل کرین، و هندەک ژی ژبو ژێریا بەغدا تەرحیل کرن"

.. ل سالا 1983 دانوستاندن و موفاوەزات دناڤبەرا جەلال تالەبانی و سەدام حسێنی دروست بوون و ئەز وی دەمی ل ئێزگەی بووم وەکی بێژەر و وەرگێر ژی هنگی ئافرەتەک هات ئەڤ ئاخفتنە کرگوت (ئەم جارە نورەی ئێمەیە) وگوت" ئەم دێ سەرکێشا مللەتێ کورد کەین و مالا بارزان نامینیت"، دەما کو ئەڤ ئاخفتنە کری ئەز گەلەک تورە بووم و من بەرسڤا وێدا و من گوتێ هندی ئێتیمەکێ مالا بارزان مابیت نە ئەز و نە تو کەس نەشێت سەرکێشیا مللەتێ کورد بکەت، گوت دێ سەدام تەنسیقێ دگەل جەلال تالەبانی کەت، من ژی گوت ئەڤێ بکەتن ژ وی خرابترە، ئەڤ نوقتە ل سەر من بو مال و ئەز بو دەمێ حەفت سالا هاتمە حکوم کرن لێ پشتی بورینا سالەکێ لێبورینەک دەرکەفت و ئەز ل گرتیگەهێ دەرکەفتم..

دێرکی ژێلی کو ئیعترافێ دکەت کو بەعسیاتی یا کری، چەندین پوست دناڤ قارتیدا ژی وەرگرتینە، هەتا سالا 2000 ل لقا ئێک بوو، پشتی هنگی چو لەشکەری هێزا تایبەتا زاویتە بویە جێگرێ رێکخستنێ بوو دگەل عەزیز وەیسی، و ل فرگەها یامەرنێ بوویە ئامر هێز ویشتی هنگە بەشداری دپروسسا رزگاریا عراقێدا کریە و5 شالا ل میسل مایە ونها ژی ل فەلەک بەرپرسیارەتیەک وەرگرتیە...

باشور: د وان پارتێن سیاسی یێن تو پێدا بووری تە چ جارا سیخوری و جاسوسی دناڤبەرا وان پارتادا نەکریە؟

موزەفەر: نەخێر من جاسوسی نەکریە، بەس بەعسیا ئەم گرتین و گوت دڤێت هین بینە بەعسی، بێ نەبیت ناهێتە د ژورڤە بو قوتابخانێ، ل سەردەمێ حکومەتا بەعس چ قوتابی و کەس نەبوو کو نەبیتە بەعسی، ئەگەر ئێک ژی بێژیت ئەز نەبوویمە بەعسی، وەنینە و ئەز تەحدایێ دکەم، بەس چ بلێن وەسا نەدانە مە کو ببینە رەفیق و پێشبکەڤین.

باشور: ل سالا 1991 تو دگەل ئێکەتی بووی و بێژەرێ دەزگەهێ دەنگێ بەهدینان بووی پشتی هنگی تە دەست ل کارێ خو هەلگرت و شەرێ برا کوژێن دناڤبەرا ئێکەتی و پارتی ل وی دەمی چ لتە نەهات ددەمەکێدا تا نهو ژی هندەک ژ هەڤالێن تە یێن وەکی (جەعفەر سمو و ئیسماعیل باپیر زێدکی ... و گەلەکێن دی) د وەندانە؟

موزەفەردێرکی: لێکتێنەگەهشتن چێبو دناڤبەرا هندەک برادەراندا وەکو عاجزی نەوەک مەبدەئەک، ئێکەتی گوتە من وەرە دگەل مە، من گوتێ ئەز دێ هێم بەلێ وەکی پێشمەرگە ئەز وەکی تەنزیم ناهێم هەتا ئەز خلاس ژی بووم هەر وەکی پێشمەرگە دناڤ ئێکەتی دهاتمە هەژمارتن و ئەز بتنێ هەشت هەیڤا دگەل ئێکەتی مام ئەو ژی وەکی پێشمەرگە ل سالا 1991 ێ ئەز کارگێرێ ناوچا شێخان بووم ئەمرێ ئیداری ئەوا چێبوی پشتی سالا 1993 ێ و بو جەعفەر سمو و ئیسماعیل باپیری ئەو ئێکەتی بوون هاتنە کوشتن.

باشور: ل گوری پروپاگندا کو موزەفەر دێرکی هاتە دوپرئێخستن ژ لیوا هەشت یا عیراقێ چونکی دگوت بەری نها تو ئێکەتی بووی؟

موزەفەردێرکی: نەخێر وەکی من ئاشکراکری هەر دوو سالا خودان دهێنە ڤەگوهاستن ئامر لیوا ئێک دهێتە جهێ وی و نە بەس ئەز قائید فرقە ئامر فەوج چێنابیت ژ دوو سالا وێڤەتر قانوون ئەوە، بەس یا من ئەز چار سالا مام چونکی یا پێدڤی بوو پشتی هنگی ئامر فەوجەکێ من ئینا جهێ من و ئەز نەقلی فرقێ کرم و کرمە بەرپرسێ جەناحێ معاقدین و تەعاهدات و شەریکاتا جەناحەکێ تایبەت من

هەبوو فرقا دوو ل میسل.

باشور: جادە دبێژیت موزەفەر دێرکی ببو شەقاوێ دهوکێ دەمێ دهات نزیکی بیست تورومبێلێن لەشکری دگەل بوون؟

موزەفەردێرکی: من بەرسڤا ڤێ پرسیارێ گەلەک جارا یا دای دبێژن ئەگەر ئێکی ئێک نەڤێت دێ خەونێت خراب پێڤە بینیت، ئەز هاتم ل سەیتەرا دهوکێ چار سەیارە دگەل من بوون من گوت ئەز دێ بتنێ چمە مال بتنێ ئێک جار ئەز ژ ڤێرە دەرکەفتم تازیەک هەبوو ئەز چوم من سەرەخوشی لێکر و من ب سەروچاڤێن وان زانی ئەوان پێنەخوش بوو، ئەوان هزر کر کو ئەز یێ هاتیم قوەتا خو نیشا وان بدەم بەس هزرا من ئەوبوو رەوشەکا کۆمەلایەتی مرۆڤایەتی سەرەخوشیێ ل مرین وان بکەم هەر وی دەمی هاتە گوهێن من گوت ئەڤە یێ هاتی قوەتا خو نیشامەبدەت هەر ئەو مرۆڤ گەهشتبوونە قیاد امەزی ئەڤ ئاخفتنە گوتبووین، حالو مەسەلە ئەڤەیە ئەوێ گوتی شەقاوێ دهوکێ ئەو جامێرن ئەو شەهنێ وانە نە شەهنێ منە شەقاوەتی ل جهێ مەعریفەتێ بو روژا ئەز چویمە میسل ل ئالوکا بەریڤەبوم ئەڤێن گوتین شەقاوە موزەفەر دێرکی چو ڤاتحێ ل سەر رحا وی بخینن چونکی مەنتەڤا ئێرهابێ بوو و یا نەخوش بو و فعلەن (18) عبوە ب منڤە پەقین پا ئەز، و لنگێن خو نەچینە وێرێ ئەوێن ل سەر جادا ل دهوکێ پیلا پێکڤەدنێن و دومینێ دکەن یان ئەڤێن کومکانێ دکەن یان پتل لسەر دەڤێ وان ئەزو ئەو وەکی ئێک نابین ئەزێ دچمە کولانێن میسل خو ددەمە کوشتن و ئەو ل ڤێرێ چ دکەن؟

باشور: تو دگەل وێ یەکێ کو خێزانێن بەرپرسان خودان حیمایەت بن ژبو هەر جهەکێ کو بچن؟

موزەفەر: ب دیتنا من بلا مرۆڤ یێ سادەبیت باشترە کو هەمی گاڤا زێرەڤان لدویڤ مروڤی ڤەبن چونکی یا ئێکێ مرۆڤ بەرنیاس دبیت و دهێتە بەرچاڤکرن یا دوویێ مرۆڤ نەفسیەن نەیێ مرتاحە یا سێ یێ نەبێ ئازادی یا چارێ ل کوردستانێ ئازادی یا هەی ئارامی یە و ئەز نە دگەل ڤێ چەندێ مە دیاردا چەکداری مە.

باشور: راستە موزەفەر دێرکی عەشیرەتا دێرکیا هەمی کربوو حیمایا خو؟

موزەفەر: ما عەشیرەت کی بوون ئەو شولێن هاتینە کرن هەمی رسمی بێن چێبوین وەختێ ئەو مرۆڤ هاتین چوونە کولانێن میسل خو بدەنە کوشتن ل ڤێرێ هندەک هەبوون موقەدم بوون رتبێن خو دانانە ل سیکا چەلێ گوت ئەم ناهێین مرنا تێدا تو یێ ژ رحا خو عاجزی ئەم نە دعاجزین ل سیکا چەلێ مە رتبە ب هندەکا ڤەکرن ئەڤە ئەوبوون یێن خۆ دایە کوشتن و کورێن دای گوریکا رتبە هاڤێتن گوت ئەم ناهێین چونە مالێن خو جارەکا دی ئەڤێن ئەرکێ خو بجە هێلای هاتنە زڤراندن بو لەشکرێ کوردستانێ.

باشور: ئەڤێن ئەرکێ خو بجە هێلای ب کێ هاتنەڤ زڤراندن و چەوا؟

موزەفەر: هەر ئێکی مامەک هەبوو پشتەڤانەک هەبو خو ب من نەهاتینە زڤراندن من کیتاب ل سەر چێکر فلان کورێ فلان کەسی ئەرکێ خو بجە هێلایە و رتبا وی رانیدە، موقەدمە، نەقیبە یێن هێلاین ئەگەر جندی ژی با چ ئاریشە نەبوون

باشور: ئەڤێن زێرەڤان دگەل تە کەس و کارێن تەبوون؟

موزەفەر: تێکهەلبوون. بەرواری، و مزیری، و دوسکی، و کوچەر، و ئەز تەحەدایێ دکەم دشێم ناڤێن وان ژی بێژم کا کی و کی بوون.

باشور: لدویڤ پروپاگندا دبێژن موزەفەر دێرکی دەمێ ژ لیوا چار یا عیراقی بو هەر مەهەکێ نزیکی (10) دەفتەرێن دولاری د وەرگرتن؟

موزەفەر: کی دا دەتە من دا ژ کیرێ وەرگرم ئەگەر راتبێ مە لژنا راتبا هەبوو و هەر ئێکێ هەویا خو دداڤێ و ل بەرامبەر لژنێ ئیمزادکر هەتا کو راتب وەرگرتبا

ئەگەر بەحسێ ئەرزاقی بکەت ئەو ژی ددەستێ لژنەکا دیدابو ژ عەقیدەکی و دوو موقەدما ئەوان ئەرزاق دکری و دفروت بەس یا لسەر من پێدڤی بوو من گوت ئەرزاقێ پیس ناهێتە دلیوایێ ڤە و هەر دیسان ژی گوشت نابیت ژ قەسابخانا بهێت جارەکێ من بەرادە ڤەکر بێهن ژێ دهات و من گوت دێ حەیوانێ ئیننە لیوایێ و دێ سەر ژێکەن و دێ دەنە پێشمەرگەی ئەڤە من یا کری کا کی شاهدە ل سەر ئەزمانێ من کو من (10) دەفتەرێن دولاری وەرگرتینە دا بوچی کەڤمە پەلەپەلێ ئینان و برنێ و سوحبەتێ.

باشور: تە چ جارا گەندەلی نەکریە؟

موزەفەر: یا دیارە کا کێ بەلگەهەک هەیە یان شاهدو ئیزباتەک هەیە بلا کەرەمکەن پێش کێشی من بکەن ئەز یێ ئامادەمە بەرسڤا خو بدەم

باشور: دوو کەس ژ لیوایێ بوونە هەڤرکێن تە کو تو ژ لیوایێ دویر ئیخستی؟

موزەفەر: نەخێر چ راستی بو نینە قانون بو ڤێ گاڤێ ژی یا هوسایە چێنەدبوو دوو سالا دا ببیە ئامر لیوا و دا دیرکەڤی.

باشور: دبێژن دێرکی مالەکێ مەزن یێ هەی و یێ بەرزەیە؟

موزەفەر: مالێ من ئەڤ خانیە و پارچەکا عەردیە و فەرماندا دهوک یا دایە من، 380 مەتربوون پاشی الحمدلله دەرکەت کو 500 مەترن من گوت دێ دگەل خارزایەکێ خو ئاڤاکەین و خلاس کەین بو من و وی ب نیڤی ئەو ژی یا هێلایە نیڤەرو و بتنێ تابقێ ئێکێ یا دایەڤ کابرایەکێ بو خارنگەهێ یا دی هەمی هەیکەلە ئەڤەیە مالێ من، من کیڤە بریە من بریە ئەوروپا؟

باشور: کەس و کارێن تە تا چ رادە ژ تە درازینە؟

موزەفەر: کەس و کارێن من بارا پتر درازینە و ئەز دڤێم بەس پشتی ئەز دەرکەتیم ژ واجبی ئەڤێن حیمایەت و ما×یڤە یێن ماینە مالێن خو بەتالێ ئێزیدی دبێژن بێ ئولی ژ بێ شولێن چێدبیت.

باشور: پارتی ل جەم تە چیە و ئێکەتی ل جەم تە چیە؟

موزەفەر: واللە هەردوو ئەحزابێن کوردینە و من رێز بو وان هەردووکان هەیە بەس ئەز وەکی مەبدەء پارتیمە و مومکنە مامێت من هاتینە قوتان بەس ئەز هەر پارتی مە و ئەز نە بو کەسێ پارتی مە بەلکی بو زاتێ خو پارتیمە ئەز دگەل مالا بارزانم و گەلەک جاران پرسیار ژ من دهێتە کرن تو خو چەوا دبینی ئەز خو دبینم پارتی و دگەل مالا بارزانم خو ئەگەر پارتی ژی نەبم.

باشور: خەلک گەلەک گازندێ ژ کورێن بەرپرسان دکەن چ ژ لایێ مروری ڤەبیت ئیزعاجا تورومبێلێ یان ژلایێ ئامیسێ ل بەردەرگەهێن قوتابخانا ... هتد تە چەند کور هەنە و تە چەوا پەروەردە کرینە؟

موزەفەر: من سێ کور یێن هەین من گوت ئەگەر ئێکی ئێک نەڤێت دێ خەونێن خراب پێڤە بینیت یا مەژی ل بازێرێ دهوکێ من رێز بو خەلکی هەیە کاغەزا سپی دخینێ چ سەر نە نڤیسایە بەس دێ خینیت بەس هندەکێن هەین بێنا وان بڤێ چەندێ ناهێت حەز ژ پروپاگندێ دکەن بەس ڤێ زەمانی خودان وەلی ژی بیت دێ هەر بەحس کەن بەحسێ کورێ من یێ مەزن دکر گەلەک جها سەیارە ئینان و برنێ مەدرەسێ ئەز گەلەک جاران لدویڤ دچوم داکو وی کونترول بکەم کورێ من یێ ناڤێ یێ مونەدەبە یێ بچیک هێشتا چ چەپو راستا نزانیت وەکی خەلک دبێژن من چ ژێ نەدیت بتنێ نەڤیانە و جحێلن مە هەمیا جحێلینی یا دیتی مروڤ نە مەلائیکەتە دێ سوجەدەبیت یان روکەعەبیت بەرامبەر خودای دێ یێ راوەستایی بیت ئەم بەشەرین دائیمەن یا هەڤیرکریە ب پیسی یێ جحێلن 14 تا 15 سالی چ ل مەسیرێ خو دزانیت ئیلا خودان پەروەردە بکەت و ئەز دشێم بێژم ژی کورێن گەلەک ڤان مەسئولا دهێنە ڤێرێ ئەز نەسیحەتا لێ دکەم نە بێژن ئەم کورێن فلان کەسینە دێ بابێ مە بومە هوکەتە هە، ئەگەر بابێ وە بمرن هین دێ چ کەن دێ مەسیرێ هەوە چ بیت وەچاڤێت خو یێن زلکرین وە خوشی یێن دیتین وە نەخوشی نەدیتینە مە نەخوشی و ترس و برس یا دیتی.

باشور: تو چەند مرۆڤەکێ ژ خو شەرم کری؟

موزەفەر: ئاها مشکیلا من ئەڤەیە ل دهوکێ باراپتر شاهدن ل سەر ڤێ چەندێ ئەز گەلەک ژ خو شەرمم ئەز حەز ناکەم ئێک ئاخفتنا بچیک ژی بهێتە لایێ من یان ژ لایێ منڤە بچیتە دەرێ.

چارەنڤیسێ ٣٠٠٠ سەرەخێزانا دناڤبەرا ئیدارا کوردی و یا موسل شەپرزەبوویە

کوردێن قەلعا میسل؛ حزبێن کورد و عەرەب دژی مەنە

ریهسپیێ عەشیرەتا هەرکییا دقەلعێن میسل دا: "ئەم بێت بینە قوربانی کێشا ئیداری وکێشەکا سیاسی"

راپورت | گوڤارا باشور

نێزیکی 30000 سەرەکەسان، کو دپێکهاتینە ژ 3000 سەرەخێزانا، ئەڤە بو دەمێ 9 سالانە ددژوارترین ژیاندا ل نهانیێن لەشکەری بێت حکومەتا بەعس دا دبورینن، بێی کو تو کەسەک ئاڤرێ ل وان بدەت.

دسەرەگەرمیا سەهلدانا بهارا سالا 1991 نێزیک ژ 30 گوندێن عەشیرەتا هەرکیان کو ل دەردورێ بازێرێ دناکنجی بوون ئاوارەی پارێزگەها موسل بوون، چونکی پرانیا وان دگەل بەتالیونا مستەشار جەوهەر محی الدین هەرکی بوون، وهەڤکاربوون دگەل رژێما سەدامی.

پشتی حکومەتا سەدامی ژی هاتە هەرفاندن ل سالا 2003 ێی، چارەنڤیسێ ڤان هەرکیان خرابتر بوو، ژ ئالیەکیڤە نەدکارین بهێنە سەرگوندێن خۆ و ژئالیێ دیترڤە جهێ وان ل میسل نەما ژبەر رەوشا ئەمنی، وهەمیا قەستا قەلعێن دناڤبەرا میسل و بەرتلە دا کرن وئەڤە 9 سالە ل وێرێ دناکنجینە ورەوشا وان دناڤبەرا ئێدارا موسل وئێدارا کوردیا هاتیە هەلاویستن.

جەبار عەباس، ریهسپیێ عەشیرەتا هەرکیا دقەلعێن میسل دا کو ل 5 قەلعان پێکهاتینە، تایبەت بو باشور گوت"ئەم بێت بینە قوربانی کێشا ئێداری وکێشەکا سیاسی".

وزێدەتر ل سەر رەوشا عەشیرەتا خۆ ئاخفت وئاشکرا کر کو تا نها ئەو نکارن ڤەگەرینەڤ سەر زێد وموڵکێن خۆ ل دەڤەرا ئاکرێ وگوت"هێشتا موڵکێت مە ددەستەسەرکرینە وئەم نکارین ڤەگەرینەڤ سەر زێدێ خۆ هەم ل میسل وهەم ل ئاکرێ".

قەلعێت میسل، ل دوریا 15 کیلومەتران دکەڤنە روژهەلاتێ پارێزگەهێ ب ئالیێ بەرتلە وروبەرێ وان هزار دونمەو، ژ5 قەلعا پێکهاتینە کو بەرێ نها لەشکەرێ رژێما بەعس دناڤدابوو، ونها ژی هەمی دبنە ژمالێت ئاوارێن هەرکیان وژبلی کو ل دەردورێن وان ژی نهانی ئاڤاکرینە.

رەوشا خزمەتگوزاری ل قەلعێن ناڤبری ل ژێر سفرێدایە ونە خەستەخانە ونە قوتابخانە ونە پاکژکەر ونە چو خزمەتگوزاری وکار ل وێدەرێ هەنە، هەتا کو وێ دەما مە پەیوەندی ب ریهسپیێ وانڤەکری گوت"نها مە کەهرەبا نینە و وەختە ئەز دگەرمادا نەشێم دگەل هەوە بئاخڤم".

سەبارەت ب ژیارا وان، جەبار عەباسی گوت"پرانیا مروڤێت مە (حەرەس وەتەنی) و پێشمەرگەنە وژنکێت مەژی هەمی دبێ شولن وچو کارنینە بکەین وتا نها ژی مە 15 شەهید ددەستێن تیرورستان داینە".

قاسم هەرکی، ئێک ژچالاکڤانێت سیاسیێن قەلعێت هەرکیانە، تایبەت لسەر رەوشا پەروەردەیی دبێژیت"هەتا نها زاروکێت مە خواندنگەهەک نیە دچنە دناڤ عەرەبادا ب زمانێ عەرەبی دخوینن ل گوندێن شەبەکان، وئەڤە ژی دێ کاریگەریەکا مەزن ل ئاینێدێ مەدەت".

سەرەرای وێ یەکێ کو پرانیا خەلکی ڤان قەلعان دهەلبژارتنا دا دەنگێ خۆ دا لیستا کوردستانی، لێ هەرکی ب تورەیی ڤە دپرسیت : بوچی ل دەمێ هەلبژاردنادا چەندین بەرپرس تێنە ئێرە ویارێن ب عەقل ودەنگێ خەلکی مەدکەن ودبێژن هوین کوردن ودڤێت دەنگێ خو بدەنە مە، بەلێ پشتی هەلبژارتن دەرباز دبیت، ئێک ئاڤرێ لمە ڤەنادەت وهەتا بەرسڤا عەریزێت مەژی نادەن بو کەهرەب وئاڤا".

ئەگەر پەیاسەکێ بکەینە ڤان قەلعان دێ بینین کو رەوشا ساخلەمیێ دمەترسیەکا مەزندایە وبارێ ژیارا وان گەلەکێ گرانە وژنکێن وان بێ کار لبەر دەروکان روینشتینە ومێرکێن وان ژی مژیلی سوندێن ئاڤێ وواپەرێن کەهرەبێ و موالیدا بو ڤەگوهاستنا ئاڤێ وگازێ بوو موەلیدێ نە!

ل دورڤێ بارگرانیێ، قاسمی گوت"هەر ئێکێ لمە پێنج سەد بو شەش سەد مەترێن سوندەی کرینە بو ڤەگوهاستنا ئاڤێ ژبلی کو هەرئێکێ موەلیدەک دانایە لسەر مزەخێ و ئەڤ موەلیدە ژی ب پانزینێ وگازێ کار دکەن وئەڤە هەمی بارگرانیەکا مەزن بو مە دروست کریە ورۆژانە ئەم پێڤە دمژولین".

ئەردەوان هەرکی، ئێکە ژ گەنجێن ڤێ دەڤەرێ، بو باشور دبێژیت" عەشیرەتا هەرکیان هەرگاڤ قوربانی داینە وهەرگاڤ ژی دەربەدەرو ئاوارە بوینە، لێ دلسوزیا وان بو ئاخا کوردستانێ هەر مایە ودڤان هەلبژاردنا دا ژی وان کوردبوونا خۆ سەلماند و دەنگێ خۆ دا حزبێن کوردی، لێ جهێ داخێ یە کو وەکی پێدڤی خزمەت بو هوزا هەرکی نەهاتیە کرن".

قاسم عەباس ژی دبێژت"ئەگەر هیجەتا دەسهەلاتا پارتی ئەو بیت کو ئەم جاش بوینە، ئەو هەمی دێنک روژدا ل 31 ئاب بووینە جاش، وەختێ رژێما بەعس ئینایە سەر هەولێرێ".

گوڤارا باشور تایبەت لسەر رەوشا خزمەتگوزاری وچارەنڤیسی ڤان قەلعا پەیوەندی ب ئەسیل نوجێفی، پارێزگارێ موسل کر، لێ گوت ئەز نها ل سەفەرێ مە هەتاکو بزڤرم دێ مە پەیوەندی هەبیت، لێ پشتی کو ژڤری ژی چەندین جارا مە هەول دان لی بەرسڤ دگەل مە نەبوو، هەروەها مە سێ جار پەیوەندی ب جێگرێ ئەنجومەنێ پارێزگەها موسل ڤە کر ، دلدار زێباری، لێ وی ژی بەرسڤا مەنەدا.

و سێیەم کەس مە پەیوەندی ب خسرو گوران کر، سەروکێ لیستا برایەتییا نەیناوا، لێ گوت نها من ئەو پوست هێلایە ومن بەرپرسیارەتیەکا دیتر وەرگرتییە.

کورد دناڤبەرا عوسمانییێن دوهی وئەردوگانییێن ئەڤرو

حەجی رێکانی

کورد ژ نیازپاکیا خۆ دگەل ئالیێ بەرامبەر چ دوست بیت یان دوژمن، بدرێژیا مێژوویێ هەمیشە بوینە قوربانیا نەخشە وپیلانێن ڤی لایەنی ولایەنێ دیتر.. ئەڤە چەندە بۆ مە دیار دبیت دەمێ ڤەدگەرینە لاپەرێن مێژوویا پرخوین یا مللەتێ کورد وتێدا چەند نمونەیەکا بینینە پێش چاڤ.

دشەرێ (چالدێران)دا ئەوێ ل سالا 1514 ز ل نێزیک دەریاچا ئورمیێ دناڤبەرا دەولەتا (سەفەویا ئیرانی یا شیعە مەزهەب)و(دەولەتا عوسمانی یا سوننە مەزهەب) هاتیە ئەنجامدان، کوردان پشتەڤانیا عوسمانیان کریە وبوونە سەدەما سەرکەفتنا عوسمانیان دڤی شەریدا وبو ئێکەم جار کوردستان دناڤبەرا هەردوو دەولەتاندا دابەش بوو؛ باشور وباکورێ کوردستانێ کەفتنە ژێر رکێفا عوسمانیان وبەشێ رۆژهەلاتا کوردستانێ، کەفتە لژێر داگیرکرنا سەفەویان. ل وی سەردەمی میرنشینێن کوردی ژبەرکو هەمی سوننە مەزهەببوون، ژمارەکا سوز وریککەفتنان دگەل سولتانێن عوسمانیان مورکربوون، لەو میرنشینێن کوردی ژئالیێ سیاسی ولەشکەری وئیداریڤە، تا رادەیەکی دسەربەخوبوون، وهەر ژ سەدەما ڤێ چەندێ ژی کورد تاگرێێن دەولەتا عوسمانی بوون.

لێ مخابن گەلەک پێ نەچوو دەولەتا عوسمانی ژ بەلێنێن خو پاشکەز بوو، وخیانەت ل میر وسەرکردێن میرنشینێن کوردان کرن، پاشی هەمی میرنشین؛ ئێک لدویف ئێکێ ژناڤبرن، ول شوینا وان سیستەمەکێ دەرەبەگایەتی، جڤاکی، ئابوری، پاشکەفتی دامەزراند، هەمی تاگر وملکەچێن سولتانێ عوسمانی بوون.. وخەلکێ کوردستانێ ئێخستنە لژێر دوخەکا ئابوری یا گراندا، وڤەوزایەکا سیاسی وئابوری وجڤاکی ل کوردستانێ دروستکر، وباجەیێن پشتشکێن لسەر خەلکی سەپاندن، هەژاری وبێ کاری دناڤ خەلکیدا مشەبوو، ودئەنجامدا برس وخەلا لناڤ کوردستانێ بەربەلاڤبوو، ئێدی کورد تەسلیمی ئیرادا داگیرکەران بوون..لێ پا مللەتێ کورد ئەڤ ستەم وزورداریە قەبیل نەکر، بەلکو چەندین راپەرین دژی دەولەتا عوسمانی ئەنجامدان، وەکو راپەرینا میرنشینا ئەردەلان وسوران وبوتان وبابان.

دەمێ کەمال ئەتاتورک ودەستەکا وی یا عەسکەرتاری سالا 1923هاتینە سەر تەختێ حوکمرانیێ وسیستەمێ پشتاوپشت یێ عوسمانی ژناڤبری وسیستەمێ کوماری ئینایە بجە، دیسان کوردان رولەکێ ئێکجار مەزن هەبو هەر ژبو ژناڤبرنا دەولەتا عوسمانی وهەر ژی رولەکێ مەزن هەبوو دشەرێ رزگاریا تورکی دژی لەشکەرێ یونانی، وبەشداریکریە دناڤەدانکرنا کومارا تورکی یا نوی ودبەرنامێ چاکسازیێ گشتگیر، ئەوێ ئەتاتورکی لتورکیا ئینایە پێش.

ئەڤ رولە کوردان گێرا بەرامبەر چ؟..هەلبەت بەرامبەر وان سوز وپەیمانێن ئەتاتورکی پێشکێشی سەرکردە وسیاسەتمەدارێن کوردان کری، کو ئەو دێ لدویف بەندێن رێککەفتنا سیڤەر 1920 دەولەتەکا کوردی یا سەربەخو پێکئینیت..، لێ مخابن پشتی ئەتاتورکی جهێ پێ خوکری وحوکمرانیا خو چەسپاندی، دیسان هەمان سیاسەتا شوفینی دژی خەلکێ کوردستانێ پەیرەوکر وبەختێ خو دگەل کوردان ڤاژیکر، وقەدەغەکر ژبلی زمانێ تورکی کەسەک بزمانەک دی باخڤیت، وبێئێکجاری رەتکر کو مللەتەک هەیە بناڤێ کوردان، بەلکو ب(تورکێن چیا)دانە نیاسین ولژێر

دروشمێ (ئەو مرۆڤێ چەندێ دلشادە یێ دبێژیت ئەز تورکم) واتە ئەو کەسێ دبێژیت ئەز کوردم ئەو دێ هێتەژناڤبرن!!

تورک وهەرێما کوردستانێ ١٩٩١ — ٢٠١٢

بدیتنا من شێواز وجور ورەفتارێن دەولەتا تورکی دگەل هەرێما کوردستانێ ژ سالا 1991 وەرە تاکو 2012 یا بدوو قوناغا دەربازبوی، قوناغا ئێکێ ژ 1991 _ 2003 وقوناغا دوێ ل 2003 _ 2012 دڤان هەردوو قوناغادا سەرەرای کو پەیوەندیێن سیاسی وئابوری دئاستەکێ زور تەسکدابوون، هەمیشە ئەو پەیوەندی دهەلکێشان وداکێشانێدا بوون وکێشمەکێشێن توند وقول دناڤبەرا واندا هەبوون،هندەک جاران تورکیا هەڤدوست وهەڤپەیمان بوون دگەل هەردوو حزبێن دەسەلاتدار یان دگەل ئالیەکێ دەسەلاتدار بو بۆژناڤبرنا pkk یان بوسەر ئێخستنا ئالیەکێ سیاسی یێ کوردی لسەر ئالیەکێ دیتر وژناڤبرنا وی ل هەرێما کوردستانێ!! وهندەک جاران ژی کێر وپەنیربوون ولسەر کەنالێن میدیای شەرە دەڤ و لێدوانێن جودا جودا ئاراستی ئێک دکرن، وگەلەک جارانژی کێشە دگەهشتە ئاستەکێ مەترسیدار کو تورکیا لەشکەرکێشیەکا مەزن لسەر سنوری بەرهەڤبکەت و خو ئامادەبکەت بوداگیرکرنا هەرێما کوردستانێ وژناڤبرنا حکومەت وپەرلەمانێ کوردستانێ.

سەبارەت قوناغا ئێکێ 1991 بۆ 2003 ئەو حکومەتێن ئێک لدویف ئێکدا دڤێ قوناغێ دا هاتین، وەکو حکومەتا تانسو جیلەر و مسعود یەلماز وبلند ئەجەوید وپاشی نجم الدین ئەربکان، دڤی ماوەیدا تورکیا دریژی ب هەمان سیاسەتا شوفینی ودوژمنکاری دا ئەوا لسەر دەمێ

> **بدیتنا من ئەو سیاسەتا نهوو تورکیا دگەل هەریما کوردستانێ دگێریت سیاسەتا (ئحتیوا کرنا کوردستانیێە) ژ لایێ ئابوری وجڤاکی وهزری وکەلتوری ورەوشەنبیری**

دەولەتا عوسمانی وئەتاتورکی لژێر دروشمێن رەگەزپەرست پەیرەودکر وەکو (دەولەتەک کوردی ل بیابانا ئەفریقا دروست ببیت تورک دێ وێ ژناڤبەن)ودروشمێ (هیچ کوردەک باش نینە بەلکو ئەو کورد یێ باشە ئەوێ مری)ویدەهان دروشمێن دیتر بڤی شێوەی بەلکو توندر دهاتنەپەیرەوکرن. ئەڤجا دەمێ 1991 قەوارەک سیاسی بۆ کوردێن باشور دچارچوڤێ عیراقێ هاتیە بجە وکوردان خو رێکخستی ودێکەم هەلبژارتندا 1992 پەرلەمان وحکومەتەکا نشتمانی پێکئینا وئالایێ کوردستانێ بەرز هاتە هەلدان ،تورکیا نیگەران بو،بوچی ؟ چنکو بۆ ئێکەم جار تورکیا هەستپێکر کو ئەڤێ قەوارە (تهدیدک جدیە) لسەر ئاسایشا نەتەوی یا تورکی، ودبیتن (ئیلهامەکا نەتەوەی) بیخەشیتە کوردێن باکور نەکە هەمان پێنگاڤێ بهاڤێژن، یانژی ببیتە پێگەهەک بۆ pkk کو ژوێڕێ هێرشێ بکەتە سەر تورکیا، یانژی ئەگەر چ نەبیت دبیتن ل ئایندەی حکومەت وپارتێن باشورێ کوردستانێ ژ ئالێن لوجستی ونیداریڤە پشتەڤانیا pkk بکەن دژی تورکیا. بویە تورکیا بتوندی دژی هەرێما کوردستانێ راوەستیا وهەمی شیان ئەرخانکرن لسەر ئاستێ نیڤ دەولەتی ولسەر ئاستێ هەرێمی وهەتا لسەر ئاستێ لەشکەری ژی وهەمی رێکێن جوراوجور گرتنەبەر بۆ پەرسینگگرتنا هەرێما کوردستانێ، ونەخشە وپیلانێن دوژمنکاری بهەڤکاریا عیراقێ وسوریێ وئیرانێ،وهەتا بهەڤکاریا ئسرائیل وئەمریکا وهندەک دەولەتێن ئەورووپی وجیهانی ژی دارشتن، پێخەمەت رێکێ وئاستەنگان دروست بکەت داکو باشورێ کوردستانێ ژنابەت!! یانژی ئەگەر چ نەبیت داکو عەرێما کوردستانێ ئێتر گەشی نەکەت!..

لێ ل قوناغا دوێ 2003 _ 2012 تورکیا سیاسەتا خو (180پلە)یان ژ سیاسەتا توندەروێن گوهوری بۆ سیاسەتا میانرەو وڤەکری بەرامبەر دەولەتێن ئاڤەراست وعەرەبی وبتایبەتی دگەل باشورێ کوردستانێ!! ئەخاسمە پشتی حکومەتا هەرێمێ دەست ب دەرێخستنا نەفتێ کری. هەلبەت ئەڤێ سیاسەتە هاتە پەیرەوکرن پشتی هاتنا akp وئەردوگانی بۆ حوکمرانیا تورکیا وبتایبەت تر پشتی هاتنا داوود ئوغلو بو پوستێ وەزارەتا دەرڤە

بدیتنا من ئەو سیاسەتا نهوو تورکیا دگەل هەریما کوردستانێ دگێریت سیاسەتا (ئحتیوا کرنا کوردستانیە) ژ لایێ ئابوری وجڤاکی وهزری وکەلتوری ورەوشەنبیری، مەبەست ژ ڤێ سیاسەتێ، نە ئەوە داکو کوردان بکەنە دەولەت!! نەخێر، بلا ئەم خو شاش نەکەین، بەلکو مەبەست بڤێ سیاسەتێ دەستبسەرداگرتنا سەروسامانێ کوردستانێیە، وپێکرنا ئێرادا خەلکێ باشورێ کوردستانێیە وژناڤبرنا زمان وکەلتور ومێژوویا کوردستانێیە، وهەر ژبەر ڤێ ئارمانجێ ژی تورکا چەندین کومپانی وزانکو وقوتابخانە ئینانە کوردستانێ،پێخەمەت باشورێ کوردستانێ ژسەروسامانێ ڤالابکەت وقەیرانەکا ئابوری وسیاسی مەزن دروست بکەت وخەلکێ باشور هەژار بکەت،تاکو بگەهیتە وێ ئاستی کو ئێدی باشورێ کوردستانێ بکەڤیتە ژێر دلوڤانیا دەولەتا تورکی.

بکورت وکرمانج ئەز دەولەتا تورکی وەکو ئەژدەهایەکێ زەبەلاح دشوبهینم کو ئاژەلەک دکەڤیتە بەردەڤی ئەو هێدی هێدی دەڤێ خو دهاڤێتێ ودادعیریت، ئەها وەسا بڤی شێوەی دەولەتا تورکی یا باشورێ کوردستانێ دادعیریت!! ئەڤجا دڤێت رێبەر وسەرکردێن مە باش ئاگەه ژ خو هەبیت.

یاداشتەکانی جەوهەر

زنجیرەی هەشتەم

ئەرشیفی: بروسک ئەسعەد مێرگە سوری

شەهید جەوهەر موحەمەد ئاغای مێرگەسوری لە سالی1943 ل دەڤەری مێرگەسور لە دایک بووە، تا قوناخی سەرەتایی خوێندویەتی ولەبەرکاری سیاسی پێی تەواونەکراوە وهەر زوو لەگەل باوکی وبراکانی؛ شەهید فاخر ئاغای مێرگەسوری وشەهید سەعید ئاغا سەنگەری خەباتی تێکوشانی کوردایەتی هەلبژاردووە ولەسالی 1963 بووە بە پێشمەرگە.

شەهید جەوهەر مێرگەسوری لاوێکی پێشرەو روناکبیرو خامە بەدەست بووە وهەروەها نوسەرێکی بەتوانا وتەکنیک کارێکی بەتواناش بووە، بەرلە سێدارەدانی لەلایەن سەرکردایەتی شورشی ئەیلولەوە، ژمارەیەک دەستنووسی خوی بەجێ ماوە، هەروەها چەندین تابلوی رەنگاو رەنگ کە بەدەستی خوی کێشراون تا ئێستا ماون، دیسان چەندین دەستنوس لەدوای خوی ماون وەکو بەرنامەی "بین السائل والمجیب" کە 120 لاپەرەیە لە رادیوی بی بی سی، ویاداشتەکانی کە 167 لاپەرەیە لەنێوان سالەکانی 1974 بو 1975 نوسیویەتی ودەفتەری کەشکول کە بەداخەوە تەنها 20 لاپەرەی ماوە، وچیروکی ئانەوا کە زور درێژە وکەوتوتە دەستی کابرایەکی نەناساوەوە، وروماتی فرمێسک وبرین کە 130 لاپەرەیە جگە لە چەندین دەستنوسی تریش کە فەوتاون . شەهید جەوهەر لە شەوی 22 لە سەر 23 مانگی 3 سالی 1975لە زیندانی رایات لە گەل گشت براکانی وبابی لەلایەن سەرکردایەتی شورشی ئەیلولەوە قەتل عام کران ولەدوای خو دوو کور ودوو کچی بەجێ هێشتون..

2ئازار: چارێکیتر وەفدێک لەمیریەوە هاتە ناوپردان، ئەم وەفدە بەسەرۆکایەتی فواد عارف بو وە هەمویان کورد بون، وەفدەکە داوای کرد بمێنێتەوەو نەگەرێتەوە بۆ بەغدا بەلام بارزانی رێگای نەدا نەوەک میری بیکاتە هەلاوهوریاو شۆرش تاوان باربکات بەبیانوی ئەوە کەشۆرش وەفدی میری دەست بەسەرکردوەو مەجال دروست بێت بۆ پروپاگەندە دژی شۆرش.

3ئازار: لەم رۆژە لەسالەکانی 1972–1973 1974 هەمو سالا هەندێ بەفر دەکەوت، رۆژێکی ساردو توشرو زستانیشە.

8ئازار: ئەمرۆ (کاک ادریس بارزانی) لەگەلا وەفدێکی پارتی رۆیشت بۆ بەغدا بۆ دوا گفتوگۆکردن لەگەلا میری احمد حسن بکرو صدام حسین، ئەوەی شایانی باسە رۆژی پێشتر احمد حسن بکر سەرۆکی کۆماری عیراق نامەیەکی تایبەتی ناردبو بۆ جەنابی بارزانی کەوا یەکێ لەکورەکانی بنێرێت بەلکو لەیەک حالی بیبن و رەئی راستو شەخ×ی بارزانی بزانین.

جەنابی بارزانیش بە ئدریسی گوت کورم خۆت بکە قوربانی بۆ ئەم شۆرشە برۆ بەغدا، ئەگەر هاتیتەوە چاکو چێتر ئەگەر نەش هاتیتەوە تۆش وەکو دەیان شەهیدانی کورد قوربانی بە. بەلام بەداخەوە سەری لەهیچ نەداو رۆژی دوایی کاک ادریس گەراوە بەسەلامەتی.

10 ئازار: ئەمرۆ سەعات شەشی ئێوارە لەسەر داوای حزبی بەعسو میری زیاتر لەشەش سەد کەس لەهەمو بابەتو چینەکانی کۆمەلا کەگوایە عەناسری بێلایەنو دیموکراتین لەهۆلی خولد (قاعە الخلد)کۆبونەوە بۆ مناقشە کردن لەسەر چۆنیەتی جۆری حوکمی زاتی کەپێویستە بدرێت بەگەلی کوردمان. بریار وابو ئێوارەی 9 ئازار ئەم کۆبونەوەیە بکرێت، بەلام دواخرا لەبەرئەوەی ماوەی داواکردنو کات، تێکیان نەکردەوە.

ئەم کۆنفرانسە شەعبیە کەگوایە بێ لایەنە لەژێر چاودێری پارتی بەعسی سۆشیالیستو لەژێر هەرەشەو گورەشەی میریدا رێک خراو لەسەداهەشتای ئامادە بوەکان سەر بەحزبی بەعس بون، زۆریشیان تورانی* بون، تاکو توک ئەگەرێن لایەن بوبن، کۆبونەوەیەکی وا فراوان تا مناقشە دەکات لەسەر قەزیەیەکی واگرنگو بیروڕا یەک دەخرێنو رای هەریەکە لەم ئەندامانە وەردەگیرێنو سیفەی نهائی دیاربکەن بۆ چۆنیەتی حوکمی زاتی، بەنەزەری من زیاتر لەیەک هەفتە بەلای کەمیەوە دەی خایاند.

بەلام لەهەموی سەیرترو عەنتیکەترو دیموکراتی تری بەعس ئەوەبو، زۆربەی داواکراوەکان دوای سەعات شەش گەیشتنە شوێنی دیارکراو ((هۆلی خولد)) کەچی لەسەعات دەی هەمان شەو بەیانی حوکمی زاتی لەرادیۆی

بەغدا خوێندرایەوە، سەیری ئەم دیموکراتیەی بەعس بکەن، سەیری ئەو حوکمە زاتیەش بکەن کەوا بەسێ سەعاتو نیو دراسەت کراو مناقشەی لەسەرکراو تەوحیدی بیرو راش بەیانیشی لەسەر درا.

حەقیقەتی کاریش ئەوەیە، چەند مانگ لەوەپێش لەکۆنگرەی هەشتەمی سەرکردایەتی قوگری پارتی بەعس ئەم بەیانە بێ سودو ناتەواوە ئامادەکرابو، وە تەنها مەبەستی بەعس لەم داواکردنەو، کۆکردنەوەی بێ لایەنو دیموکراتیەکان، پەردەکیشان بۆ بەسەر روی خەڵکو فیل لەگەڵاو رای گشتیی عیراقو عریبو جیهانی کردنە.

بەڵێ لەسەعات 9.5 کۆبونەوەکە تەواوبو صدام حسێن یش وەڵامی پرسیارەکانی دایەوەو سەرپەرشتی مناقشەکەشی کردو ئنجا لەسەعات دەی شەو بەیانە بێ دەمو لوتەکەی حوکمی زاتی بڵاوکرایەوە.

ئەوەی کەمێک بەوردیو بەبیرێکی تیژو واقیعەوە سەیری بەیانەکە بکات یەکسەر جیاوازی فراوان دیتە بەرچاوکە هەیە لەنێوان داخوازەکانی گەلی کوردو بیرورا تەسکو شۆڤینیەکانی بەعس. بەیانەکە بەتەواوی زۆر شارو ناوچەی گرنگو مێژوی لەخاکی کوردستان دادەپچرێنێتو قوت دەدات.گەلی کوردیش کەئەوەندە شەهیدو قوربانی داوەو ئامادەشە کەزیاتریش بدات ممکین نابێ دەست لەو خاکە هەڵگرێتو وا لەمافەکانی خۆی بێنێت.

11ئـازار:: ئەمرۆ سەعات نۆی بەیانی بروسکەیەکم بەرادیۆ وەرگرت کە لەمیری بەعسەوە ئاراستەی جەنابی بارزانیو سەرکردەی شۆرش کرابو، لەبروسکەکەیدا صدام حسین دەڵێ: ((ئەو رایەی نوێنەرەکانتان ئحسان شیرزادو دارا توفیق لەگەڵ خۆیان هێناوە مقبول نیەو ممکین نابێ قبوڵ بکرێت، لەبەرئەوە مۆڵەتی پانزە رۆژتان لەپێشە کەوا سەر دابنەوێنن بۆ بریاری میریو بینەوە ناو جەبهەی تقدمیو وگنی کۆمەک لەگەڵ میری بکەن)).

بۆ جێبەجێ کردنی بەیان نامەی حوکمی زاتیو لەبەرواری سەعات دووی نیوەڕۆ ئەمرو کەیازدەی ئازارە چاوەڕوانی وەڵامی ئێوە ئەکەین وە لەحاڵەتی موا فەقەت پازدە رۆژتان لەپێشە بۆ هاتنەناو جەبهە، ئەگینا ئێمە ملتزم نیو حەقتان ئەسوتێ.

لەم بروسکەیە دەردەکەوێ کەوا میری بەعس بەئاشکرا وبێ ئابڕویانە دەیەوێ حوکمی زاتی خوی بەسەر گەلو شۆرشی کوردداا بسەپێنێت، وەهەمو بریارێکی یەک لایش بەرەنگاری بەرهەڵستیو سەرتەگرتن دەبێت.

وەزع زۆر ئاڵۆزو شێواوە، شەر لەزۆر شوێن هەیەو چاوەڕوانی زۆر شت دەکرێت.هەواش زۆر ساردەو بارانو بەفرو رەشەبا ناهێڵێ کەس سەر دەربێنێت لەئازادی.

خەڵک دوعا دەکات کەوا وەزع هەر هێمنبێت بیت تاکو ئەو مانگەش ئەروات بەڵکو هەواو مناخ وای لێ بێت خەڵک لەدەرەوە لەناو کونو ئەشکەفت بحەوێتەوەو باران کەم بێ.

15 ئازار:: ئەمرۆ دوای دور رۆژ لەکارکردنو بارەتی ئەمو ئەو کونە تەیارە تەواوبوو سەریشم داپۆشی، هەمان رۆژ سەر لەئێوارە کردیە بارانێکی زۆر توند، شەویش بەسەرداهات و نەم توانی بیگرم بۆیە بەیانی 16ی ئازار هەستامەوە دیتم کونەکە بەسەریەکدا تەپاوەو پڕبوە لەئاوی باران. دوای دوسێ رۆژ هەوا خۆش بۆ جارێکیتر چاکم کردەوە. بەڵام ئەوەندە سەرما خواردی بوم دوای دور رۆژ یەک هەفتە نەساغ کەوتم.

29 ئـازار:: ئەمرۆ دوای چەند رۆژ لەچاوەڕوانیە پڕ لەپەرۆشییەوە، لەسەعات هەشتی ئێوارە ئێزگەی دەنگی کوردستان لەدوای چوارساڵا بەبێ دەنگیو خەوتن کرایەوە لەخۆشیانا شەپۆلێکی گەرمو خوێن بەناو لاشەی هەمو کوردیکدا بەرزبووەوەو هیواو ئاواتی بەرز خۆیان هەڵداو کەوتنە شەقەی باڵا لەئاسۆی بەرزی کورددا.

وتـــارە بەنرخ و گرنگەکەی باوکی کورد بارزانی تیا خوێندرایەو ئنجا شەوی دوایی بەیانی مەکتەبی سیاسیی بەرزیش لەبارەی وەزعی ئەو سەردەمە خوێندرایەوە لەپێشەوەش دەنگوباسی شەر بەهەوەسێکی بەرزەوە خوێندرایەوە بەراستی کارێکی زۆری کردە سەر بیروباوەڕی خەڵک، وە ئێزگەکە ببوە خواردنی شەوانەی گەلی کورد، تا گوێیان لەئێزگە نەگرتبوا نانیان نەدەخوارد.

ئێزگەی دەنگی کوردستانی عیراق لەسەر سێ شەپۆلی ناوەندی بڵاودەکراوە درێژیەکانیان ئەمانەبو: 252 م 200م 160م. وە لەسەر سێ شەپۆلی کورت درێژیان بەمتر ئەمانەبو:

31-41-90 م - 3 نیسان 1974 :: ئەمرۆ دوای موافەقەت کردنی بارەگای بارزانی رێگادرا کە غاندی کورم لەبەر نەساغی فتقو نەساغی تر بنێرمە (خانە)بۆلای دکتۆرو معالجە، منیش لەگەڵا دایکی غاندو غاندی تا حاجی ئۆمەران چوم، هەڵبەت قەدەغە بو بۆ من بچمە خانە چونکە دەست بەسەر بوم وە دەبوا لەگوندی ئازادی دەرنەچم تەنها بۆ ئەو دەوروپشتە نەبێت، قەدەغە بوو بچمە چۆمان.

رۆژی دوایین هاتنەوە بەڵام هیچ فەرقێکی نەکردبو بەڵکو خراپتریش ببو، لەبەختی ئێمە هەمان شەو دکتۆر جبار هاتە لامان زۆر لەجێگای خۆی بوو، وە دوای فەحص گوتی دەبێ اهتمامی پێ بدرێت ئەگینا ترسی لێ دەکرێت، وەهەرچەندە ئەو کاتە تەمەنی دوو مانگوحەفت رۆژ بو بەڵام دەرزیەکی زەی تای لێداو سێ چوارێکیبشی بۆجێ هێشتم کەمن لێی بدەم.باش بو دوای 24 سەعات زۆر فەرقی کرد.

غاندنی کورم لەگوندی ئازادی لەسەعات دووچارەکی بەرەبەیانی رۆژی 26/ کانونی دووەم/ 1974 لەدایک بو. کاتێکی زۆرساردو بەفر تا بەژن لەسەر زەویبو، ئەو کاتە خاڵۆکانی جلیلو خلیلیش میوان بون لامان.

14 نیسان:: لەزۆربەی جەبهەکان شەر دەستی پێ کردبوو وە لەم رۆژە زۆر بەتوندی شەر لەسپیلکو خەلیفان دەستی پێ کردبوو، پێشمەرگە هێرشی دەبردە سەر ئەو دوو سەربازگایەو بەتۆپو هەموجۆرە چەک لێیان دەدا، ئەو دو سەربازگەیە گەمارۆ درابون هێشتان میری نەی توانیبو، رێگایان بۆ بکاتەوە.

لەهەمان کاتیشدا پەلاماری ناو گەلی عەلی بەگو رەبیەکانی گورەزیش« لەچیای برادۆست دران، هەردولا زیانی زۆریان پێ کەوت، پێشمەرگە توانی پردی یەکەم لەگەلی علی بگ بەلای باپشتیان بخاتە روبار، وە دوای چەند رۆژی دی پردی کونە ماریشیان هاویشتە روباری، رێگای هاتوچۆ بۆ رەبیەکانی گورەز ئەما، نزیکەی چەند سریە لەوێ عاسی بون.

ئەوەی شایانی باسە هەر لەمانگی ئازاری رابوردو سوپا لەرەواندز و حامیەو لەباپشتیان کشابوەوە بۆ خلیفانو سپیلکو بەسەر رەبیەکانی گورەزو کۆرەک دا دابەش ببو. هێشتا فرۆکە نەهاتبونە سەر ناوچەی باڵەک تەنها لەسەر جەبهەی شەر ئەسورانەوە.

15 نیسان:: ئەمرۆ شەو میری بەعس بەهیلکوبتر سریەکی معاویری تدریب درای لەسەربازگای سپیلک وا بەزاندو هەمان شەو ناردیە ناو رەبیە لەسەرەوەی گوندی سەرچیای حسین اغای سورچی وەبۆبەرە بەیان پێشمەرگە دای بەسەریان، فەسیلێکی 30ی کەس بەئامر فەسیلەوە ئیبادەکردنو چواریان بەساغی دەرچون ئەویش بەدیل گیرانو ناردرانە بەندیخانەی خەلان.

22 نیسان:: دوای چەند رۆژ لەشەری گەرمو خوێناوی هێزێکی گەورە لەسوپای میری توانی رێگای خۆی شەق بکاتو بگاتە سەربازگای سپیلک بەمەش توقی گەماروداني شکاندو هێزو توانای هێناوە بەر سوپاکەی سپیلک کە لەو پەری ورە نزمیو حاڵا نەخۆشی دابو لەبرسانو لەبەر کەم ئازوقەی جەنگی، چونکە تەنها بەفرۆکەی هیلکوپتر شتیان بۆ دەهات، هەرلەم هێرشەش دا گەیشتنە ناحیەی خەلیفان.

23 نیسان:: بۆ یەکەم جار دوای مفاوەزات فرۆکە هاتنە سەر ناوچەی باڵەکو قەسفیان کرد، فرۆکەیەکی باجەر(توبولیف22) بەپاسەوانی دو فرۆکەی سیخو شەرکەر سەر لەئێوارە هاتنە سەر ناوچەو بۆمبایان هاویشتە دەورو پشتی چۆمانو گەڵاڵەو قەسروماکۆس، هیچ زیانێکیان نەدا، تۆپە تەیارە شکێنەکان کەوتنە تەقە لێ کردنیانو بەجارێک ئاسمان بو بەیەک پارچە ئاگر.

ئەوەی شایانی باسە: فرۆکەی توپۆلیف 22 دەست کردی روسەو فرۆکەیەکی بۆمبا هاوێژی چوار موتوری زۆر زلو زەبەلاحە بەجارێک 12 بۆمبای یەک تەن هەڵا دەگرێو دەهاوێ. دوشەست تیری (سێ) 30ملم و چەند ساروخوش ساروخیش هەڵدەگرێ. فرۆکەی سوخۆش، فرۆکەیەکی شەرکەرە بۆ ئامانجی زەمینیو دژی پیادەو پشتیوانی فرۆکەی زل بەکاردێت.

باشور | تایبەت

داهاتێ راستەقینە کوردستانێ نەچوویە

ل گور ئـەوان ڤەکولینێن کومـەکا پـسپورێن بـودجـەی ئەندامداین دەرکەفتیە کە داهاتێ فەرمیێ یێ ناڤخویا کوردستانێ ب هیچ جۆرەکی نەئێخستیە ناڤا بودجا گشتی یا هەرێما کوردستانێ، کو ئەڤێن خوارێ وەک نموونە ژبۆ پشتراستکردنا وێ چەندێ بەحس کرینە:

نەفت

ب چەندێن شێوان داهاتێ نەفتا هەرێما کوردستانێ ب دەستڤەهاتیە ،لێ تا نها ئەڤ داهاتە نەچوویە دخەزینا گشتی وژبـو بـەرژەوەنـدیـا گشتی ب کارنەهاتیە، گرگترین ئەو رێک ژی ئەڤەنە :

ئێکەم : بەزرییـنـا نەفتا خـاڤ، ل گـور نڤیسارەکێ کو وەزارەتا سامانێن سروشتی یێن حکومەتا هەرێما کوردستانێ ژبۆ داخازکرنا پـارێ پترودولار رەوانــەی حکومەتا ناڤەندی کرینە دەردئێخیت کو هەرێما کوردستانێ رۆژانە (187) هزار بەرمیلێن نەفتێ دەرئینایینە.

نڤیسارێ ئاماژە ب وێ یەکێ دایە ، ژ وان 187 هزرا بەرمیلان رۆژانـە 95 هزار بەرمیل درێیا بوریان هناریە دەرڤـەی وەلاتی و53 هـزار بەرمیل ژی هاتینە دان ب پالاوگەهێن ناڤخویی یێن بـازیـان وکـەلـەک وتـاوکێ ، لێ کوژمێ 39 هزار بەرمیلێن دیتر ژارەنڤیسێ وان دیارنیە، ئەگەر بهایێ هەر بەرمیلەکێ ب 106 دولاران هاتبیتە هژمارکرن ئەڤە (ئێک ملیار و500ملیون دولار)

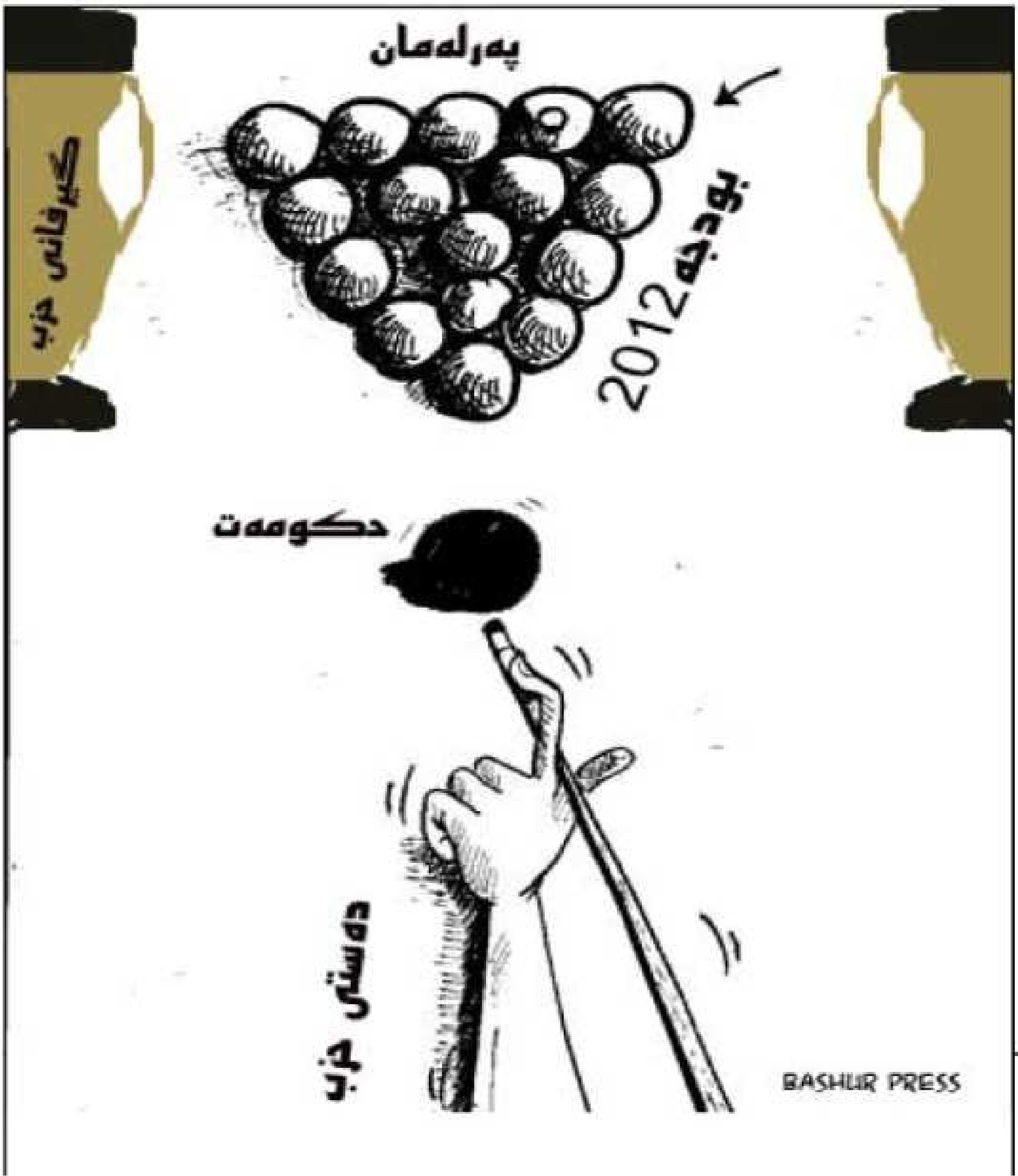

ـەیێ هەرێما
دناڤا بودجێدا

دکەت، ئەڤە ژبلی داهاتێ وان 53 هزرا بەرمیلێن نەفتێ کو داینە پالاوگەهێن ناڤخۆیی.

دوویێ :ل گور گوتنا دکتور ئاشتی هەورامی وەزیرێ سامانێن سرۆشتی تا مەها 10 یا سالا 2009 کوژمێ (5ملیار دولار) شریناهیێن گرێبەستێن نەفتێ وەرگرتینە، ئەگەر ل گور خەملاندنێ بیت وپشت ب زێدەکرنا ژمارا گرێبەستێن نەفتێ بهێتە گرێدان کو تا نها گەیشتینە (48 گرێبەستان) ئەڤە پارێ کو وەک بەخشین هاتی ودهێت دێ بیتە (7 ملیار و500 ملیون دولار) ،ئەڤە ژبلی کو ئەو پارێ رابوری ل بانکاندا هەاتیە هەلگرتن وقازانج چوویە سەرێ.

سێهەم :ل گور برگا 30 ل ماددا ئێکێ یا سایا ژمارە 22 یا یاسایا نەفت وغازان ل سالا 2007 یا هەرێما کوردستانێ داهاتێ نەفتا هەرێما کوردستانێ کو ل پرۆسێن نەفتا دەستدکەڤن ژوان فرۆتنا نەفتێ وگازو ومولکان ، پاداشتێ ئیمزاکرنێ ویەرهەمئانین ژوان گرێبەستێن نەفتێ کو دناڤبەرا کومپانیایێن بیانی وناڤخۆییدا هاتینە گرێدان دڤێت ل سندوقا کوردستانێ بۆ داهاتێن نەفتێ بهێنە هەلگرتن کو ل ماددا هەمان یاسادا هاتی ،لێ ئەڤ سندوقە تا نها نیە وداهات ژی دیارنینە، واتە داهاتێ فرۆتنا نەفت وگازو ومولکان، پاداشتێ ئیمزاکرنێ ویەرهەمئانینا وان گرێبەستێن نەفتێ کو دناڤبەرا هەرێمێ وکومپانیایێن بیانی وناڤخۆییدا هاتینە گرێدان.

چوارەم :دبرگا 10 یا ماددا 37 یا هەمان یاسادا بەحس ل پێدانا کوژمەکێ پارەی دکەت 1ئالیێ کومپانیان بحکومەتا هەرێمێ ژبۆ پاراستنا ژینگەهێ هەرێمێ،لێ ئەو پارەژی دیارنینە.

پێنجەم : برگا ئێکا ماددا 40 یاسا نەفت وغازێ بەحس ل دانا باجان دکەت ژئالیێ کومپانیانڤە وەک باجێن دەرامەت ورسوماتێن کومرگان وباجا زەڤیێ وباجا قازانجێن ژنیشکەکیڤە وهەر باجەکا هەڤشێوازێ ڤان باجان بیت، ئەو پارەژی دداهاتێدا نەهاتیە بەحس کرن.

شەشەم :ل گور گوتنا وەزیرێ سامانێن سرۆشتی، وەزارەتا وان شیاشینە دەمێ گرێبەستێن نەفتێدا پشکا کومپانیایێن کوردستانێ بۆ دیتنەڤا نەفتێ ویەهەمئانینێ (KEPCO) ب رێژا (20%) هەتا (25%) بچەسپینیت ،ب ڤێ یەکێ ژی بشکەک ژقازانجێ وان کومپانیایێن گەهشتینە بەرهەئانینێ دێ بۆ هەرێما کوردستانێ بیت ،ئەڤەژی دیارنینە.

حەفتەم:سێ پالاوگەهێن فەرمی ل هەرێمێ هەنە (زاخۆ – بازیان –خەبات) کو رۆژانە شیانێنە بەرهەمئینانا (65) هزار بەرمیلێن نەفتێ هەنە، ئەڤە ژبلی (100) پالاوگەهێن رێکپێنەدایی، لێ داهاتێ هەرێمێ ل (نەفتا رەش وگازوایل وئاڤانەفتێ ونەفتا سپی وبەنزینێ)دیارنینە، ژبلی (250) ملیون دولارێ نەفتا رەش کو ژبۆ پرۆژێ پێشئێخستنا پارێزگەهان تەرخانکریە.

هەشتەم:سەرجەمێ داهاتێ ئەوان بەرهەمێن ل سەری ئاماژەپێکری دگەهیتە (14ملیار دولاران) ،ل (2012/6/4) حکومەتێ لیستەک ژبۆی پەرلەمانی هنارتیە وتێدا دبێژیت داهاتێ نەفتێ (ئێک تریلیون و75ملیارو433ملیون دینارە) ئەڤەژی داهاتێ رێڤەبەرایەتیێن دابەشکرنا نەفتێ ل هەولێرودهۆک وسلێمانیێ ورێڤەبەرایەتیا پالاوتن ویەرهەمئانینا نەفتا سلێمانیێ ورێڤەبەرایەتیا نەفتا کۆیەیە،ئەوا جهێ سەرنجێ یە ئەوا ئەڤ داهاتە ئێکسەر کریەڤ خەرجیێن بکاربرنێ بۆ وان رێڤەبەرایەتیان، ئەڤەژی درۆست نیە چونکی دڤێت خەرجیێن وان رێڤەبەرایەتیان ل سەر خەرجیا وەزارەتا سامانێن سرۆشتی بیت کو خەرجیێن بکاربرنێ بێن وێ وەزارەتێ دگەهیتە (514ملیار و208 ملیۆن) دینار،کەواتە ژبلی بودجا بکاربرنێ بۆ وێ وەزارەتا کوژمێ (ئێک تریلیون و75ملیار) دینارێن دیتر بۆ تەرخانکرینە .

داهاتێن خالێن سنوری

ب وەرگرتنا قەبارێ لێکگوهارتنا بازرگانی دناڤبەرا هەرێما کوردستانێ دگەل دەرڤەدا نزیکەی (30 ملیار دولارە، بڤی شێوەی :دگەل تورکیا (12ملیار) ودگەل ئیرانێ (7ملیار) ودگەل ئیمارات نزیک دبیتەڤە ل (6ملیار)دولاران ل گورگوتنا نوینەرێ حکومەتا هەرێمێ ل ئیمارات.

ب لێدەرکرنا وان کەل ویەلێن کو باجێن کومرکێ ل سەرن ،ئەگەر وادابنێن قەبارێ لێکگوهارتنا بارزرگانی (20) ملیار دولارە،ئەڤە نزیکەی (5%) ئەڤ داهاتە دچیتە خەزینا حکومەتێ وئەوی دەمی داهاتێ خالێن سنوری ئێک ملیار دولار دبیت،ئەڤە ژبلی گوتنا رێڤەبەرێ بەرێ یێ ئاسایشا کومرگا ئیبراهیم خەلیل کو راگەهاندبوو داهاتێ ئێک رۆژا کومرگا ئیبراهیم خەلیل ئێک ملیون دولارە وناچیتە دخەزینا حکومەتێدا، ژبلی داهاتێ خالێن سنوری یێن حاجی ئومەران وباشماخ ویەروێزخان وخالێن دیتر... دڤی هەمی داهتیدا حکومەتێ چەند ئێخستیە دبودجێدا :

داهاتێ خالێن سنوری ل شالا 2009 کوژمێ (56 ملیار

و811 مليون)ديناردانايه،واته سەرجێ داهاتێ هەمی خالێن سنوری دمەهەکێدا کێمترە ژ چوار مليون دولاران، بەرپرسێ کورمرگا ئیبراهیم خەلیل ژی دبێژیت ئێک رۆژا داهاتێ کومرکا وان پترە ژ ئێک مليون دولاران، ئەڤێ دیتر کانێیە؟؟

کرێیا بازارو دوکان وکافتریا وحانوتان:

بۆ کرێیا بازارو دوکان ونیشانگەهان ل سالا (2009) بتنێ (312 مليون و427هزار)دینار هاتیە دناڤا خەزینا حکومەتێدا ،لێ ئەوا جهێ سەرنجێ یە ل سالا 2011دا ئەڤ کرێیە ل جهێ زێدەبین ک] متربووینە،سەرجەمێ داهاتێ وان ل شەش مەهێن ئێکێدا (132مليون و383هزار) دینارە،واتە کرێیا مەهانە یا سەرجەم دوکان وبازار ونیشانگەهێن حکومەتێ کو ب کرێ دایەڤە بۆ سالا 2009 کۆژمێ وێ (26 مليون) دینارە،لێ بۆ سالا 2011 دابەزی یە بۆ (22 مليون) دیناران.

ئەگەر ژمارا وان حانوت وکافتریا وخارنگەهێن حکومەتێ وەربگرین کو ل قوتابخانە ونەخوشخانان وکولیژ وڕێڤەبەرایەتیان وتەڤایا سازیێن جوداێن حکومەتێ وەربگرین ئەڤە دێ کەت چەندان مليار دینار، لێ دژمێریاریا تەڤایا خارنگەه وکافتریا وحانوتێن سالا 2009دا (267 مليون) دینار هاتیە دانان، ددەمەکیدا ئەگەر حکومەت بتنێ حانوتێن هزار قوتابخانان بکرێ بدەت وبۆ هەر حانوتەکێ بتنێ ئێک مليون دینار ڤەزڤریتەڤ خەزینێ ئەڤە دێ کەت ئێک مليار دینار،کەواتە ل ڤێرەژی 733 مليون دینار دیارنینە،ژبلی هەمی کرێێن دیتر.

داهاتێ ئۆتۆمبیلان :

دوو جۆر داهات ل ئۆتۆمبیلان بدەستڤەدهێت ل دەمێ سێ سالاندا،کو ئێک باجێن گومرکانە ویا دووێ ژی ژمارا تابلویانە،ل سالا 2009دا (110) هزار ئۆتۆمبیل هاتینە کوردستانێ دقوناغا ئێکێدا باجێ گومرکێ لێ هاتیە وەرگرتن وقوناغا دووێ ژی ژمارا تابلوێ یە گو پارێ ل هەر ئۆتۆمبیلەکێ دهێتە وەرگرتن دناڤبەرا (ئێک مليون) هەتا (2 مليون و750 هزار) دینارانە،بڤێ چەندێ پارێ وان ئۆتۆمبیلێن سالا 2009 هاتینە هەرێمێ دکەتە (290)مليار دینار.

لێ ئەوا وەکو داهات هاتیە خەزینا حکومەتێ ل سالا 2009 بهەمی داهاتانڤە بێن هاتن وچوونێ (سفر)دیناربوویە، ئەڤەژی چ لوژیک وعەقلەک قەبولناکەت.

ل سالا 2010 دا (159 هزار و815)ئۆتۆمبیل هاتینە هەرێما کوردستانێ وپارێ باجا گومرگ وپێدانا ژمارا تابلویا وان دکەتە (420مليار و446 مليون)دینار، ئەوا هاتیە دناڤا بودجێدا بتنێ 38مليارو751مليون)دینارە.

دسالا 2011دا (140هزار و669)ئۆتۆمبیل هاتینە کوردستانێ ،داهاتێ وان ژی دگەهیتە (378مليار)دیناران.

ئەگەر سێ سالێن رابوری وەربگرین ئەو پارێ هاتیە وەرگرتن بۆ وان ئۆتۆمبیلان دگەهیتە (ئێک تریلیون و88مليار و906مليون)دینار، لێ ئەوا هاتیە دناڤا بودجێدا ل وان سێ سالاندا بتنێ (80)مليون دولار بویە،واتە (826مليون دولار) پرسيار ل سەرە،

هەرچەندە ئەو پارێ ب سەدەما پێدان ونویکرنەڤا ژمارێن ئۆتۆمبیلێن هاتینە وەرگرتن نێزیکەی (508)مليوندولار بویە،ل گور یاسایێ رێژا (50%) بۆ وەزارەتاناڤخۆ دێ هێتە مەزاختن بۆ گەشەپێدانا رێک وپران ،لێ ئەرێ ئەڤ پارەیە هاتیە ب کائینان بۆ وان مەرەمان؟ ئەگەر هاتیە ب کارئینان کانینە ئەو پرۆژە؟چونکی ئەڤ کوژمێ زۆر دڤێت کارتێکرنەکا بەرچاڤ ل وی بیاڤیدا بکەت.

داهاتێ کەهرەب ونەخوشخانان

حکومەتا هەرێما کوردستانێ داهاتێ کەهرەب ب (182 مليار) دینار وساخلەمی ژی ب (10 مليار)دیناران خەملاندی یە ،ل گور یاسایا بودجێ ئەو کوژمێ پارەی بۆ پرۆژێن وان وەزارەتان هاتینە خەرجکرنەڤە ، ئەرێ کیش پرۆژەنە ئەو؟سەربارێ ڤێ چەندێ ژی بودجا بکاربرنێ ژی هاتیە دانان بۆ هەردوو وەزارەتان هاتیە دانان،وەزارەتا کەهرەبێ (698مليار و156مليون) دینار بۆ دانایە ،بۆ وەزارەتا ساخلەمیێ ژی کوژمێ (534 مليار و819مليون)دینار دانایە .

داهاتێ فرۆکخانان:

ل گور لیستا حکومەتا هەرێمێ کو بۆ پەرلەمانێ هنارتیە، داهاتێ فرۆکخانان (37مليار و79مليون دینارن) وخەرجیێن وان ژی (66مليار و235مليون دینارن) واتە ژبلی داهاتێ وان یخوە (29مليار و156مليون)دینارێن دیترژی کورتئینان هەبوویە کو ل بەخشینێ هاتیە پرکرن کو نابیت ئەڤ کورتئینانە وەک بەخشین بیت:

ئەڤە خارێ ژی داهات وخەرجیێن فرۆکخانێن هەرێمێ یە

هەولێر : داهات (43600)، خەرجی (376)

سلێمانی: داهات (22635)، خەرجی (15703)

سەرجەمێ گشتی : داهات (37079)، خەرجی (66235)

بەرەڤ کیڤە ؟

خواندنەک بو جڤاکا کوردی

ئەڤراز کورکی

ژیان گەلەک ئالوزترە ژئەوا بەر چاڤ، دگەلەک بیاڤان دا مروڤ هەولددت بوچارەسەر کرنا ئاریشەیان رێکا دروست ولوژیکی وهەر وەسا وژدانی بگرت، لێ دیسان ئەنجامێن بەروڤاژی بدەست دئێن. باوەری ب باوەر پێکرنا بەری بویەران و باوەری ب هێزا هزرکرنێ تنێ نکارت مروڤی رزگار بکت. و باوەری د همبێزا سیاسەتا روژەڤێ و دویر ژ پیڤانێن وژدانی ژی ئە گەر سەرکەفتنێن تیڤلکی بدەست خوڤە بینت نەشێت ئەو حەزا جوان وهەستێ ئارامێ لبن سیبەرا وژدانا دادپەروەرانە دا ب پیڤەرێن باوەر پێکرییێن مروڤی دابین بکت و کێشە مەزنتر دبت و ئەڤ پسیارە دئێن.

ئەرێ چ فورمولەکا دروست و تاقی کری بوسەرکەفتنا د ژیانێ دا کو ژ پێکهاتیێن باوەری و د هەمان دەم دا دویرنەبت ژ راستیا جڤاکا دناڤدا دژیت هەیە؟

ئایا مروڤ دشێت ژبەر پابەند بون ب یاسایێن وژدانی وپەیگیری کرن ب رێنماییێن سەرکەفتیان ، دناڤ گەلێ هاوی دا بژیت ل دەمەکی دا کو ئەوجڤاک بەرەڤ ئاراستەیەکا دویر ژبوچونێن مروڤی و ب پیڤەرێن تایبەت بخوە ڤە دچت؟

ڤەقەتیان وژێک دویر کەتنا مروڤان تنێ لڤی دەمی دروست دبت کو تاکەک ب بیر و باوەرێن خوە ب ئایدولوژیا دروست وب پیڤانێن جیهانی دا د ناڤ کومەلگەهەکا هاوی دور ژ سالوخەتێن ساخلەم دا بژیت. ئەڤ دەمەیە کو تێک نەگەهشتن د ناڤبەرا دوو بوچوونان دروست دبت، ژ بەر کو هزرێن جودا وتەرزێن ژێک جودا و رێڤەبرنا کومەلگەها بچوک وەک خێزان وهەروەسا کومەلگەها مەزنتر وەک وەلات گەلەک ئاساییە ویاهاتی تاقی کرن کو سەرکەفتنێ ژی بدەست خوڤەدئینت لێ گەلەک ب مەترسیە دەمێ ئەڤ جودا هزرکرنە و تەرزێن ژیانێ د بنیاتێ پیڤەراندا جوداهی هەبن.

لسەر وێ کومەلگەها سڤیل مەترسیە دەمێ پرانیا خەلکێ هاوی، ئەزان و پێکهاتیێن هەیکەلا دروستا هەڤوەلاتی بون تیڤلێ مروڤانتیێ بت و ناڤەروک وهێڤێنێ وێ تنێ ئەو ئالاڤێن مەشینی و سەرڤەسەرڤەیی بن. ژیان د وێ کومەلگەها کو فەلسەفەیا وێ د چار چوڤێ ماتریالیزم و چەنداتیێ دا بت وچەوانی و ژیەرچیاتی وجاران ژی ل دویڤ پێویستان نەک هەر نەهێت بەر چاڤ بەلکو چەوت و شاشی بت دیسان مەترسی دارترە . و ئەڤە خالا جەوهەری و هەستیارا ناکوکیا زانینا ژیانێ د گەل راستیا ژیانێ یە.

بەری چەند هزار سالان دەما کومەلگەهێن مەزن بناڤێ بازێر چێبون، بنیاتێ کومەلگەها شارستانی ل سەر یاساێێن پێکڤە ژیانێ دروستبون، ئەڤ یاسایە ل سەر بنەماییێن هەڤدوو قەبول کرن ومافێ مروڤان و یەکسانی و دچار چوڤێ تەوافق و راوێژکرن هاتیە ئاڤاکرن ومروڤان هەر دەم هەولا دای بو خوشکرنا بارێ ژیانێ لکومەلگەها کودناڤدا دژیت پێکولا بکەت و لدویڤ ئەو باوەرییێن وێ کومەلگەهێ جڤاکەکا سڤیل دروست بکەت و هەر دەم دا کو بشێت پتر خزمەتا کومەلگەها خوە بکەت هزر ددا هێنان و خوەپێش ئێخستنێ کریە وئەو وەک یاسایەک یاکەتی د ناڤ مێشکێ مروڤێ سڤیل دا و وەک دەستورەک کومەمی جڤاک ل دویڤ نەریت و یاسایێن تایبەت وجاران ژی گشتیێن جیهانی کار دکن و هەر مروڤەکێ د جڤاکەکێ دا بژیت وپێکولا بو ژناڤبرنا کەلتورێ وێ کومەلگەهێ بکەت ئەڤجا ئەو کەلتور چەند ژ لایێ کومەلگەهەکا دیتر دروست یان شاش بت گرنگ نینە وئەو جڤاک ئەوی کاری ب لادان ژ بنەماییێن پێک هاتیێن جڤاکا وان بزانت ب خەلەت و سەر پێچی دزانت وسزاییێن خوە هەنە.

لێ دەما زورینەیا کومەلگەهەکێ بەرەڤ ئاراستەیەکا شاش ودویر ژ بنەماییێن ئەخلاقێ جڤاکا ماک دا بچیت نەک هەر مەترسیە بەلکو خوەکوشتن وژناڤبرنا کەلتورێ سروشتیێ مروڤانتیێ یە . وژهەمیا مەترسیی دار تر دەمەکە کو تاکەک دناڤ ئەڤ جورە کومەلگەهێ دا بژیت وهەست ب ڤێ سەر دا چوونا نەسروشتی بکەت ، دێ توشی چ جورە سزاییێن نامروڤانتیێ بت و چ جورە نەهامەت و ژ خوە ڤەقەتیان ب حوکمێ ئەوەک هەڤ هزرکرنێ دێ لسەر ئێن سەپاندن ؟ ئایا ئەو د ناڤ ڤێ کومەلگەها براستی سەر داچوویی لێ بدیتنا گشتی ئەوکەس ڤەقەتیای و نە رێک و پێک دا دێ شێت ب ئارامی و دویر ژ دلروەکی بژیت .؟ ئایا ئەوکەسێ هەست ب ناکوکیێن دناڤبەرا راستیا بێ هزرکرنا جڤاکا شاشا ئەوتێدا دژیت وبنیاتێن مروڤانتیێ کرنەک هەر ژجڤاکا وی دویرکەفتینە بەلکو وەک پێکەنین دهێن بەر چاڤ بژیت؟ بەرسڤ تنێ ئەڤیە نە و هەر ئەڤ تشتەبوینە هەر دەم د دیروکا مروڤاندا بوینە ئەگەرێ سەر هلدانێن هزری وهێدێ هێدی ئەوچەوتیا ب سەدان یان ب هزاران جاران دووبارە بوی بێت ژ ناڤبرن .

نها کوردستان د گێلەشوکا هندابون دناڤبەرا دوو بیروبوچونێن ژێک جودا، کومەلگەها گوندی و ب بیروباوەرێن ئاینی و پیڤەرێن کو ژلایێ هوز و بنەمالەتیێ دا هاتین دانان و رویەروبون دگەل هێزا جیهانگیریا تەکنولوژیا و بیروباوەرێن جیهانی و مەزنتر ژ بازنەیا بچوکا ئەوتێدا دژین دەربازدبت وپتریا دەما ئەڤ ژێک جودا بونە وژبەر نەبونا چ هەڤسەنگیا د ناڤبەرا ڤان دوهزرێن دویر ژ ئێک زور جاران دبیت ئەگەرێ پەیدا بونا گرفتێن دەرونی و جڤاکی ل کومەلگەها کوردستانێ دا .

پسیارا داویێ ئەرێ ئارستەیا جڤاکا کوردی ل باشورێ کوردستانێ بەر ڤە کیڤەدچت ؟.. وگەلو دەمێ هزرکرن وپێداچونێ نەهاتیە؟

هەڵگورد سەمەد، بەرێوەبەری وێبڕادیۆی کوردی-فەڕەنسی:

هاوکاری هەموو ئەو کەسانەمان قبووڵ نەکرد کە دەیانویست ئیمەش ببینە بەشێک لە راگەیاندنی سێبەر یاخود حیزبی

دیداری باشور

باشور: ئەرکی میدیای حزبی و ئازاد بەچی جیاوازە ؟

هەڵگورد سەمەد: پێش ئەوەی وەڵامی ئەم پرسیارە بدەمەوە، دەمەوێ ئەوە بڵێم کە من پێموانییە شتێک هەبێت بەناوی "میدیای حیزبی". بە بۆچوونی من هەموو میدیایەک دەبێ لە هەموو رووەکانەوە ئازاد و سەربەخۆ بێت.

دەکرێ ئەوانەی حیزبەکان یاخود حکوومەت ناویان بنرێت "بڵاوکراوە، بەلاڤۆک یان راگەیاندن". دیارە کە لەلای من چەمکی "راگەیاندن" هەرگیز بە مانای میدیا نایەت.

بڵاوکراوە یان راگەیاندنەکانی حیزب نەک لە ئەرکدا، بەڵکو لە ناوەڕۆک و رووخساریشدا تەواو جیاوازن لە میدیای سەربەخۆ. ئەگەر باس لە ئەزموونی باشووری کوردستان بکەین، دەبینین کە بڵاوکراوەکانی حیزبەکان بەتەواوی پابەندن بە سیاسەت و ئایدیاکانی حیزبەکانیان و کەمتر کاری میدیای پرۆفێشناڵ دەکەن. هەر میدیایەک کە پابەند"مقید" بوو ناتوانێ سەربەخۆ بێت. بۆیە ئەرکی میدیای حیزبی ئەوەیە کە برەو بە ئایدۆلۆژیای حیزبەکەی بدات و زۆرجار پروپاگەندە بڵاو بکاتەوە بۆئەوەی دەنگدەر و ئەندامی زیاتر بەلای حیزبەکەیدا رابکێشێت. لەبەرامبەردا میدیای ئەهلی یان ئازاد کە پابەند نییە بە هیچ حیزب و دەسەڵاتێکەوە دەبێ زیاتر خەمی ئەوەی بێت کە بە پرۆفێشناڵی کارەکانی بکات. هەر لە رووی داڕشتنی هەواڵ و ریپۆرتاژ و دیمانە و بابەتەکانەوە تا دەگاتە دیزاین و سیاسەتی میدیاکە دەبێ بەتەواوی بێلایەن

بن و وەکو یەک پانتایی بدات بە هەموو ئەو کەس و چین و توێژ و تەنانەت ئەو حیزبانەش کە لە کۆمەڵگەدا بوونیان هەیە، بەبێ لایەنگیری هیچ لایەنێک و هیچ کەسێک یاخود شکاندنی هیچ لایەنێک و کەسێک.

ئەرکێکی دیکەی میدیای ئازاد و سەربەخۆ ئەوەیە کە زیاتر کار لەسەر رەخنە دەکات بەشێوەیەکی بابەتیانە، بەڵام بڵاوکراوە حیزبییەکان زیاتر کار لەسەر برەو"رواج"دان دەکەن بۆ حیزبەکانیان و کاریان ستایش کردنی حیزب و سەرۆک و دارودەسەکەیەتی.

لە کوردستان گەلێک جاران بڵاوکراوەی حیزبییەکان لەکاتی شەڕ و گرژ بوونی پەیوەندییەکانی نێوان لایەنەکان ئەرکێکی دیکەیان هەبووە ئەویش بڵاوکردنەوەی بابەتی پڕ لە شکاندن و رووشاندنی بەرامبەر بووە و سڵیان نەکردۆتەوە تەنانەت لە بڵاوکردنەوەی ئەو بابەتانەی تژین لە"تەشهیر و جنێو"، بەڵام میدیای ئازاد هەرگیز نابێ بکەوێتە هەڵەی وەهاوە.

بە بۆچوونی من تاکە ئەرکی میدیا ئەوەیە کە راستییەکان بڵاو بکاتەوە بەبێ لایەنانە. تاکە شتێک کە دەبێ میدیا رەچاوی بکات مەسەلەی ئاسایشی نەتەوەییە، بەڵام ئەوەش لەکاتێکدا دەبێت کە چەمکی"ئاسایشی نەتەوەیی" پێناسە کرابێت و روون بێت. لە کوردستاندا ئەم چەمکەش وەکو هەموو شتەکانی دیکە حیزبەکان پێناسەی دەکەن و میدیای پێ دەدەنە دادگە، وەک ئەوەی ئەمساڵ بینیمان کە هاوڵاتی و لڤین بەم تۆمەتە دادگایی کران!

باشور: پێت وانیە ئەو میدیایە حزبی هی قوناغێکی دیاریکراو بوون وماوەیان بەسەر چووە و مود مودی راگەیاندنی ئازاد وئەهلی یە؟

هەڵگورد سەمەد:ئەمن ناڵێم مۆد یاخود باوی راگەیاندنی ئازادە. چونکە ئەگەر سەیری مێژووی رۆژنامەوانی بکەین لە سەرەتای سەرهەڵدانییەوە لە سەدەی حەڤدەوە، راگەیاندنێکی ئازاد بووە. مێژووی رۆژنامەگەری کوردیش هەر وایە رۆژنامەی (کوردستان) کە لە کۆتایی سەدەی نۆزدە لە قاهیرە دەرچوو، سەربەخۆ و ئازاد بوو. دواتریش لە سەرەتای سەدەی بیستەوە هەتا ناوەڕاستی ئەو سەدەیە و هاتنی حیزبە کوردییەکان میدیاکان هەر سەربەخۆ بوون و لەلایەن کەسایەتییە رۆشنبیرەکانەوە بەڕێوەدەبران. بەڵام دەبینین ئەمە دەچێتە چوارچێوەیەکی حیزبی بەتایبەتیش لەدوای دامەزراندنی کۆماری کوردستان لە مەهاباد و بەرەبەرە بەلای بڵاوکراوەدا دەڕۆن و کەمتر ئەرکە میدیاییەکە دەبینن.

قۆناغی دوای راپەڕینیش لە کوردستان هەتا ساڵی 2000 رەنگدانەوەی قۆناغی راگەیاندن شاخ بوو کە راگەیداندنێکی تەواو حیزبی بوو. بەڵام بە دەرچوونی (هاوڵاتی) میدیای ئەهلی بوژایەوە نەک بڵێین دەستی پێ کرد. ئەوەندەی من ئاگەدار بم پێش هاوڵاتیش لەلایەن چەند رۆشنبیرێکی چەپەوە لە هەولێر لە ساڵی 1994ەوە کە رۆژنامەی (ئەمرۆ)یان دەردەکرد هەوڵی لەمشێوەیە هەبوو، بەڵام بەهۆی فشارە سیاسییەکانەوە لەلایەن حیزبەکانەوە کە دەخرایە سەریان نەیانتوانی بەردەوام بن.

هەموو حیزبێک مافی ئەوەی هەیە کە بڵاوکراوەی هەبێت، بەڵام ئەوان ناتوانن میدیا بن. ئەوەی میدیایە سەربەخۆ و ئازادە.

دیارە کە من بەمشێوەیە باس لە بڵاوکراوە یا راگەیاندنی حیزبەکان دەکەم مەبەستم ئەوە نییە کە هەموو ئەو شتانەی ئەوان بڵاوی دەکەنەوە هەڵەیە، یان لەبەرامبەردا هەموو ئەوانەی میدیای ئازاد یا ئەهلییەکان بڵاوی دەکەنەوە دروستە، بەڵام من لێرەدا باسی لایەنی پیشەیی بوونەکە دەکەم. پێم وایە میدیای پیشەیی نابێ پابەند یان ئۆرگانی هیچ حیزبێک بێت.

باشور: میدیای ئۆپۆزسیون دەکەوێتە ج پولێنێکی میدیایی یەوە..؟ و دەکرێ ببێتە چەترێک بو دروستکرنی رای گشتی ؟

هەڵگورد سەمەد:بە بۆچوونی من راگەیاندنی ئۆپۆزسیۆنیش راگەیاندنێکی پابەندە و نەیتوانیوە و ناتوانێ بەتەواوی ئازاد بێت. ئەوان زیاتر کاریان لەسەر رەخنە کردووە و هەوڵیان داوە کە وەکو میدیای ئازاد کار بکەن، بەڵام ئاسان نییە بۆ ئەوانیش کە بەتەواوی ئازاد بن. ئەوانیش لە چوارچێوەی سیاسەتێکی دیاریکراودا کار دەکەن و دەچنەوە چوارچێوە حیزبییەکە. مەبەستم ئەوە نییە کە راگەیاندنی ئۆپۆزسیۆن لە شێوە و فۆرمدا یاخود لە ناوەڕۆکدا وەکو راگەیاندنی حیزبە دەسەڵاتدارەکانە. بێگومان لە کوردستان ئەوەی تێبینی دەکرێت جیاوازییەکی بەرچاو هەیە لەنێوان ئەم دووانەدا. بە بۆچوونی من لە رووی پیشەییەوە راگەیاندنی ئۆپۆزسیۆن گەلێک باشترە لە راگەیاندنی حیزبە دەسەڵاتدارەکان، یاخود ئەوانەی لە دەسەڵاتدا بەشدارن.

راگەیاندنی لایەنە ئۆپۆزسیۆنەکان تاڕادەیەک هەوڵیان داوە رای گشتی دروست بکەن، بەڵام بە دیتینی من ئەوانیش ناتوانن رای گشتی دروست بکەن. ئەوەی ئەمە دەکات میدیا سەربەخۆکانن.

باشور: ئەو دەزگایەی ئێوە داتان مەزراندوە کەمێک باسی بکە وەرەمتان پێ چییە (رادیوی کوردی وفرەنسی) ؟

هەڵگورد سەمەد:لە سەرەتای ساڵی رابردوو من پرۆژەیەکم هەبوو بۆئەوەی بەشی کوردی لە رادیۆی نێونەتەوەیی فەرەنسا (RFI) بکەیەنەوە

سەرەتا پرۆژەکەم نووسی و بەیارمەتی برادەران لە رێکخراوی پەیامنێرانی بێسنووری جیهانی لە پاریس پرۆژەکامان وەرگێرا بۆ زمانی فەرەنسی و پێشکەشمان کردن، بەڵام دوای ماوەیەک پێیان راگەیاندین کە لەبەر کەمی بودجە نیازی ئەوەیان نییە کە هیچ زمانێکی دیکە زیاد بکەن بۆ رادیۆکە. دیارە رادیۆی نێونەتەوەیی فەرەنسا رادیۆیەکی دەوڵەتییە لە شێوەی بی بی سی بەریتانی و رۆژانە بە 13 زمان بەرنامەکانی پەخش دەکات. بۆ ئێمەی کورد زۆر گرینگە ئەگەر بەشی کوردی لەم رادیۆیە بکرێتەوە، بەڵام بەداخەوە هەوڵە تاکەکەسییەکان بەبێ پشتیوانییەکی بەرفراوان سەر ناگرێت. لەم پرۆژەیەشدا هەر خۆم بووم و تەنیا رێکخراوی پەیامنێرانی بێسنوور پشتگیری مەعنەوییان کردم.

دوای ئەوە هەر بە هاوکاری رێکخراوی پەیامنێرانی بێسنوور پرۆژەیەکم ئامادە کرد بۆئەوەی دەزگایەکی راگەیاندنی کوردی-فەرەنسی دابمەزرێنین. ئەوان بە گەرمی بەدەم داواکەمانەوە هاتن. دواتر بیرۆکەکە وای لیهات کە لە سەرەتادا وێبڕادیۆیەک دابمەزرێنین ئەوەبوو لە سەرەتای ئەمساڵدا وێبرادیۆی کوردی-فەرەنسی RFKمان دامەزراند (www.radio-rfk.com)

هەر ئەو رێکخراوە هاوکارییان کردین لە مەسەلەی دیزاین و کرینی هەندێک ئامێر، هەروەها (سەنتەری دەوحە بۆ ئازادی میدیایی) هاوکارییان کردین لە کرینی هەندێک ئامێر.

بەڵام بەداخەوە بەهۆی کەمی هاوکارییەکان نەمانتوانی وەکو پێویست کاری لەسەر بکەین.دیارە کە هەر میدیایەکیش بۆ بەردەوام بوون پێویستی بە داهات هەیە. ئێمەش لەبەرئەوەی ویستمان بە سەربەخۆیی بمینینەوە بۆیە هاوکاری هەموو ئەو کەسانەمان قبووڵ نەکرد کە دەیانویست ئێمەش ببینە بەشێک لە ڕاگەیاندنی سێبەر یاخود حیزبی.

هیوادارین کە لەمەودوا بتوانین چالاکانەتر کار بکەین و زیاتر پەرە بە دەزگاکە بدەین.

ئەم ویبراديۆیە بە هەردوو زمانی کوردی و فەرەنسی بەرنامەکانی پەخش دەکات. گرینگی بە هەموو بوارەکان دەدات لە ڕووی کولتووری، ڕامیاری، ئەدەبی، هونەری...هتد.

باشور: ڕۆژنامەنوسی ئازاد و سیخوری ئەمنی چ هاوکێشەیەک لە نێوانیان هەیە؟

هەڵگورد سەمەد:کاری ڕۆژنامەنووسی و سیخوڕی دوو کاری جودان و دوو ئەرک و دوو مەبەستی زۆر جیاوازیان هەیە، بەڵام دەتوانین بڵێین هەردووکیان لە دووڕیانی کۆکردنەوە و بەدەستهێنانی زانیاریدا لەیەکتر نزیک دەبنەوە. ڕەنگە گەلێک جاردا بە هەمان شێواز و تەکنیک کار بکەن بۆ کۆکردنەوەی زانیاری، بەڵام دوو مەبەستی جیاوازیان هەیە. ڕۆژنامەنووس هەر زانیارییەکی ڕاست و سەلمێنراوی بەدەست بکەوێت بڵاوی دەکاتەوە، بەڵام سیخوڕ بۆ مەبەستێکی دیکە بەکاری دەهێنێت و بڵاوی ناکاتەوە. من لەگەڵ ئەو بۆچوونەدا نیم کە دەڵێ (ڕۆژنامەنووس و سیخوڕ تاڵە موویەک لەیەکتریان جودا دەکاتەوە)بەلای من پیشەی ڕۆژنامەنووسی جوانترین پیشەیە و سیخوڕیش ناشیرینترین پیشەیە. زۆر شت لەیەکتریان جودا دەکاتەوە.

ڕۆژنامەنووس هەر زانیارییەکی ڕاست و سەلمێنراوی بەدەست بکەوێت بڵاوی دەکاتەوە، بەڵام سیخوڕ بۆ مەبەستێکی دیکە بەکاری دەهێنێت و بڵاوی ناکاتەوە

نابێ ئەوەمان لەبیر بچێ کە سیخوڕەکان و دەزگا هەواڵگرییەکان گەلێک جار سود لە پیشەی ڕۆژنامەوانی وەردەگرن بۆ مەبەستی خۆیان، بەڵام ئەوە مانای ئەوە نییە کە ئەو دوو پیشەیە جیاواز نین.

باشور: بوچی سیاسەت و ئایدیا زاڵە بەسەر میدیا کوردستان بە گشتی ؟

هەڵگورد سەمەد:ئەگەر مەبەستتان لە چەمکی"ئایدیا"، ئایدۆلۆژیا بێت، ئەوا بە بۆچوونی من ئاساییە کە میدیایەک ئایدیایەکی دیاریکراو زیاتر تێیدا ڕەنگ بداتەوە، وەک ئەوەی لە میدیاکانی ڕۆژئاوا دەیبینین. بۆ نموونە لە فەرەنسا کە باسی ڕۆژنامەی "لیبێراسیۆن" دەکەین یەکسەر دەڵێین میدیایەکی چەپە. ئەوە بەو مانایە نییە کە پابەندی حیزبی "بەرەی چەپ" یان "سۆسیالیستەکان"ە. بەڵکو بەشێوەیەکی گشتی ئەوانەی تێیدا دەنووسن ڕۆشنبیرە چەپەکانن. بەڵام هەرگیز ئەو میدیایە سڵ ناکاتەوە لەوەی ڕەخنە لە حیزب و کەسایەتییە چەپەکان بگرێت. کە دەڵێین ڕۆژنامەی"لو فیگارۆ" هی ڕاستەکانە، مانای ئەوە نییە کە ڕەخنە لە ڕاستڕەوەکان ناگرێت. بەڵام ئەوەی جێی سەرنجە ئەوان هەرگیز پیشەی ڕۆژنامەنووسی تێکەڵ بە لایەنە ئایدۆلۆژییەکەیان ناکەن. بەو مانایەی کە کارە ڕۆژنامەوانییەکانیان"هەواڵ و ڕاپۆرت و دیمانە"کانیان بەوپەڕی بێلایەنانە ئەنجام دەدەن و بڵاو دەکەنەوە. بەڵام هەندێک جار لە نووسینەکانیان پشتگیری ئایدۆلۆژیایەکی دیاریکراو دەکەن.

بە بۆچوونی من میدیاکانی کوردستان (غەیرە حیزبییەکان) جگە لە ڕۆژنامەی هاوڵاتی، هیچ ئایدۆلۆژیایەک بەسەریاندا زاڵ نییە. ئەگەر لێیان بپرسی خۆشیان نازانن چین. تەنیا ئەوەندەی من تێبینیم کردبێت هاوڵاتی هەندێک بیری چەپی بەسەردا زاڵە، ئەوەش بەو مانایە نا کە لایەنگری هیچ لایەنێک دەکات، بەڵکو بەشێوەیەکی گشتی باسی ئایدۆلۆژیای چەپ دەکەم.

باشور: ئەم پێشێلکاریانەی بەرامبەر ڕۆژنامەنوسان دەیبینی لە هەرێمی کوردستان چ شروڤەیەکت بوهەیە و چەندە کاریگەری لەسەر سومعەی کوردی جێی هێشتوە لە ئاستی نێودەولەتی؟

هەڵگورد سەمەد:گومانی تێدا نییە کە پێشێلکارییەکان بەرامبەر ڕۆژنامەنووسان یەکێکن لە کارە هەرە قێزەونەکانی دەسەڵاتدارانی کورد بە حکومەت و حیزبەوە. هەر پێشێلکارییەک بەرامبەر ڕۆژنامەوان و نووسەر و ڕۆشنبیران دەنگدانەوەی زیاتری دەبێت لە دەرەوە و کاریگەری زۆر نێگەتیڤی دەبێت لەسەر ناوبانگی هەرێمی کوردستان. یەکێک لە پێوەرە گرینگەکانی هەبوونی دیموکراسی لە هەر وڵاتێکدا هەبوونی ئازادی دەربڕین و ڕێزگرتنیەتی لەلایەن خەڵک و دەسەڵاتەوە. بەداخەوە لە کوردستان ئازادی بیروڕا هەم لەلایەن کۆمەڵگە و دامەزراوە کۆمەڵایەتییەکان و هەم لەلایەن دەسەڵات و دامەزراوە دەوڵەتییەکان و حیزبەکانەوە پێشێل دەکرێت

بەداخەوە لەم چەند ساڵەی دوایی دەبینین کە پێشێلکارییەکان لەلایەن حیزبە سیاسییەکان دەسەڵاتەوە بەرامبەر ڕۆژنامەوانان گەیشتۆتە ئەوپەڕی و تەنانەت لە کوشتنیش سڵیان نەکردۆتەوە. لە تیرۆرکردنی سۆران مامە حەمە و سەردەشت عوسماندا پێشێلکارییەکان گەیشتنە لوتکە. دواتریش لە گرتن و هەڕەشە و لێدان و ڕاوەدوونانی ڕۆژنامەوانانی دیکە. ئەوە ئەرکی دەسەڵاتە کە ڕێز لە هەموو بیروڕا جیاوازەکان بگرێت و هەوڵ بدات بە یاسا سنووری ئازادییەکان فراوانتر بکات. ئەوەی لە کوردستان دەیبینین ڕێک پێچەوانەکەیەتی، دەسەڵات هەم پێشێلکاری دەکات و هەم هەوڵ دەدات بە شێوازی جۆراوجۆر و لە ڕێگەی یاساوە سنووری ئازادی دەربڕین بەرتەسک بکاتەوە!

وەسیەتا شیخ ئەحمەدێ خانی

گەر دێ هەبوویا مە پادشاهەک
لائق بدیا خوەدی کولاهەک

تەعین ببویا ژ بو وی تەختەک
زاهر ڤەدبوو ژ بو مە بەختەک

هاسی ببوویا ژببو مە تاجەک
ئەلبەتە دبوو مە ژ رەواجەک

خەمخوری دکر ل مە یەتیمان
تینانە دەرێ ژ دەستێ لەئیمان

غالب نەدبوو ل سەر مە ئەڤ رووم
نەدبوونە خیرابەیا د دەست بووم

گەر دێ هەبوویا مە ئیتیفاقەک
ڤیکرابکرا مە ئینقیادەک

رووم و عەرب و عەجەم تەمامی
هەمیا ژ مەرا دکر غولامی

تەکمیل دکر مە دین و دەولەت
تحصیل دکر عیلم و حیکمەت

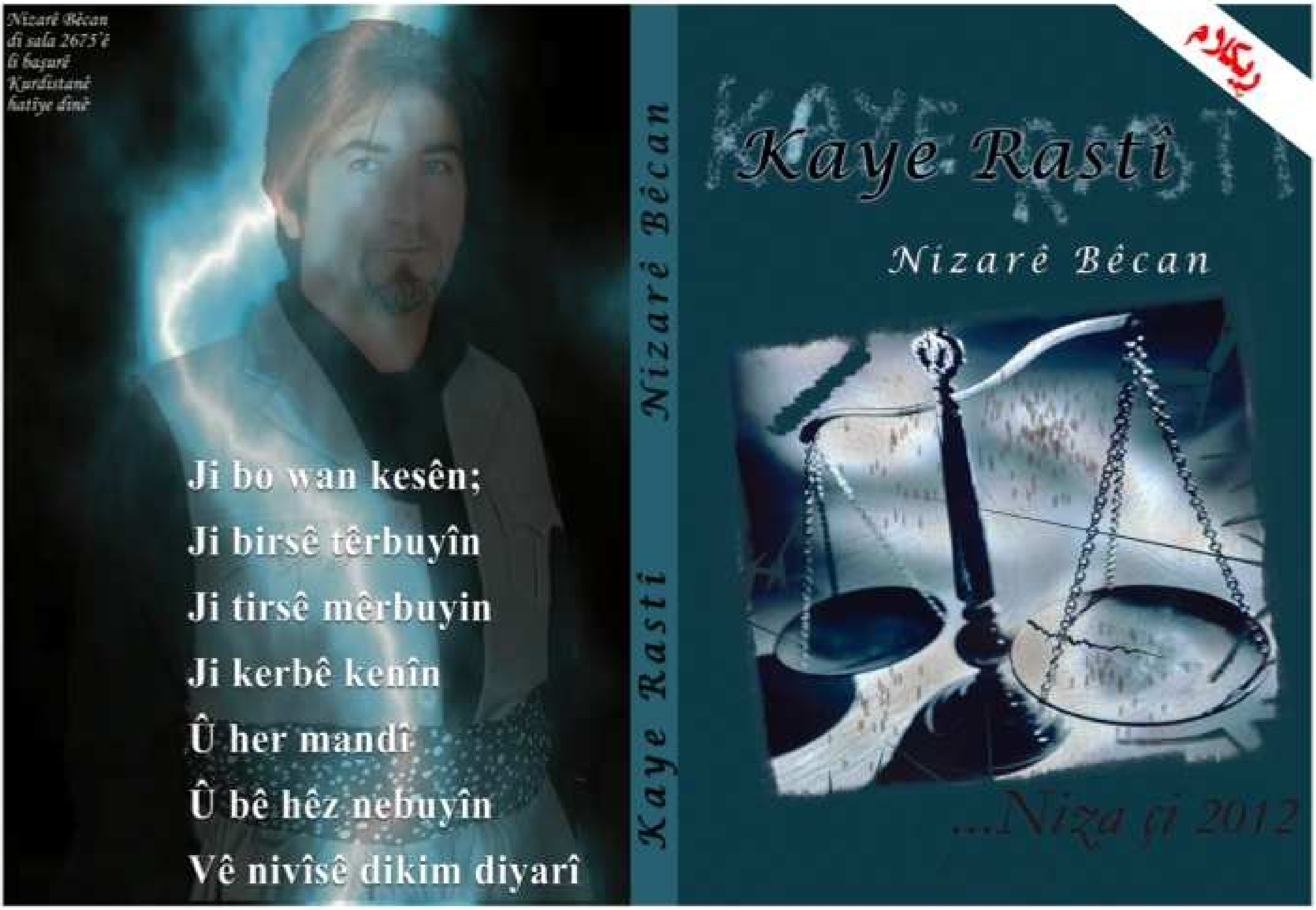

Nizarê Bêcan di sala 2675'ê li başurê Kurdistanê hatîye dinê
Ji bo wan kesên;
Ji birsê têrbuyîn
Ji tirsê mêrbuyin
Ji kerbê kenîn
Û her mandî
Û bê hêz nebuyîn
Vê nivîsê dikim diyarî
Nizarê Bêcan
Kaye Rastî
ڕیکلام
Kaye Rastî
Nizarê Bêcan
...Niza çi 2012

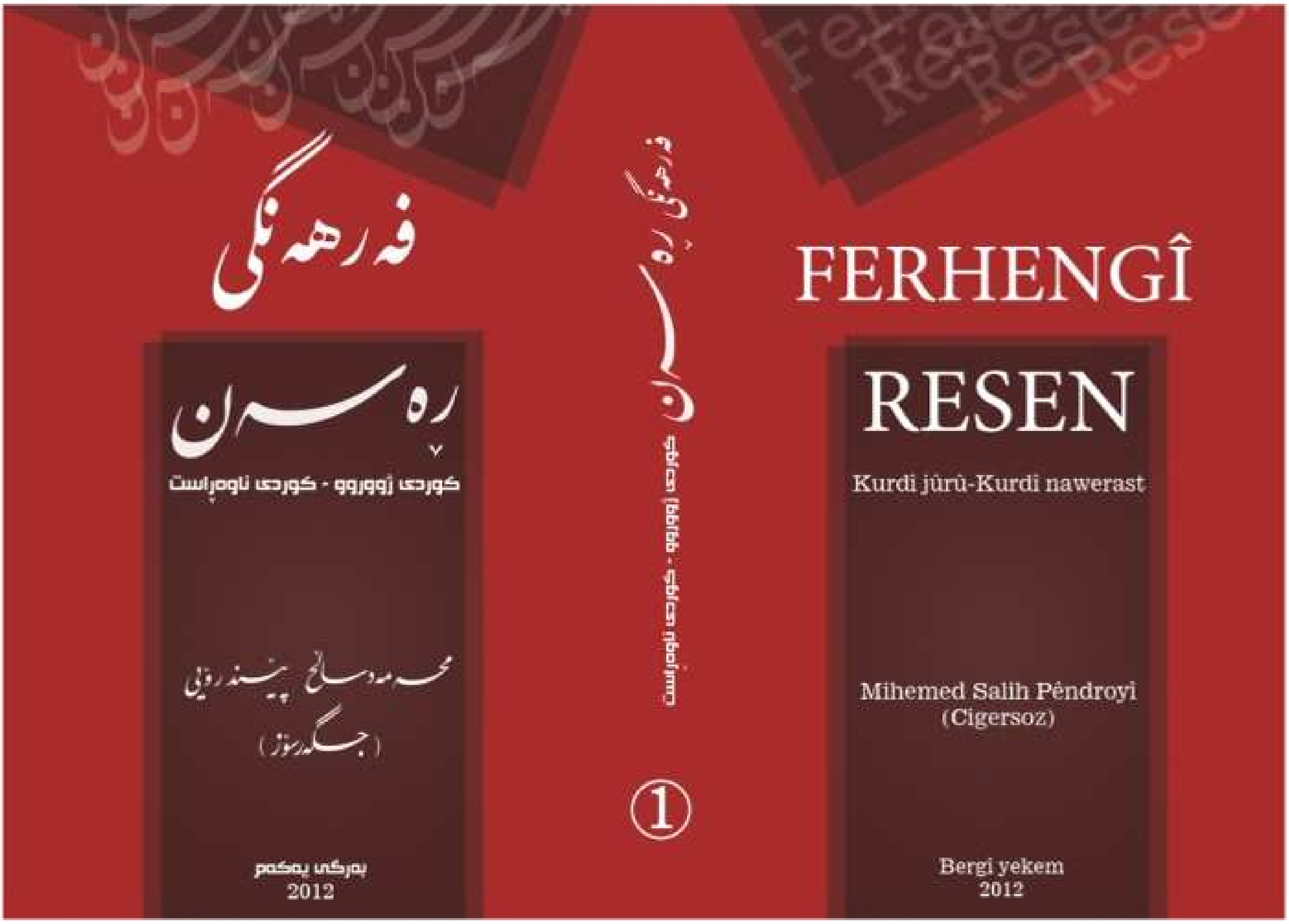

فەرهەنگی
ڕەسەن
کوردی ژووروو - کوردی ناوەڕاست
محەمەد صالح پێندرۆیی
(جگەرسۆز)
بەرگی یەکەم
2012
فەرهەنگی ڕەسەن
کوردی ژووروو - کوردی ناوەڕاست
①
FERHENGÎ
RESEN
Kurdî jûrû-Kurdî nawerast
Mihemed Salih Pêndroyî
(Cigersoz)
Bergi yekem
2012